

140 /
1957/3

საქართველოს
საბავშვო ჟურნალი

ქ. ნ. ე. ნ. ნ.

7
ივლისი
1957

ქ ი ნ ე რ ი

საქართველოს ალკა
ცენტრალური კომიტეტის
შოვალთვიური
საბავშვო შუბანი

შინაურსი

83.

ი. ურჯუმელაშვილი — მამისეული საათი (მოთხრობა)	2
ლენინის ქალაქი 250 წლისა	7
ლ. ხუბულური — ფესტივალი ეკრანზე (წერილი)	8
ო. ჭელიძე — ალხანი და ჩალხანი (პოემა, დასასრული)	9
ნ. აღნაშვილი — შრომის კერა (ნარკვევი)	12
გ. შატბერაშვილი — უკვდავება (მოთხრობა)	14
ალ. უდენტი — ევროპის ირგვლივ (ფოტონარკვევი)	15
ლ. ალასი — მშვიდობით კორდერა! (მოთხრობა თარგმნა ს. აბულაძემ)	17
ფ. იანაკოპულუ — საფესტივალო (ლექსი თარგმნა მ. ლებანიძემ)	21
თ. სახაროვი — მეგობრობის მარშრუტი (ნარკვევი)	22
გ. ბანძელაძე — რა არის წიგნი (წერილი)	25
მოკლე დ ყველა ფერზე	27
გ. ბარამიძე — ფესტივალს მიუძღვნეს (ფოტონარკვევი)	28
საყვარელი მსახიობი	30
დ. ჩაკვეტაძე — ძეგლები მოგვითხრობენ (წერილი)	30
ტექნიკის სამყაროში	31
სიტყვის მათიანე	32
გასართობი	32
გარეკანის პირველ გვერდზე — „თიბვა“ — ნახატი რ. ცუცქირიძისა; გარეკანის მეორე გვერდზე — „მე- გობრები“ — ფოტოგრაფიული დ. იაკობაშვილისა; გარე- კანის მესამე გვერდზე — კროსვორდი ნახატებით; გარეკანის მეოთხე გვერდზე — იუმორი. ეურნალი დასურათებულია კ. მახარაძის, რ. ცუცქი- რიძის და დ. ხახუტაშვილის მიერ.	

7

ივლისი
1957

რედაქტორი რევაზ მარგიანი

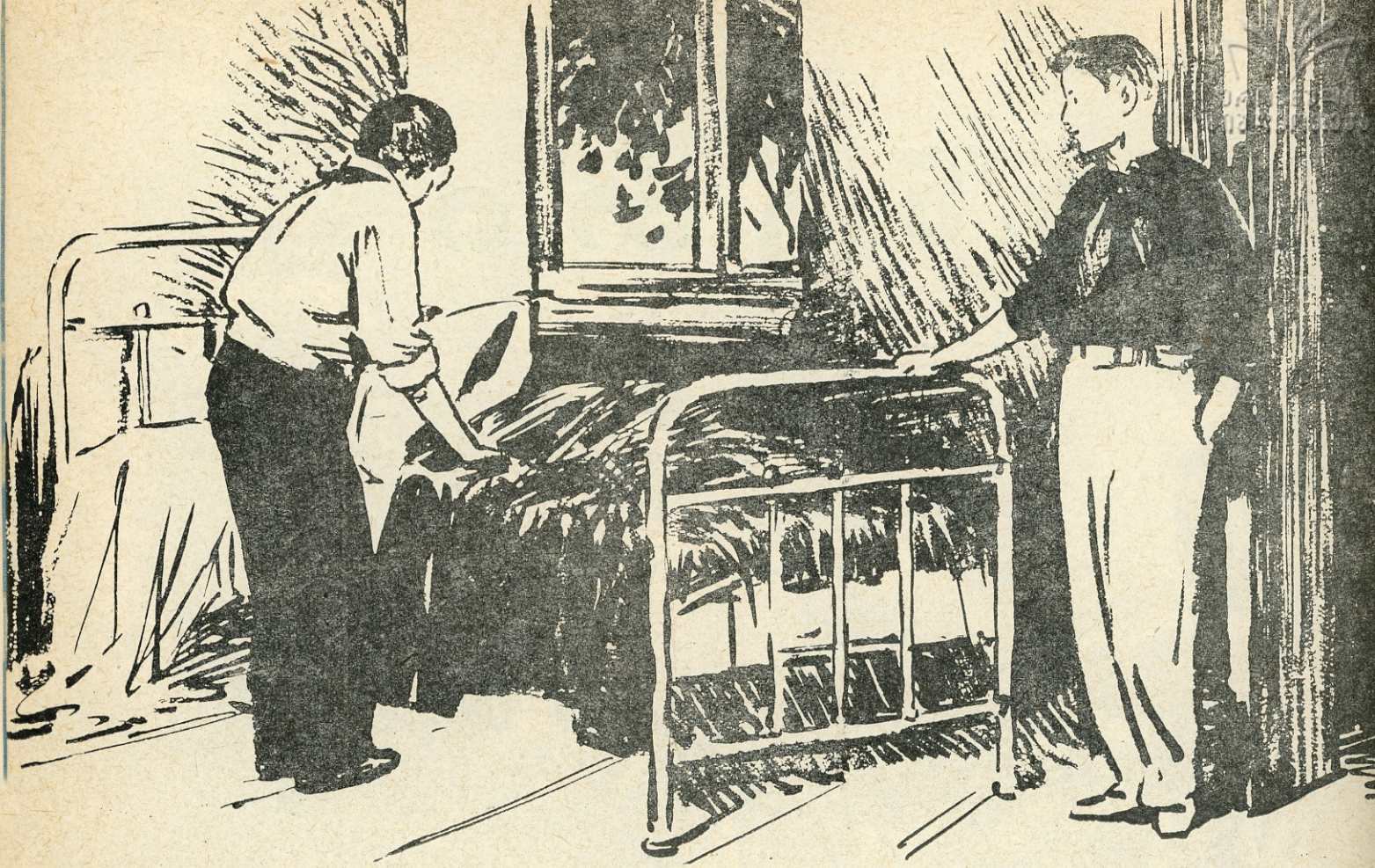
სარედაქციო კოლეგია: შ. ჯორიანიძე, რ. ელანიძე,
მ. ლებანიძე (პ/მგ. მდივანი), მარიჯანი, რ. ქორქია,
გ. ფოცხიშვილი (სამხატვრო რედაქტორი).

გამოცემის ფული
XXXI

საბავშვო შუბანი

7290

ივანე ურჯუაშვილი

ნახ. რ. ცუცქერიძე

მამისეული საათი

მ ო თ ხ რ ო ბ ა

1.

ბანაკის ეზოში შესვლისთანავე შემოგვეგება ახალგაზრდა ქალი, რომელსაც მსხვილი ნაწნავები თავზე გვირგვინად ჰქონდა შემოვლელი. მის დანახვისთანავე გავიფიქრე, ნამდვილად უფროსი პიონერხელმძღვანელია-მეთქი. ის იყო, ეს ფიქრი გავივლე და გურამმაც ასე გვითხრა:

— ეს არის ჩვენი უფროსი პიონერხელმძღვანელი — თამარ მშვიდლობაძე.

— კეთილი იყოს თქვენი ჩამოსვლა, — მოგვმართა თამარმა და გაგვიღიმა.

საღამოს, ლეიბის პირებს ნამჯით რომ ვტენილით, ხელმძღვანელმა მითხრა:

— შალვა, ეს რა ცოტა ნამჯა ჩაგიყრია.

— ამხანაგო ხელმძღვანელო, რბილ ლოგინში წოლა მეზარება.

— შესაძლოა, — მომიგო და ისე გაიცინა, თითქოს უნდოდა ეთქვა, ამას ვინ დაგიფერებსო.

მართლაც, ლეიბის გატენა დამეზარა, თორემ ვინ იქნება ისეთი სულელი, რომ რბილად და თბილად წოლა არ უყვარდეს.

ხელმძღვანელმა სანახევროდ გავსებულ ლეიბი გამომართვა. ნამჯით გვარიანად გატენა, ზურგზე ამკიდა და სიცილით მითხრა:

— ახლა წადი და რამდენიც გინდა იმდენი იკოტრიალე.

მგზავრობით ისე ვიყავი. დაღლილი, რომ დაწოლისთანავე ჩამეძინა. მერე რა ტკბილად მეძინა! ფეხიც არ გამინძრევია. დილით წამოვდექი და ფანჯარა გამოვაღე. ნიაფმა სახე გამიგრილა. ღრმად

ვიხსნოთქავდი ნაძვისა და ფიჭვის სურნელით გაუღენთილ პაერს და ვტკბებოდი ჩემს წინ გადაშლილი ლამაზი სანახაობით. ცაში ახალდული უზარმაზარი მთების იქით მზე იხადებოდა. მისი ოქროსფერი სხივები მაღლა მარაოხავით ატყორცნილიყო. ათასობით ფრთხილი ტკბილი ქიქიკით ეგებებოდა მზეს.

ისევე წამოვწექი, კედლისაკენ გადავბრუნდი და თვალები დასხუქე.

ის იყო, ტკბილ ბურანში გავეხვიე, რომ საყვირის ხმა გაისმოდა. ბიჭები წამოხტნენ და ფაციფუციტ შეუღღნენ ტანისამოსის ჩამოსას. მეც ვაპირებდი ადგომას, მაგრამ სწორედ ამ დროს გურამი დამიძახა:

— შალვა, ადექი, გეუფა ძილი!

— ნეტავი ვინ გკითხავს, ან რა შენი საქმეა, ავდეგები თუ დავფევები. — მივუღე გურამს და წამოვდექი.

ოთახიდან პირველად გურამი გავიდა, რობერტი და ოლეგა უკან გაჰყვნენ. მე კი ნელ-ნელა ჩავიცვი ტანსაცმელი, პაპაჩემ მორთმეულ ნამცხვარს კბილი გავკარი და გარეთ გავედი.

ახლად ამოსული მზე ბლუჯა-ბლუჯა სხივებს აყრიდა ბანაკსაკმაოდ ფართო ეზოს, რომლის ირგვლივ დიდი კაკლის ხეები იდგა.

მესერს იქით გამავალ ბილიკზე ორ რიგად ჩამწყრივებული პიონერები პირსახოცებით ხელში მდინარისაკენ გარბოდნენ. მწყრივი ფიჭუკულტურის მასწავლებელი მიუძღვოდა, მაღალი, კუნთმაკა

კახუცი. მინდოდა მწკრივს დაწვრილი, მაგრამ სირბილი დამეზარა, თან ისიც გამახსენდა, რომ პირის დაბანა წყაროზეც შეიძლებოდა. წყარო კი ბანაკიდან ხუთ ნახევრზეა.

პირის დაბანას რომ მოვრჩი, მდინარის მხრიდან სამღერა შემომხსმა. მივხვდი, რომ ამხანაგები ბრუნდებოდნენ. კაკლებსკენ გავიქეცი. კაკლებზე ვიწრო ბილიკი გადიოდა, მწყობრს ამ ბილიკზე უნდა გამოველო. ერთ კაკლს ამოვეყარე და ამხანაგებს დაველოდე: როცა მწყობრმა გვერდით ჩამიარა, მალულად გამოვძვერი საფარიდან და ამხანაგებს ავედევენი.

ლეილა ჩემს წინ მიაბიჯებდა, მალიმალ თვალს ჩემკენ აპარებდა, თან ისე იღიმებოდა, ცხადი იყო, ეშმაკობას მიმხვდა.

მივდიოდით და მივიმდგროდით. თუმცა ამას რას ვამბობ, სხვები მდგროდნენ, მე კი მოსაჩვენებლად მარტო პირს ვაღებდი. თან, იმის ფიქრში გართულმა, ლეილამ არ გამცეს მეთქი, ფეხი ვერ ავაწეე.

უცბად სურვილი დამებდა, ისეთი რამ გამეკეთებინა, რითაც ლეილას გავაცინებდი. ავდექი და ასე მოვიქეცი: სხვები რომ სიმღერას ამთავრებდნენ, მე თავიდან ვიწყებდი, ამაზე კი ლეილა თავშეუკავებლად იცინოდა.

2.

გაისმა საყვირის ხმა.

ბანაკში საერთოდ მიყვარს და მეჯავრება კიდევ საყვირი. იკითხავთ, ეს როგორა? როგორ და ასე, ჩემო მეგობრებო. საყვირი მაშინ მიყვარს, თუ „სადილისა“ და „დაწოლის“ ნიშანს იძლევა, თუ არა და, მისი გაგონება ჭირივით მეჯავრება.

— საუზმეზე გვიხმობენ, ბიჭებო, საუზმეზე! — წამოიძახა რობერტმა და ოთახიდან გავარდა.

მე და გურამიც უკან გავყევით, მაგრამ კიბე რომ ჩავიბრინე, შევჩერდი, რადგან გავიფიქრე ოლეგს დაველოდები-მეთქი... ოლეგი კი რატომღაც იგვიანებდა...

ოლეგს ლოგინი აეწეწა. ისე იყო რაღაცის ძებნაში გართული, რომ ჩემი შესვლა შეუმჩნეველი დარჩა.

— ოლეგ, რას ძებნებ?

— მამისეული საათი დავკარგე. — ჩემკენ გამოუხედავად მომივლო, თან ისე მომეჩვენა, რომ შეგვიანებით გამცა პასუხი.

— როგორ, როდის დაჰკარგე? — ვიკითხე გავიწყებით და თვითონვე შევატყე, რომ ხმა ოდნავ ამიკანკალდა.

— წუხელ ბალიშის ქვეშ შევიჩანე; დილას რომ ავდექი, თქვენს ლაპარაკში გავერთე და საათი სულ გადამავიწყდა. ახლა მთელი ლოგინი გადავაჭოთე და ვერ ვიპოვე.

ამას რომ მეუბნებოდა, ოლეგმა სამეფრო გადმოხსნა, პირველად თვალში არ შემოუხედავს, მეორედ შემომხსნა, მაგრამ უშალ თვლი ამარიდა, მესამედ კი ისე დამაცქერდა, თითქოს ჩემი თვლებიდან რაღაცის ამოკითხვა სურდაო. „ვაითუ მე მამბრალეხ“, უცბად გავიფიქრე და გული ამიტოკდა, მუხლები ამიკანკალდა და ჩემს წინ სინათლის უთვალავი პატარა ბურთული ათამაშდა; ალბათ, ამაზე იტყვიან — თვალთ დამიხნედაო.

კი არ გვეგონოთ, რომ ვტრბახობდევ. კაცმა რომ თქვას, ეს ან რა სტრბახაზია. თოთხმეტი წლისა შევსრულდი და, მამაჩემის სსოვნას ვფიცავ, თუ როდისმე მექურდოს. ერთხელ, მე მაშინ ცხრა წლისა ვიყავი, ჩვენი საბავშვო სახლის გვერდით კოლმეურნეობის ვენახში გადავიპარე. მინდოდა კაკლის ხიდან ყვავის ბუდე ჩამომეცალა. კაკალზე რომ ვცოცდებოდი, თვალი მოვკარი ბრიგადირს, ფაფფუცით ჩამოვხტი კაკლიდან და ვაწებში შევევარი. ბრიგადირმა თვალი შემასწრო და ყვირილი ასტეხა, არიქათ, ვენახში ქურდები შეპარულანო.

— არიქათ, ქურდები, ქურდები! — გაისმა აქეთ-იქით შეძახილები. თავგზა ამებნა. აქეთ ვეცი, იქით ვეცი, მაგრამ გაქცევა ვერ მოვახერხე. ან როგორ გავიქეციოდი, როცა ათამდე კოლმეურნე გარს შემომერტყა. ერთ დიდ ვაზისქვეშ შევევიერი და ზღარბივით გავინახე. უცბად, ვილცამ ღონივრად ჩამქვიდა კისერში ხელი და ფეხზე დამაყენა.

კოლმეურნეებს ვუთხარი, როგორც იყო საქმე, მაგრამ ჩემი ნათქვამი ყურთან არ გაიკარეს. არაო, მეუბნებოდნენ, ოღონდ ნუ მოგვატყუებ, არც ხმას გაგცემთ და ყურძინსაც ბევრს გაჭმევთ: მართლაც, უბე ყურძინი გამოვისხდა და გამიშვეს.

ეს ამბავი საბავშვო სახლში გაიგეს. რა თქმა უნდა, კედლის გაზეთშიც გამოქვიმეს და საერთო კრებაზეც „დამამუშავეს“.

ბევრი ვიფიცე, ბევრი ვუმტკიცე, ვენახში ყურძინს მოსაპარავად კი არა, ყვავის ბუდის ჩამოსაშლელად გადავედი-მეთქი, მაგრამ არ დაიჯერეს. რახან ჩემი არ გჯერათ, კრინტსაც არ დავძრავ, რაც გინდათ ის ილაპარაკეთ-მეთქი, მივმართე ბოლოს ამხანაგებს გულმოსულმა.

ვისაც არ გამოუცდია, ის ვერ გაიგებს ყოველივე იმას, რასაც განვიცდიდი. სირცხვილისაგან ვიწოდი, ამხანაგებს და აღმზრდელებს თვალს ვერ ვუსწორებდი; ისე მეჩვენებოდა, რომ ყველა ქურდად მთვლიდა. რაც არ უნდა დაკარგულიყო, მეგონა, ჩემზე ექვიანობდნენ. საკმარისი იყო ვინმეს ეთქვა, რაიმე დავკარგეო, რომ უშალ გული ამიჩქროლდებოდა და ვწითლდებოდი.

ახლა თქვენ თვითონ წარმოიდგინეთ, ოლეგის საათის დაკარგვა ჩემზე როგორ იმოქმედებდა. ოთახში ხომ მარტო მე ვიყავი და, ცხადია, ოლეგს ჩემზე ჰქონდა ეჭვი მოტანილი. ეს ფიქრი მიტრიალებდა თავში და გულს და გონებას მიღრღნიდა. ვცდილობდი მშვილად დამეჭირა თავი, მაგრამ ვამჩნევდი, რომ ველავდი და სულ უფრო ვწითლდებოდი.

— არა უშავს, — ხელის ჩაქნევით თქვა ოლეგმა, როცა ლოგინში საათის პოვნის იმედი დაკარგა, მაგრამ მისი „არა უშავს“ ასე გაისმა:

„რალა მეშველება!“

„რალა მეშველება“ — ამ სიტყვამ მთელი ჩემი არსება მოიცვა და გული ისე ამიჩუყდა, კინაღამ ავტირდი. უცბად აზრი დაჰებდა, გადავხვდი ოლეგს და დამეფაცა, რომ მე მისი საათი არ მომიპარავს, მაგრამ თავჩალუნული ვიდექი, მუხლები მიკანკალებდა და კრინტს ვერ ვძრავდი.

— წვიდიეთ! — თქვა ცივად ოლეგმა და ოთახიდან გავიდა.

უსიტყვოდ გავყევი, მაგრამ ფეხები უკან მრჩებოდა, მეკონია, რომ ეს ამბავი ამხანაგებს უკვე ეცოდინებოდათ.

ბედია ყველაფერი, ბედი! რალა მე არ წავედი პირის დასაბანად!

3.

საუზმეზე შეგვიანებით მივედი.

გრძელ მაგიდაზე, სადაც მე და ოლეგს გვქონდა ადგილი მიჩენილი, ოცამდე პიონერი ერბო-კვერცხს შეექცეოდა.

რობერტ თენაძე, რომელსაც უკვე მოესწრო ჯამის მოსუფთავება, სასადილოს ფანჯარასთან ატულულიყო და მზარეულს ერბო-კვერცხის დამატებას თხოვდა.

რობერტი, მეგონი, ურიგო ბიჭი არ იყო, მაგრამ ერთი ნაკლი ჰქონდა: ღორმუცელა იყო. გზაში, როცა ბანაკში მოვდიოდით, ერთ ჯერზე ოთხი კვერცხი და ნახევარი ქათამი შეჭამა. მერე პურის დიდ ყუას ორი თითის დადებდა ქარაქი წაუსვა, ზევიდან თავლი მოასხა და ისე ილუკმებოდა, იტყოდით, ამ საცოდავს, ალბათ, ორი დღეა არაფერი უჭამაო.

— ბიჭებო, კარაქიანი და თაფლწასმული პური ხომ გემრიელია, შა, რას იტყვიან? — გვეუბნებოდა ღრქვით რობერტი.

— შე კაი ცაცო, შენ ხეთქავ. და გემოს ჩვენ გვეკითხები? — დამცინავად მიუგო ოლეგმა.

იმის მაგივრად, რომ რობერტს ბიჭებისათვის საჭმელი შემოეთავაზებინა, თაფლის ქილა და კარაქი ფაციფუცით ჩემოდანში შეინახა და ზემოდან მუშტის ოდენა კლიტე დაალო.

უხალისოდ ვგრძნობდი თავს, ყელში ლუკმა არ ჩამდიოდა.

ოლეგმა ერთი ჭიქა ჩაი დალია, ერბო-კვერცხს კი ახლო არ გაეკარა.

— ოლეგ, რა დაგემართა, რატომ არ სჯამ? — შევეკითხე მორიღებით და კინაღამ ენაზე ვიკბინე, რადგან მშვენივრად ვიცოდი ამის მიზეზი.

სუფრიდან რომ წამოვიშალეთ, ამხანაგები რატომღაც გამირბოდნენ. ლეილამ გვერდით ჩამიარა, თვალი ამარიდა და იმ ჯგუფს შეუერთდა, სადაც გურამი იდგა. ვისთანაც კი მივედი, ყველამ რალაც მოისახაბა და მარტო მიმატოვა. „რას უნდა ნიშნავდეს ყოველივე ეს. ნუთუ მართლა ჰგონიათ, რომ საათი მე მოვიპარე?“ — ეს ფიქრი მოსვენებას არ მძლევდა. ერთ აღგულზე ვერ ვჩერდებოდი, აქეთ-იქით უაზროდ დავეჩეტებოდი და არ ვიცოდი რა გამეკეთებინა. მერც კი გავიგე, მდინარის პირას საიდან გავჩნდი.

ყველას უნდოდა ენახა გაზეთში მოთავსებული კარიკატურა.

მშვიდად მიეძინებოდა მდინარე... გაღმა, რიყეზე, კოლმეურნე ბიჭებს ნახირი მოერეკათ. ბუჩქების ჩრდილში ძროხები მშვიდად იცოხნებოდნენ.

პატარა ბეჭობზე ჩამოვჯექი. გაშტერებული დავცქეროდი სარკელ ქცულ მდინარეს, რომლის ფსკერზე ჩემს თავს გარკვევით ვხედავდი.

ბანაკის მხრიდან საყვირის ხმა გაისმა: შეკრების ნიშანს იძლეოდნენ.

— არ წავალ! არ წავალ, რადგან ამხანაგებისა მრცხვენია, კი მაგრამ, რატომ მრცხვენია, მე ხომ ისეთი არაფერი ჩამიღენია? — ყველა სიტყვა მკაფიოდ გამოვთქვი, თითქოს ვინმეს ვეკამათებოდი.

ნემს თავს მდინარეში თვალი გავუშტერე და თითის დაქნევით შევეკითხე:

- შალვა მშვენიერიძე, ნეტავ, ვინ მოიპარა საათი?
- ამას რას კითხულობ, — მპასუხობს ჩემი თავი, — განა ვერ ხვდები, რომ ოლეგი და ამხანაგები შენზე ეჭვობენ?
- ვხვდები, როგორ არ ვხვდები, მაგრამ მე ხომ ცაძლე მართალი ვარ?
- ვენახში რომ ყვავის ბუდის ჩამოსაშლელად გადახვედი, მაშინაც მართალი იყავი, მაგრამ ქურდობა კი დაგწამეს. ფრთხილად, თორემ ახლაც ისე დაგემართება.
- ვერა, ამას ვერ გაბედავენ! — შევძახე უცბად, ფეხზე წამოვხტი და ჩქარი ნაბიჯით ბანაკისაკენ გავწვიე.
- ქიშკართან ოლეგი შემეფეთა; გაჩერება არ უნდოდა, მაგრამ ხელით შევაჩირე.
- ოლეგ, განზე რად გამიბობხარ, რატომ მერიდები?
- არა, მე არ გერიდები, — მომიგო მან, ისე რომ თვალღებში არ შემოუხედავს, უცბად შეტრიალდა და კაკლების ქვეშ თავმოყრილ პიონერებისაკენ გაემართა.

4.

ორი დღე გავიდა. საათის დაკარგვაზე არც სხვები ლაპარაკობდნენ და არც მე ვამბობდი რამეს.

— ოლეგის საათის დაკარგვის საკითხს, ალბათ, რაშმის დღევანდელ შეკრებაზე განიხილავენ, არა? — შემეკითხა რობერტი შეკრების დაწყების წინ.

— არ ვიცი. — თავის ქნევით მივუგე. ხელმძღვანელი რომ ლაპარაკობდა, მალიმალ ჩემკენ იხედებოდა; მეგონა, ან ახლა, ან ახლა იტყვის ჩემზე, რომ მე დილით დროზე არ ვდგები და მჭკრივში ვიგვიანებ.

ვიჯექი თავჩალუნული და ვგრძნობდი, რომ ვწითლდებოდი. კეთილი ადამიანი ყოფილა ჩვენი ხელმძღვანელი. შემატყო რა ხდებოდა ჩემს გულში, თუ სხვა რაღაც მიზეზის გამო, კრინტიც არ დაუძრავს ჩემზე.

შეკრებაზე საერთოდ ბოლოში მიყვარს ჯდომა. თუ თავმჯდომარე შინაური ბიჭია, ამას რა ჯობს: სიცილ-ხარხარის მეტს არაფერს ვაკეთებ. თუ არა და, ნიდაყვებზე დავეურდნობი ხოლმე და ცოტა-ცოტა თვალს ვატყუებ.

დღევანდელ შეკრებაზე კი რაშმის საბჭოს ვირჩევდით და ბოლოში რა დამსვამდა. მაგრამ იმის შიშით, ხელმძღვანელმა ჩემზე არ ილაპარაკოს-მეთქი, ბოლოში დავჯექი. ვინ იცის, რამდენჯერ უთქვამთ ჩემს ამხანაგებს, სულ გადაგვავიწყდი, თორემ რაშმის საბჭოს შემადგენლობაში შენც დავასახელებდითო. აი, სწორედ ამიტომ გადავჯექი პირველ რიგზე. ერთთავად აქეთ-იქით ვტრიალებდი, წამდაუწუმ ვახველებდი, ბიჭებს თვალს ვუკრავდი და ვუცინოდი.

დაიწყო კანდიდატების დასახელება.

მოუსვენრად ვგრძნობდი თავს; არ ვიცოდი, რა გამეკეთებინა ისეთი, რომ ამხანაგების ყურადღება მიმეპყრო. ფეხზე წამოვხტი, ვითომ იმიტომ, რომ დამენახა უკანა რიგში მჯდომი პიონერი, რომელსაც თავმჯდომარემ სიტყვა არ მისცა, მაგრამ ხმამალა ყვიროდა, კანდიდატების სიაში ეს და ეს ამხანაგი შეიტანეთო.

სიტყვა ლეილამ მოითხოვა. გულში ნათელი ჩამეფინა. მეშველა და ეს არის-მეთქი, გავიფიქრე.

ლეილამ ადგომისთანავე მე გადმომხცა. რა თქმა უნდა, უფრო მეტი იმედი მომეცა, მაგრამ აი საკვირველება, ლეილამ გურამი დასახელა. მართლაც, სადაური წესია, ცქერით მე მიცქეროდა, დასახელებით კი სხვა დასახელა. მერე ისიც ვინ? — გურამი, რომელსაც ჩემს მტრად ვფიქროდი და დასანახავად მეჯავრებოდა. ნეტავი ლეილას მაინც არ დაესახელებინა და ჯანაბას, ამას, როგორც იქნებოდა, შევურიგდებოდი.

მტკიცედ გადავწყვიტე, კენჭის ყრისას გურამისათვის ხმა არ მიმეცა, მაგრამ ჩემს გარშემო უცბად ხელების ისეთი ტყე აღიმართა, გამოუვალ მდგომარეობაში ჩავვარდი და თითი მეც ავწიე.

როცა თავმჯდომარე ხმებს ითვლიდა, თითს ხან ვწევდი, ხან საფუთქელს ვიფხანდი.

— ამხანაგო მშვენიერიძე, ხელს სწევ თუ არა? — დამიძახა თავმჯდომარემ.

— ბრმა ხომ არა ხარ, ვერ ხედავ, რომ ვწევ! — მივუგე ენის ბორძიკით და ორივე ხელი მაღლა ავიშვირე.

იმას ვჩიოდი, გურამი რაჟმის საბჭოში რად დაასახელეს-მეთქი და, აბა ამას როგორ მოვიფიქრებდი, თუ კედლის გაზეთის რედაქტორადაც იმას აირჩევდნენ. მედლოლობა კი შემომთავაზეს, მაგრამ უარი ვთქვი — დოღის დაკვრა არ მეხერხება-მეთქი. სინამდვილეში კი ისეთი დოღის დაკვრა ვიცი, ალბათ, ალღუმების დროს გაერთიანებულ სასულე ორკესტრში რომ მედლოლები უკრავენ, იმათ არ ჩამოუვარდები.

— შალვა, რატომ არ გინდა, მედლოლობას რა სჯობია? — შემეკითხა ოლეგი.

— თუ კარგია, შენთვის დამთმობია. — მივუგე და მართლაც მედლოლე ოლეგი არ დანიშნეს!

მერე კი ვინანე; მართლაც, რა სჯობია მედლოლობას, ყოველთვის წინ მიაბიჯებ და მთელი რაჟმი ფეხს შენს დოღზე აწყოხს.

ტყუილად არ ვიყავ უკმაყოფილო, რომ გურამი კედლის გაზეთის რედაქტორად აირჩიეს. კედლის გაზეთის პირველივე ნომერში ჩემი კარიკატურა მოათავსეს. წინააღმდეგ გურამს წავეკინე და იმაზე შევიცხვინე. რინგზე ვიდექი, მოკლე შარვალი და მაისურა მეცვა. ხელებზე ხელთათმანები მეკეთა და ვიღაცას ვუღერებდი. დასიებული თვალები და მუშტის ოდენა ცხვირი მქონდა. პირი დამელო და ჩემი პირიდან ისე მოფრინავდნენ სიტყვები, როგორც ბახალები ბულიდან:

„ვინ არ იცის, რომ ბანაკში არის ერთი ცელქი შალვა, უყვარს ძილი, იცის კრივი, მოკიდება, შუასარმა“.

კედლის გაზეთი გამოაკრეს თუ არა, პიონერებმა მის გარშემო მოიყარეს თავი. ვინ თითის წვერებზე დგებოდა, ვინ კისერს იგრძე-

ლებდა, ვინ ამხანაგებს შუა ძვრებოდა. ყველას უნდოდა ენასა გაეჩეხა ზეთში მოთავსებული კარიკატურა.

— ზედგამოჭრილი მშვენიერი იქნა!

— მაშ, მაშ, კარიკატურაც რა მშვენიერია!

— პირი აქვს სამარცხვინოდ დაღებული და ცოტა ცხვირი გასიებია, თორემ სხვა მხრივ რა უჭირს!

ეუბნებოდნენ ერთმანეთს პიონერები და ისე იყვნენ კარიკატურის ცქერით გართულნი, რომ მათ შორის ვიდექი და ვერ მამჩნევდნენ.

მიგზვდი, რომ აქ აღარ დამედგომებოდა. ჯერ უკან-უკან წავედი, მერე უცბად შევტრიალდი და შარშანდელი თოვლივით გავიპარე.

5.

ესტაფეტისათვის გაცხარებული ვემზადებოდი. მაპატიეთ, კარგად ვერა ვთქვი, — სხვები ემზადებოდნენ, თორემ მე თავს სულაც არ ვიწუხებდი. მოკლეშარვლიანი ბიჭები და გოგონები ბანაკის ეზო გარს უვლიდნენ, სიგრძე-სიმაღლეზე ხტუნვაში ვარჯიშობდნენ.

— ბიჭო, რა ცირკის ცხენებით დაქენაობთ, — ვუთხარი ერთხელ ოლეგს. ნათქვამის გამოსახატავად კისერი მოვიგრისებ და ცხენით შევკუნტრუშდი.

— რას იზამ, უვარჯიშოდ არაფერი გამოვა.

— ისე ამბობ, გეგონება მსოფლიოს პირველობისათვის ემზადებოდე. რითი ვერ გაიგე, ეგ ესტაფეტა უბრალო თამაშობაა და მეტი არაფერი.

— დღეს თამაშია, მაგრამ რა იცი, ხვალ პაკეტის ან ამბის მიტანა ნამდვილად საჭირო არ იქნება. მერე რას იზამ?

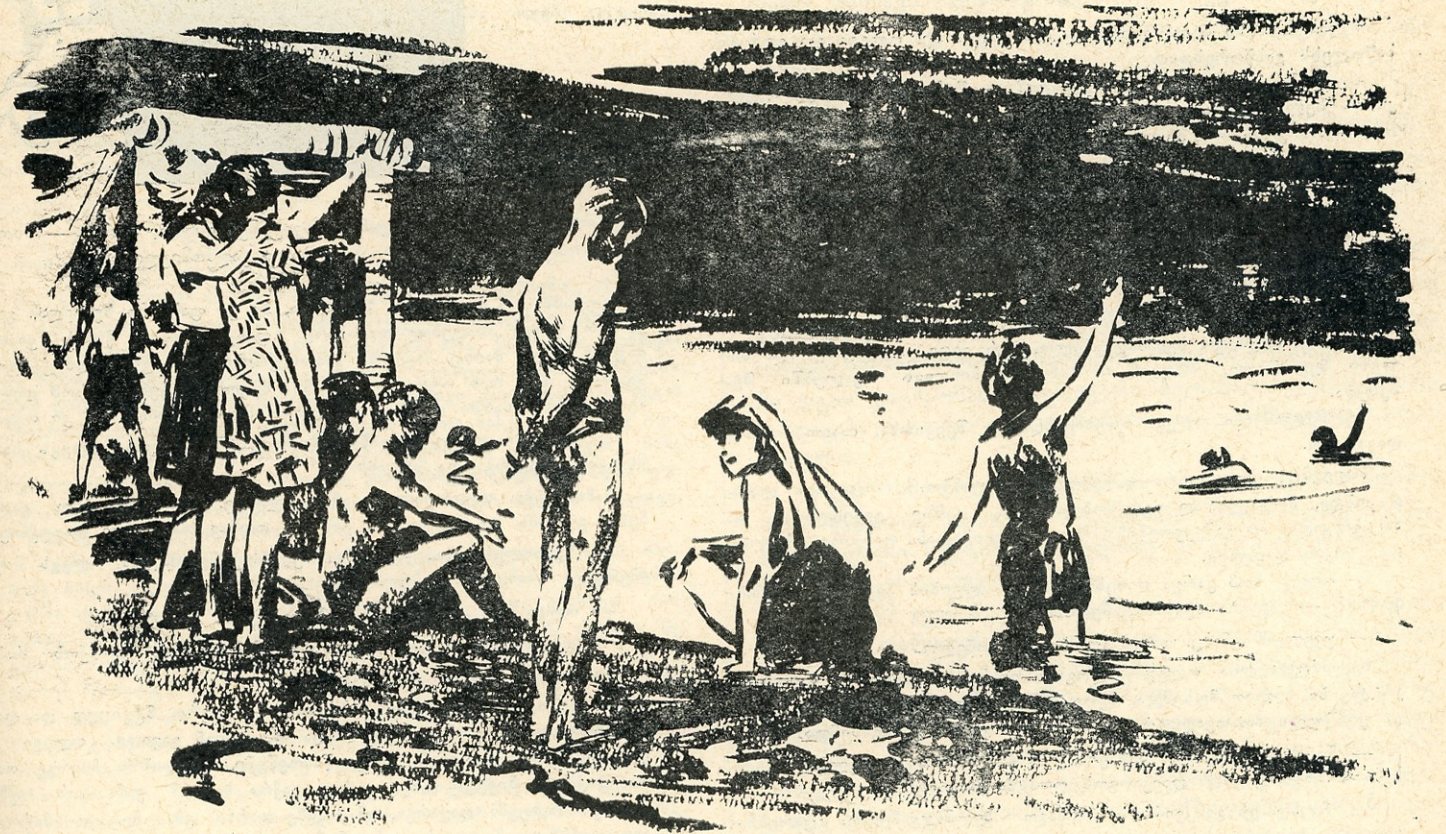
— რა უნდა ვქნა, გავიქცევი და მივიტან.

— იქნებ წინ რთ შემოგზვდა?

— ვისკუპებ და გადავხტები.

— წყალში რომ ჩავარდე?

— ნუ გეშინია, შენი ამოსაყვანი არ გავხდები.

ამასობაში ბიჭებმაც გაიძრეს ტანსაცმელი და მდინარეში გადაეშენენ.

ბანაობა მართლაც კარგი ვიცი. ესეც ხომ სპორტის ერთერთი სახეა. ჩემის აზრით, ერთერთი კი არა, ერთადერთი, რომელსაც სხვა ვერაფრით შეედრება.

ერთხელ მდინარეზე მივედი თუ არა, სწრაფად გავიძრე ტანსაცმელი და ორი მეტრის სიმაღლის სახტომიდან წყალში გადავხტი. ისე ღრმად ჩავეშვი, მუცლით ფსკერს გავეხახუნე. წყლიდან თევზივით ამოვხტი, კოხტად შევტრიალდი, მეორე ნაპირისაკენ გავცურე და თვალი გოგოებისკენ გავაპარე. მეგონა, ყველას ცურვით გავაკვირებდი, მაგრამ ჩემკენ სულაც არავინ იხედებოდა.

ამასობაში ბიჭებმაც გაიძრეს ტანსაცმელი და მდინარეში გადაეშენენ. შუა მდინარეშივე რომ მივედი, უკან გამოვცურდი.

გურამი, რომელსაც შავი საბანაო ტრუსი ეცვა, თავმომწონედ ავიდა სახტომზე, დინჯად ასწია ხელები მაღლა და წყალში თავით გადამოხტა. ტანით ისე კოხტად შემოხაზა ნახევარი წრე, მეც კი მომეწონა. გარკვევით დავინახე, თუ როგორი კმაყოფილებით გააყოლა ლეილამ თვალი. გურამს, რომელიც წყალში ჩახტომისთანავე ისარივით ამოვარდა მაღლა და ხელების მოხდენილი მოსმით გაცურდა. შევატყე, რომ ცურვითაც ჩემზე უკეთ ცურავდა. გული დამწყდა. რა ვქნა, ასეთი ხასიათი მაქვს, ვერ ვიტან, როცა ვინმე რამეში მჯობნის. კი არ გეგონოთ, არ ვიცოდე, რომ მჯობნის მჯობნი არ დაიღვავა. ეჭ, რა თქმა უნდა, ეს ასეა, მაგრამ საქმე ის არის, ვინაა შენი მჯობნი.

გურამს გვერდი ავუქციე, ნაპირზე გამოვედი და ვითომ დასასვენებლად, ქვიშაზე წამოვწეკი. ცოტა ხნის შემდეგ წამოვდექი, ავედი სახტომზე, ხელებიც ავწეე, რომ თავით გადავხტარიაყავი, მაგრამ მოხდა ის, რასაც გაფიქრებითაც არ გავიფიქრებდი: ფეხი დამიცურდა და მდინარეში გადავვარდი. გადავარდნაც არის და გადავარდნაც. თავით გადახტომა მინდოდა, მე კი წყალში უკანა ტანით ზღართან გავიდე. აი თავის მოქრაც ასეთი უნდა!

ამხანაგებმა ვერ დამინახეს, თუ დამინახეს და არ მაგრძნობინეს, არ ვიცი. ეს კია, არც არავინ იცინოდა და არც არავინ მიცქეროდა.

დასაციანი კი როგორ არ ვიყავი!

6.

ჩვენს ოთახში ხელმძღვანელი შემოვიდა. მე, ოლეგი და გურამი საწოლებს ვასწორებდით.

— ბავშვებო, სად არის რობერტი? — შემოსვლისთანავე შეგვეკითხა ხელმძღვანელი.

— არ ვიცი. — მიუგო გურამმა.

— არც მე ვიცი. — თქვა ოლეგმა.

მე კი არაფერი მითქვამს, რადგან ვიცოდი, რობერტი სადაც იყო და არ მინდოდა მისი გამხედა.

რობერტი თითქმის ყოველდღე იპარებოდა სოფელში ხილის საყიდლად. ჩემს მეტს ამას არავის ეუბნებოდა, ხილსაც მხოლოდ მე მაჭმევდა.

— შალვა, არც შენ იცი? — შემეკითხა ხელმძღვანელი.

— არა, ამხანაგო ხელმძღვანელო, არ ვიცი. — ვიცრუე და ბალიში შევასწორე, რადგან არ მინდოდა მისთვის თვალბეჭეში შემეხედა.

ხელმძღვანელი ოლეგს მიუბრუნდა და შეეკითხა, საათი როგორ დაკარგეო.

ოლეგმაც ყველაფერი დაწვრილებით უამბო. როცა იგი ლაპარაკობდა, მოუსვენრად ვგრძნობდი თავს, განზე ვიხედებოდი და არ ვიცოდი რა გამეკეთებინა. ბოლოს ჯიბიდან ფანქარი ამოვიღე და წათლა დავუწყე.

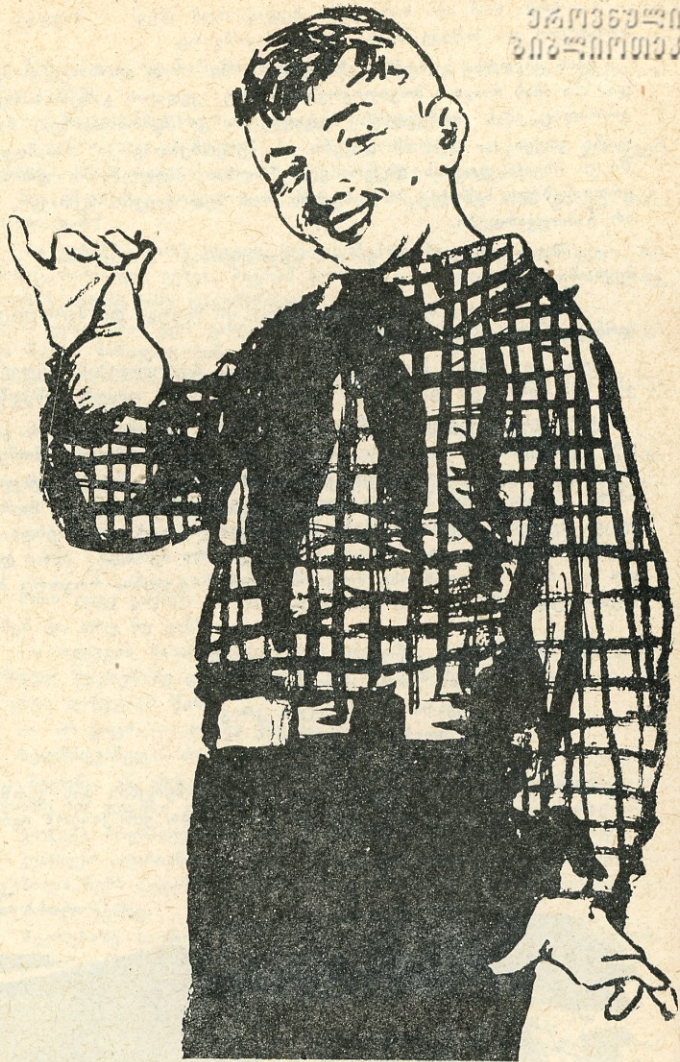
— ოლეგ, ხომ კარგა დაძებნე საათი ლეილის ქვეშ და ჩემოდანში? — იკითხა ხელმძღვანელმა.

— ყველგან ვნახე, ამხანაგო ხელმძღვანელო.

ხელმძღვანელმა ოლეგის ლოგინი გურამის საწოლზე გადააღობა, ლეიბი ხელით მოსინჯა, მერე საწოლი გვერდზე მიდგა და ყველა კუნჭული მოათვალიერა. ჩემოდანიც გახსნა და გასინჯა.

— წარმოუდგენელი ამბავია, — წაილაპარაკა ხელმძღვანელმა. — როგორ უნდა დაიკარგოს ოთახში საათი!

— ჩვენც ეს გვიკვირს, ამხანაგო ხელმძღვანელო, კარგბჩაკტილში გვეძინა, ქურდი იატაკიდან ხომ არ ამოძვრებოდა. იმ დილით კი...

— შალვა, ისეთი გულაბი მოვიტანე, ისეთი, რომ... — მითხრა და ერთადერთი, ისიც ხალიანი მსხალი გადმომიგდო.

გურამმა ეს რომ თქვა, შეჩერდა, მე კი ფანქარი ხელიდან გამივარდა. უშაღ ასაღებად დავისარე. ფანქარი იმავე წუთს ვიპოვე, მაგრამ ხელს მაინც იატაკზე ვაფათურებდი და ყურებდაცქვეტილი ველოდი, თუ რას იტყოდა გურამი. მეგონა, იტყოდა, რომ დილით მე დავრჩი ოთახში და საათი, ალბათ, მე მოვიპარე. მან კი თქვა:

— ოთახში უცხო არავინ შემოსულა. შესაძლოა, ოლეგს საათი სხვაგან დაეკარგა და არ ახსოვს.

წამოვდექი. თავისუფლად ამოვისუნთქე. კმაყოფილებით გადავხედე გურამს და მაღლობის ნიშნად ოდნავ თავიც კი დავუქნიე.

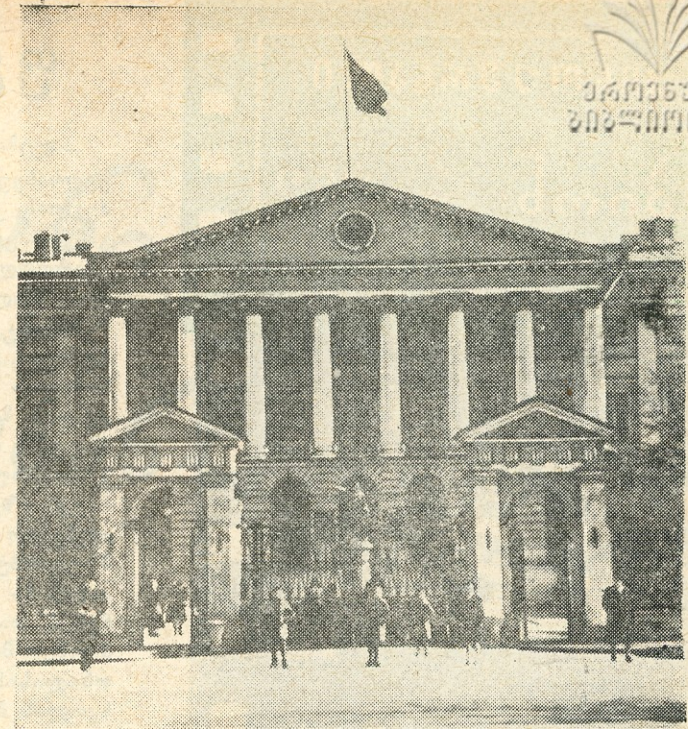
— შესაძლებელია. — თქვა ხელმძღვანელმა და ოლეგს მიუბრუნდა:

— ოლეგ, არ იღარღო, საათს ვიპოვით.

ოლეგს თვალი იატაკისათვის გაეშტერებინა, თითქოს რამეს იგონებოდა და კრინტს არ სძრავდა.

— ვიპოვით, უსათუოდ ვიპოვით. — უფრო მტკიცედ და დაიმედებით თქვა ხელმძღვანელმა და ოთახიდან გავიდა. ოლეგი და გურამიც იმას გაჰყვნენ. მე კი წამოვწეკი, ბალიშში ჩავრგე თავი და ფიქრებს მივეცი. „ნეტავ სად გაქრა საათი? ვინ იცის, იქნებ თვითონ ოლეგმა დაკარგა, ან სადმე დარჩა. ეჭ, ნეტავი მართლა ასე იყო და მეტი არაფერი მინდა. თუ მართლა საათი მოიპარეს, პირდაპირ საკვირველია, ვინ არის ქურდი. მე რომ არ ვარ, სხვებმა თუ არა, თავად ხომ ვიცი. მართალია, გურამი არ მომწონს,

ლენინის ქალაქი 250 წლისაა

დიდებულია ასობით კუნძულზე გაშლილი, ხალხის უმაგალითო შრომით შექმნილი, დიდი და განუმეორებელი ქალაქი—ლენინგრადი. ფაბრიკების, ქარხნების, თეატრების, მუზეუმების, ფართო პროსპექტებისა და მოედნების ქალაქი.

ბევრი რამ აქვს საამაყო ლენინგრადს: ამაყობს იგი თავისი დიდებული წარსულით, სახელოვანი შვილების საგმირო საქმეებით, მაგრამ მას აქვს კიდევ ერთი თავისებური და განუმეორებელი საამაყო იგი დიდი ლენინის სახელს ატარებს.

აი, ფართო მოედანი ფინეთის სადგურის წინ. ისტორიულ 1917 წელს ფინეთიდან ჩამოსულმა ლენინმა აქ წარმოთქვა სიტყვა, რომელმაც ბრძოლის სურვილით ალაგსო მილიონობით მშრომელი. ახლა ამ მოედნის ცენტრში დგას ჯავშნოსანზე შემდგარი, ხელამართული ლენინის ქანდაკება, რომელიც ლენინგრადის სიმბოლოდ არის ქცეული.

აგერ სმოლნი, ოქტომბრის რევოლუციის შტაბი. იქით ზამთრის სასახლე, შუაგულში ალექსანდრე პირველის მაღალი სვეტით, რომელსაც ყოველი ჩვენგანი იცნობს პუშკინის ლექსებიდან.

მაგრამ ლენინგრადი მარტო ისტორიული ძეგლებისა და დიდი თარიღების ქალაქი კი არ არის, ლენინგრადს ჰყავს ბრძოლაში გამოწრთობილი, სახელოვან შრომითი ტრადიციებზე გაზრდილი მუშათა კლასი, და ლენინგრადის ქარხნების პროდუქცია მთელ მსოფლიოშია დღეს განთქმული. ლენინგრადი ჩვენი ქვეყნის კულტურის ერთერთი შესანიშნავი კერაა. ლენინის ქალაქმა ახალი, კიდევ უფრო გრანდიოზული და მიმზიდველი სახე მიიღო.

როგორც ხორცშესხმა ადამიანის განუზომელი ძალისა და ძლიერებისა, დგას ბალტიისპირად მარად ურყევი და უძლეველი—ლენინგრადი.

უკეთ რომ ვთქვა, კირივით მეჯავრება, მაგრამ რაც სიმართლეა — სიმართლეა, ის ისეთი ბიჭი არ უნდა იყოს, რომ იქურდოს. დარჩა რობერტი. ნუთუ მან ასეთი უღირსი საქციელი ჩაიდინა?!

აქ შეწყდა ჩემი ფიქრი, რადგან კარი გაიღო და ოთახში ვიღაც შემოვიდა. წამოვიხედე. შუა ოთახში რობერტი იდგა, ხელში მსხლით სავსე პატარა კალათა ეჭირა.

— მარტო ხარ? — შემეკითხა იგი და კალათა საწოლზე დადგა. — როგორც ხედავ.

— შალვა, ისეთი გულაბი მოვიტანე, ისეთი, რომ... — მოწონების ნიშნად სამი თითი პირთან მიიტანა, გემრიელად აკოცა და თითები ჰაერში გაათამაშა. ბოლოს ნერწყვი იმნიარად გადაუღაპა, თითქოს უნდოდა ეთქვა, გულაბი პირში ჩაგადნებო. — აჰა, ჭამე! — მითხრა და ერთადერთი, ისიც ხალიანი მსხალი გადმომიგდო, კალათა საწოლის ქვეშ შესდგა და ჩემოდანი მიაფარა.

ხელში მსხალს ვათამაშებდი, თან რობერტს შევცქეროდი და მის სიძუნწეზე მედიმებოდა.

— ჰო, მართლა, აქამდე მიხდოდა მეთქვა, მაგრამ შესაფერი დრო ვერ ვხელთე, — რობერტმა ოთახს თვალი მოავლო, კარები კარგად მიხურა და ჩურჩულით მითხრა: — შალვა, შენზე ერთი რამ ვიცი.

— რაო, რა იცი?

— გეტყვი; მხოლოდ იმ პირობით, თუ ეს ჩვენს შორის დარჩება.

— სიტყვას გაძღვე. ჩემი სიტყვა კი სიტყვაა!

— ვიცი გეწყინება, მაგრამ მაინც უნდა გითხრა.

— მითხარი, მითხარი.

— ამ ორი დღის წინ ოლეგისა და გურამის ლაპარაკს მოვეარი ყური. გურამი ოლეგს არწმუნებდა, რომ მისი საათი ვითომ შენ მოიპარე.

— მერე ოლეგმა რა უპასუხა?

— ჯერ არ თანხმდებოდა, მაგრამ გურამმა იმდენი უმტკიცა, რომ ბოლოს დაიყოლია.

— მერე, მერე?

— მერე და მერე. ამის მეტი ვეღარა გავიგონე რა. მხოლოდ ერთს ვთხოვ, ამბისტანია არ გეგონო. ეს ყველაფერი მეგობრობამ და სიყვარულმა მათქმევინა.

ერთ ხანს ორივენი ვდუმდით.

— წამო, არ წამოხვალ? — დაარღვია დუმილი რობერტმა და კარები გამოაღო.

— ვერ წამოვალ. მინდა პაპაჩემს წერილი გავუგზავნო.

შემჩნეული მქონდა, სოფელში წასვლისას რობერტი ფულს ჩემოდნიდან იღებდა. ოთახიდან გავიდა თუ არა, წამოვხტი, გამოვიდე ჩემოდანი და გავხსენი. შიგ თაფლის ცარიელი ქილა და შაქრის ორი დიდი ნატეხი იდო. ჩემოდანში ჩაფენილ ქაღალდის ქვეშედან ცხვირსახოცი გამოვიდე. ცხვირსახოცში ხუთი ნასკვით რაღაც იყო გამოკრული. ფაციფუცით გავხსენი. წვრილად დაკეცილი სამი ხუთთუშნიანი აღმოჩნდა. ისევ ისე გამოგნასკვე ცხვირსახოცში ფული, ამოვდე გავეთის ქვეშ და ჩემოდანი თავის ალაგას დავდგი. საწოლზე ჩამოვჯექი და ჩავფიქრდი:

„განა რამდენი ჰქონდა რობერტს ფული, რომ ყოველდღე ამოდენა ხილს ყიდულობს და კიდევ თხუთმეტი თუმანი აქვს. ჩემოდანში დამალული. იქნებ მან მოიპარა საათი. უნდა ვურჩიო რობერტს — გამოტყდეს და საათი ოლეგს დაუბრუნოს. ვეტყვი, ნუ გეშინია, ჩვენ სამის მეტი ამას ვერავინ ვაიგებს მეთქი. მაგრამ, ვაითუ რობერტს საათი არ მოუპარავს! ის თამამი ბიჭია და, თქმა არ უნდა, ქურდობის დაბრალბეს ჩემზე ნაკლებ არ ითაკილებს. მაშ, უმჯობესია, ჯერ სიმართლე გავიგო. მეტი არაფერი მინდა, ერთი ძაფის ბოლო როგორმე ხელში ვიგდო, მერე მე ვიცი, როგორ გამოვშლი გორგალს. რობერტის ნათქვამშიც ეჭვი მეპარება. შესაძლოა, გურამი მართლა ცდილობს ქურდობა დამაბრალოს, მაგრამ, როგორ დავიჯერო, რომ ოლეგი ასე ადვილად წამოვიგო მის ანკესზე და ჩემი ქურდობა დაიჯერა. რა ვიცი, იქნებ კიდევ დანიჯერა.“

(ბაბრძლეტი იქნება)

კინოჟურნალი

„პიონერი“ № 2

ფესტივალი ეკრანზე

კინოჟურნალი

...ლენინის მოედანი. ამ დღეს მოედანს დაჰპატრონებდნენ სხვისგან განსხვავებული...
ყელსახვევებით. დამშვენებული გოგონები და ბიჭუნები. ლენინის ძეგლის კვარცხლბეკთან ლამაზი ტრიბუნაა მოწყობილი. მის წინ საზღვრამდე გამწვრივებულან პიონერთა კოლონები. ასე იწყება კინოსტუდია — „ქართული ფილმის“ ახალი კინოჟურნალი „პიონერი“ № 2, რომელიც მთლიანად მიეძღვნა თბილისის პიონერთა პირველ ფესტივალს.

მალა აიწია ფესტივალის დროსა. ჰაერში აფარფატდა ასობით მტრედი... თბილისის პიონერთა პირველ ფესტივალს ხსნის საორგანიზაციო კომიტეტის თავმჯდომარე, კომკავშირის თბილისის კომიტეტის მდივანი ს. გამრეკელი. დედაქალაქის პიონერებს ესალმებიან პოეტი ი. გრიშაშვილი, ფილოლოგიური მეცნიერებათა დოქტორი ქ. სიხარულიძე, საბავშვო ბაღის აღსაზრდელი მ. მიმინოვილი.

ეკრანზე მოჩანს თბილისის დინამოს სტადიონი. ფიზკულტურული აღმებით დამშვენებული ნორჩი სპორტსმენები მწყობრად შემოდინან მოედანზე. იწყება მოსწავლე სპორტსმენთა გამოსვლები. აგერ სულ ააწაწინა სპორტსმენები. ისინიც პიონერებთან ერთად ზეიმობენ, აჩვენებენ თავიანთ ვარჯიშს. პატარა ფიზკულტურელები მალე შეცვალეს პიონერ-მოსწავლეებმა. თავიანთ სპორტულ ღირსებას უჩვენებენ თბილისის განათლების განყოფილების ცენტრალური ტანვარჯიშის სკოლის მოსწავლეები.

საღამოა. თბილისის პიონერთა და მოსწავლეთა პარკი საზეიმოდ არის მორთული. დღეს აქ საფუძველი ეყრება სამამულო ომის გმირის, ზოია რუხაძის ძეგლს. მაყურებელი ხედავს პიონერთა დაფიქრებულ სახეებს; ისინი ისმენენ სიმფეროპოლის საშუალო სკოლის დირექტორის ა. შინდელის საუბარს ზოიას ბავშვობის შესახებ. ტრიბუნაზე ადის სვეტლანა კოროლიოვა, იმ სკოლის მოსწავლე, სადაც ზოია სწავლობდა. პატარებს გულთბილად მიესალმა ზოიას მამა — მათე რუხაძე. იგი მოუწოდებს ბავშვებს იბრძოლონ მშვიდობისათვის, მეგობრობისათვის.

პიონერმა გოგონამ სათუთად გადასჭრა ლენტი და საბურველი ახადა ძეგლის საფუძველს. მოსწავლეებმა ცოცხალი ყვავილებითა და დაფენის გვირგვინით შეამკეს გმირი პარტიზანის — ზოიას პორტრეტი.

კადრები გადადის პიონერთა და მოსწავლეთა სასახლის დარბაზებში. მოსმის სიმღერისა და ცეკვის ხმა. აქ მხიარული კარნავალია. აგერ, ჩინურ ტანსაცმელში გამოწყობილი გოგონები — გალინა ბადიშევა და ტატიანა ბერიშვილი. ისინი მომხიბლავად ასრულებენ ჩინურ ცეკვას. მაყურებლები ტაშით აჯილდოვებენ კირა სარაღიძეს, რომელიც შესანიშნავად ასრულებს ინდურ ცეკვას.

საინტერესო და ლამაზი ცეკვა წარმოადგინა ფესტივალისათვის სტალინის რაიონის მოცეკვავეთა კოლექტივმა. კინოოპერატორმა ეკრანზე ასახა მათი იმპროვიზებული ცეკვა — „ფეხბურთი“. მოცეკვავეთა ორი გუნდი „ნაკადული“ და „ჯეჯილი“ ერთმანეთს შესჯობებთან. პატარები ცეკვით გადმოსცემენ ფეხბურთის დამახასიათებელ ყველა მომენტს.

საქართველოს ფილარმონიის საზაფხულო პარკში, დასკვნით საღამოზე, ისმის მხიარული ყრიაშული. სტუმრად ჩამოსული, რიგის მშრომელთა დელეგაცია ესალმება ბედნიერ თაობას. ამავე დღეს ჯილდოები გადაეცათ ფესტივალის ლაურეატებს.

სიმღერის გუგუნში მთავრდება ეს ნათელი, მხიარული ფილმი, რომელიც ჩვენი დედაქალაქის პიონერთა ცხოვრების შესახებ მოგვითხრობს.

ლ. სუბულუჩი

სურათზე კადრები კინოჟურნალიდან „პიონერი“ № 2, ზევიდან ქვევით: 26 კომისრის რაიონის პიონერთა სიმღერის ანსამბლი; სიმფეროპოლელ პიონერთა დელეგაცია თბილისის პიონერთა და მოსწავლეთა პარკში, სადაც საფუძველი ჩაეყარა ზოია რუხაძის ძეგლს; კარნავალის მონაწილე; ცეკვა „ფეხბურთი“; მხატვრული კარნავალი თბილისის პიონერთა და მოსწავლეთა სასახლეში.

აღზანი და ჩაღზანი

მთარ ჭაღიძე

თავი მეორე

აღზანი და ჩაღზანი
ყვინთაობდნენ მორევში.
მუშაობას რომ სთხოვდნენ,
პასუხობდნენ: — მოგვეში!

სკოლის ნაკვეთს ბავშვები
საგანგებოდ უვლიდნენ,
აღზანი და ჩაღზანი
მას შორიდან უვლიდნენ.

ბოლოს მოწაფეების
ატყდა აყალ-მაყალი:
— წავიყვანოთ ბოსტანში,
აღზანი და ჩაღზანი!

— წამო, უნდა გავთოხნოთ
პამიდორი ახალი!..
ძალით წააჩანჩალეს
აღზანი და ჩაღზანი.

ბრძანებს მასწავლებელი:
— სხვებთან ერთად იშრომეთ!
აღზანს ეტყვის ჩაღზანი:
— გასართობი ვიშოვნეთ!...

დასასრული. იხ. „პიონერი“ № 6.

თოხის თითო დაკვრაზე,
ძმაბიჭები კვნესოდნენ,
დაეძებდნენ თხუენლებს,
ჩიტებს კენჭებს ესროდნენ.

იზრდებოდა საზამთრო
ბავშვთა ხელით მოვლილი,
ცვარდაყრილი მწვანილი
ბიბინებდა მოლივით.

ყველა შრომის ნაყოფის
მალე ნახვას ჩქარობდა,
ხელმეორედ გათოხნის
ჯერიც მალე ჩამოდგა.

ყმაწვილები ბოსტანში
რომ შევიდნენ ხელახლა,
უცებ ერთმა მოწაფემ
მხიარულად შესძახა:

— ჰე, ბიჭებო, შეხედეთ,
როგორ დაწითლებულა,
პამიდორი ვადაზე
აღრე დამწიფებულა.

მოწაფეებს სახეზე
დაეხატათ ღიმილი,

ნახატები დ. ხახუტაშვილისა

ატყდა სკოლის ნაკვეთში
მათი ყივილ-ხივილი.

— შეხეთ, როგორ დაწითლდა,
პამიდორი დამწიფდა.

გააფრინეს სკოლაში
აღზანი და ჩაღზანი.
სახე წამოუწითლდათ
ბიჭებს, როგორც კარხალი.

მათი მასწავლებელი,
დარჩა გაკვირვებული.
იგი სკოლის ნაკვეთში
გაჩნდა ჩაფიქრებული.

— შეხეთ, როგორ გაწითლდა,
პამიდორი დამწიფდა!...

უცბად მასწავლებელმა
გადარაზა წარბები,
— რად ჰკრეფთ მკვასზე პამიდორს,
რად ხართ ასე ხარბები? —

დაუყვირა ყმაწვილებს
და ბავშვებმა პასუხად
პამიდორი წითელი
მოუტანეს მას უხვად.

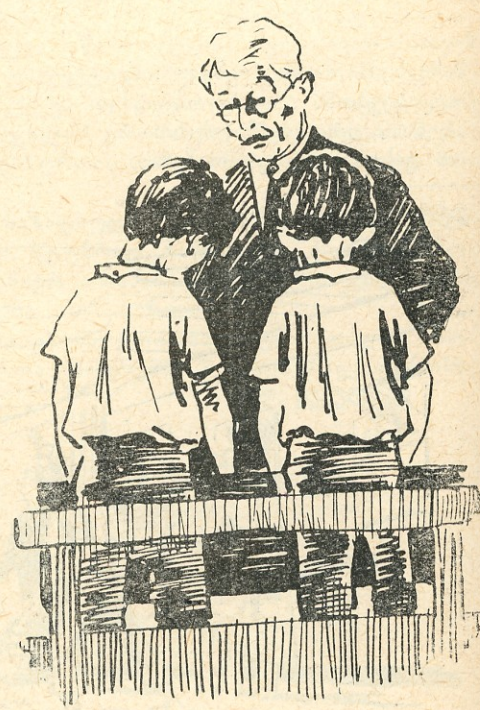

— რაც მწიფეა, დავკრიფეთ
მარტო ერთი კალათა.
სადილობის დრო არის,
გავაკეთოთ სალათა.
აბა, წყალში გავრეცხოთ
პამიდორი ახალი!..
განზე იდგნენ დარცხვენით,
აღხანი და ჩაღხანი.
იდგა მასწავლებელი
დიდად განრისხებული,
მზერა ძმაკაცებისკენ
ჰქონდა დამიზნებული.
პამიდორი ბავშვებმა
დიდ ჭურჭელში ჩაჰყარეს,
მაგრამ კარგი ერთმანეთს
ვერაფერი ახარეს.
ყველას გული ეტკინა,
ღხინი ყველას ჩამწარდა.
პამიდორი წითელი
წყალში ისევ გამწვანდა.
პამიდორი გამწვანდა,
წყალი უცბად გაწითლდა.
ატყდა აურზაური
გაოცებულ ყმაწვილთა.
ძლიერ ძვირად დაუჯდათ
ეშმაკობა ახალი,
მეგობრებმა გაკიცხეს
აღხანი და ჩაღხანი.
ცეტებს ძვირად დაუჯდათ
პამიდვრების შეღება,
მეგობართა შრომაზე
ბინძურ ხელის შესება.
აღხანი და ჩაღხანი
სირცხვილისგან იწვოდნენ,
სოფლის სკოლის ნაკვეთში
სხვებთან ერთად იღწვოდნენ.

თავი მესამე

— აბა, ლეღვი ახალი!
— აბა, მწიფე მაცვალი! —
გაჰყვიროდნენ ბაქანზე,
აღხანი და ჩაღხანი.
კალათებით დაჰქროდნენ
ძმაკაცები სადგურში,
და ისმოდა მათი ხმა
მგზავრთა აურზაურში.
თან თქირობდნენ ბიჭები:
„ხილს გავყიდით ორ დღეში,
სანადირო თოფებით
დაებრუნდებით სოფელში“.
— აბა, ლეღვი, მაცვალი,
აბა, ვაშლი ახალი! —
გაყვიროდნენ ხმამაღლა
აღხანი და ჩაღხანი.
კოლექტივის დიდ ბაღში
მოკრეფილი ვაშლებით
საესე წნელის კალათებს
ასადებენ ბავშვები.
განგებ გადაუყრიათ
ვაშლზე ლეღვი, მაცვალი,
რომ წაშალონ ქურდობის
ნიშანწყალი და კვალი.
— აბა, ლეღვი, მაცვალი,
აბა, ვაშლი ახალი! —
ვავონიდან ვავონში
მისდევს აღხანს ჩაღხანი.
— ათი ცალი თუმანი,
სულ ახალი ლეღვია.
გარეშემო ძმაკაცებს
ხალხი შემოეხვია.
— ასე ძვირად რად ჰყიდით?
თითო ცალი მანეთი?
ბიჭებს ევაჭრებიან

— თუმნად მოგვე ცაქეტო!
— არა, ეგრე არ ვყიდით!
— თუმნად ათი ცალია!
— ნუ იყიდი თუ ძვირობ!
— შენთვის არა გვცალია!
დალილ მგზავრებს აწუხებთ,
კარის კარზე ჯახანი.
ვავონიდან ვავონში
აღხანს მისდევს ჩაღხანი.
ვავონიდან ვავონში
დარბის ორი ყმაწვილი,
ბოლოს ხელში შემორჩათ,
კალათები დაცლილი.
ძმაბიჭები ჩამოსხდნენ,
თვლა დაიწყეს ნავაჭრის.
უცებ შვილი შეიცნეს,
დიდი ბაღის დარაჯის.
მწარე წუთი ჩამოდგა,
მწარე, როგორც ნიორი.
ბილეთები არა გაქვთ?
მოგა კონტროლიორი!
ვიცი, გატყობთ თვალებში,
ბილეთები არა გაქვთ.
ეს მითხარით, ვაშლებით
თქვენ ვინ მოგამარაგათ?
აქ იჯდებით, მე თვითონ,
გამოგიტანთ განაჩენს,
მე გაჩვენებთ, ახლავე,
როგორ ქურდავთ მამაჩემს.
მაგ ფულებით იყიდით
ან კონფეტებს, ან ჰალვას,

გიცნობთ მთელი სოფელი
აღზანას და ჩაღზანას.
— ვიცით, — ეტყვის ალაზანი, —
რომ ვართ სახელგანთქმულნი,
სანადირო თოფების
ყიდვა გვინდა ამ ფულით.
— ალბათ ღამით დაკრიფეთ,
კოლექტივის ვაშლები,
თქვენს საქციელს ბაძავენ,
ჩვენი სოფლის ბავშვები.
გინდათ მუდამ ქურთობა
და ცხოვრება იოლი! —
ბიჭმა თქვა და გამოჩნდა
მკაცრი კონტროლიორი.
ალზანა და ჩაღზანა
რომ იწვოდნენ სირცხვილით,
ბიჭი ბალის დარაჯის
თავს იფხანდა სიცილით.
— ვაგონიდან ვაგონში
დახვალთ გაწითულები.
ბრძანებს კონტროლიორი:
— აბა, ჩქარა თულები!
მკაცრმა ძიამ მრისხანედ.
გადიგრიხა უღვამი.
— თქვენ ორიგის წაგიყვანთ
მილიციის უბანში. —
შვილი ბალის დარაჯის
ილიმონდა მალი-მალ,
— აბა ჩქარა ორთავემ
გადიხადეთ ჯარიმა!
ირგლივ ხალხი შექოჩია,
— ჩვენ გვეგონა თბლება,
გესმით, თურმი იძებუნ,
ამ ეშმაკებს მშობლებზე.
მკაცრმა კონტროლიორმა
ბეგრი აღარ ახანა.
ჩაათრია ბაჩნიდან
ალზანა და ჩაღზანა.
ღამე მილიციაში
გაათიეს ცეტებმა,
ბავშვებს გარიტრაჟისას
მოაკითხეს დედებმა.
გულით წუხან მშობლები.
დარდით ჩამოღლილები,
— ვაი, რისთვის დავზარდეთ,
ჩვენ ასეთი შვილები.
ჩაუქრობლად გიზგივებს
მწველი ცეცხლი მათ გულში.
— ო, როდემდის გეძებდეთ
სადგურიდან სადგურში?...
სახლში ისევ გაკიცხეს
ძმაბიჭები მამებმა,
მათ წამწამებს ცრემლები
ღილებივით დაეხა.
მაგრამ ძმადნაფიცებმა
არ დაყარეს ფარხმალი,
ახალ ამბავს სჩადიან
აღზანი და ჩაღზანი,

* * *

მერხზე სხედან ცეტები
გულხელდაკრეფილები,
არ ისწავლეს ბიჭებმა
წუხელ გაკვეთილები.
სხედან ჩუმად, დარცხვენით
აღზანი და ჩაღზანი.
გულში მასწავლებელი
ჩამოსვლიათ ახალი.
მას ეტყობა მკაცრია,
ხანდაზმული კაცია,
ჩვენს ძმებს მისი ნახვისას
აცხელა და აცია.
აღზანს ერყვოს მოხუცი:
— სადღაც მყავხარ ნახული!..
— სად მნახავდით? სოფელში
ვიყავ მთელი ზაფხული! —
უპასუხა აღზანმა
და თან ძმაკაცს გახედა;
შიშისაგან ჩაღზანი
ღამის გაშრა, გახეგდა.
— ჰო, შენი ხმა მეცნობა,
ვიცი რომ ხარ ზარმაცი,
მაგრამ ჯერ ეს მითხარი,

სად დაკარგე ძმაკაცი?
— აქ ვარ! — ახტა ჩაღზანი,
ხმამ დარეკა ზარივით,
მასწავლებლის წინაშე
გაიჭიმა სარივით.
— შენც აქა ხარ? გიცანით
გარეგნობით და ქვივით.
აბა, ახლა ორთავემ
ამოცანა ახსენით:
თუ ღირს ასი კაბიკი
თითო ვაშლი, ვთქვათ მაშინ
მე რამდენი მანეთი
უნდა მოგცეთ ათ ვაშლში?
გადახედავს ამხანავს.
ჩაფიქრდება ჩაღზანი
ტუქსაგს მასწავლებელი
ჩაღზანას და აღზანას.
— გულში მატარებელში
კარგად იანგარიშეთ!..
თქვენ ორს ორიანებით
ახლა სახლში გაგიშვებთ.
გულში კარგად მომყიდეთ
ათ მანეთად მე ვაშლი,
ახლა ორიანები
დაიბრუნეთ თქვენ ვალში.
ორმა ციქმა სირცხვილით
თავი დაბლა დახარა.
მთელმა ჯგუფმა ხმამალა,
ერთხმად გადიხარხარა.
და მას შემდეგ სუყვილა
დასცინონდა ბაცაცებს,
მაგრამ ტკუა ასწავლა
ამ ამბავმა ძმაკაცებს.
მწარედ გაიხსენებდნენ
ხილს ქურდულად დაკრიფილს,
ერთად ისხდნენ, სწავლობდნენ
მეგობრები გაკვეთილს.
მალე წიგნში შეხვდებით
ორ განუყრელ ამხანავს,
ორ ონავარ მეგობარს —
აღზანას და ჩაღზანას.

მოემსკევა

ნიმუ ალნაჰვილი

ფოტო დ. იაკობაშვილი

აბუხულები, დარცხვენილები იდგნენ ორ ოქტომბერს თბილისის მე-5 სპეციალური სახელოსნო სასწავლებლის ოთხსართულიანი შენობის ფართო ვესტიბულში ახალბედები!

მერე ერთმანეთს მიჰყვნენ დღეები... და ისინიც, საბავშვო სახლებში აღზრდილები, სამამულო ომში დაღუპულთა შვილები, — გოგონები და ბიჭები და-ძმებივით შეეთვისნენ ერთმანეთს, სასწავლებელი მათი საკუთარი ოჯახი, ნამდვილი კერა გახდა... აღმზრდელები თუ ოსტატები გულისხმიერად, ყურადღებით ექცეოდნენ თითოეულ მათგანს, ცდილობდნენ ისინი ნამდვილ საბჭოთა ადამიანებად, მაღალკვალიფიციურ მუშებად აღეზარდათ...

ყოფილხართ ართვინის ქუჩაზე, თბილისის მე-5 სპეციალურ სახელოსნო სასწავლებელში?

მომალლო ადგილზე მდგარი ოთხსართულიანი შენობა ამყად გადმოსცქერის მიდამოს. აი, სწორედ ეს სასწავლებელია ჩვენი მზარდი წარმოებისათვის ახალ-ახალი კადრების, ხარატებისა და ზეინკლების სამჭედლო.

ახალმოსულებს ყველაფერი მოეწონათ სასწავლებელში: მზიანი, ნათელი ოთახები, გაკრიალებული სასადილო,

დიდი ბიბლიოთეკა. მერე სასპორტო დარბაზი და მოედანიც მოინახულეს... კლუბში საკუთარი კინოდანადგარი უჩვენეს მისპინძლებმა: „ყოველ კვირას ახალ ფილმს გვიჩვენებენ ჩვენი კინომექანიკოსები, მოსწავლეები იური ჩიბილკო, ბუხუტი ჯიშკარიანი და ბორის ვორობიოვი. ასე რომ, სასწავლებლის დამთავრების შემდეგ მათ ორი პროფესია ექნებათ“, — ყვებოდნენ ისინი. ყველაზე ბოლოს კი, როგორც სირისკული, სასწავლებლის სიამაყე, მისი თვალი და გული, ახალი ტექნიკის მიხედვით მოწყობილი საზეინკლო, სახარატო და მექანიკური სახელოსნოები დაატარეს.

ოთარ ტივაძე ფართოდგახელილი თვალებით მისჩერებოდა დაზგებს, არ მოელოდა სასწავლებელში ნამდვილი დაზგების ნახვას. აქ ყველაფერი ისე იყო, როგორც ნამდვილი ქარხნის საამქროებში ენახა ექსკურსიების დროს. — მექანიკურში ვინლა მუშაობს? — შეეკითხა იგი უფროს ამხანაგს.

— ოო, ჩვენს სასწავლებელში მექანიკურ სახელოსნოს ზესაამქროს ვეძახით, ზოგი კი ზენიტსაამქროსაც. აქ მუშაობის უფლება მხოლოდ სწავლების ხუთოსნებს ენიჭებათ. ამ სახელოსნოში მლარავის, მრანდავის, მჩარ-

ხაეის პროფესიებს იძენენ. ამიტომ დიდ პატივად ითვლება ამ სახელოსნოში მოხვედრა, — დინჯად თქვა შავგვრემანმა გოგონამ — ჯულიეტა მიქაბერიძემ.

ჯულიეტას თვალწინ წარმოუდგა გასული წლის ოქტომბერი, სასწავლებელში მოსვლა... მათაც ხომ ასევე დაათვალეებინეს სასწავლებლის ყოველი კუთხე-კუთხულო. როცა მეთექვსმეტე ჯგუფში, სადაც ჯულიეტა და მისი თანატოლები მოხვდნენ, საერთო კრებაზე, საწარმოო სწავლების ოსტატის პეტრე ლეჟავას და აღმზრდელის — ანდრო კვადინიძის თანდასწრებით ჯგუფფორგად ჯულიეტა მიქაბერიძე აირჩიეს, ბიჭებმა ქვა ააგდეს და თავი შეუშვირეს.

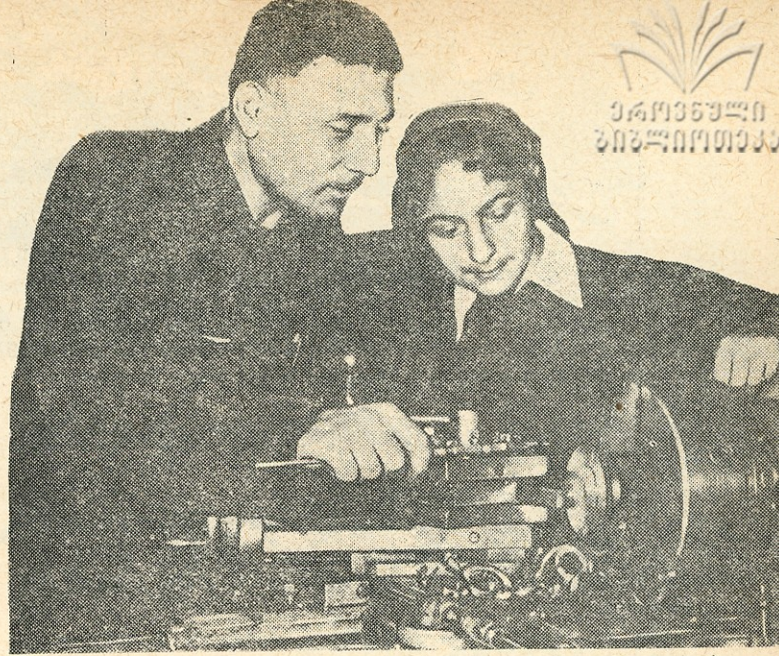
— აირჩიეს გოგო, ხეტავ რამე მაინც გავეგებოდეთ აბა, გოგოებისაგან რა ზეინკლები გამოვა? ბიჭები გაუყდნენ, თუ რა! — ბრაზობდა ნოდარ ლონდარიძე.

...ხშირად აუცრემლებია ჯულიეტა ნოდარს, არაფერს უჯერებდა. ერთხელ კი!...

იმ დღეს, ოსტატმა ლეჟავამ დავალება მისცა მეთექვსმეტე ჯგუფელებს — სათანადო მარგვლებით ხერხუნას ჩარჩოს მოღუნვა... ნოდარის და ჯულიეტას გირაგები გვერდიგვერდ იდგა. გოგონა მუშაობას შეუდგა. ნოდარი კი ისევ გირაგს უტრიალებდა, ვერაფერი მოუხერხა ჩარჩოს. ოსტატიც არ იყო იმ დროს სახელოსნოში... ჯულიეტა ხედავდა ამხანაგის გასაჭირს; „რომ მივიდე, ვაითუ უკმეხად მომექცესო“, ფიქრობდა. მერე გულმა აღარ მოუთმინა და ნოდარის გირაგთან მივიდა. ნოდარმა ახედა გოგონას, მაგრამ არა უთქვამს რა.

ჯულიეტამ ხერხუნას ჩარჩო სწრაფად გაამაგრა და თავი მალა რომ ასწია, ბიჭის მადლობით სახე თვალებს წააწყდა.

დღეს ჯულიეტა და ნოდარი თავის მეგობრებთან ერთად გულმოდგინედ ეუფლებიან სპეციალობას. საწარმოო სწავლების პერიოდში უკვე უშვებენ საქარხნო პროდუქციას.

— ზაირა, დეტალი ისე გამოჩარხე, რომ ზომაზე ნაკლები არ იყოს. — უხსნის ოსტატი კონსტანტინე ცერცვაძე ნორჩ ხარატს — ზაირა გაფრინდაშვილს.

საქართველოს შრომითი რეზერვების სახელოსნო სასწავლებლის ახალგაზრდობამ სოციალისტურ შეჯიბრებაში გამოიწვია მოძმე აზერბაიჯანის რესპუბლიკის შრომითი რეზერვების სახელოსნო სასწავლებლის მოსწავლეები...

— უნდა უსათუოდ გავიმარჯვოთ! — თქვეს თბილისის მე-5 სპეციალური სახელოსნო სასწავლებლის მოსწავლეებმა და ერთმანეთს ამოუდგნენ მხარში.

სასწავლებლის დირექტორმა პეტრე ლიპარტიამ, საზამთრო არდადეგების წინ საერთო კრებაზე მოსწავლეებს უთხრა:

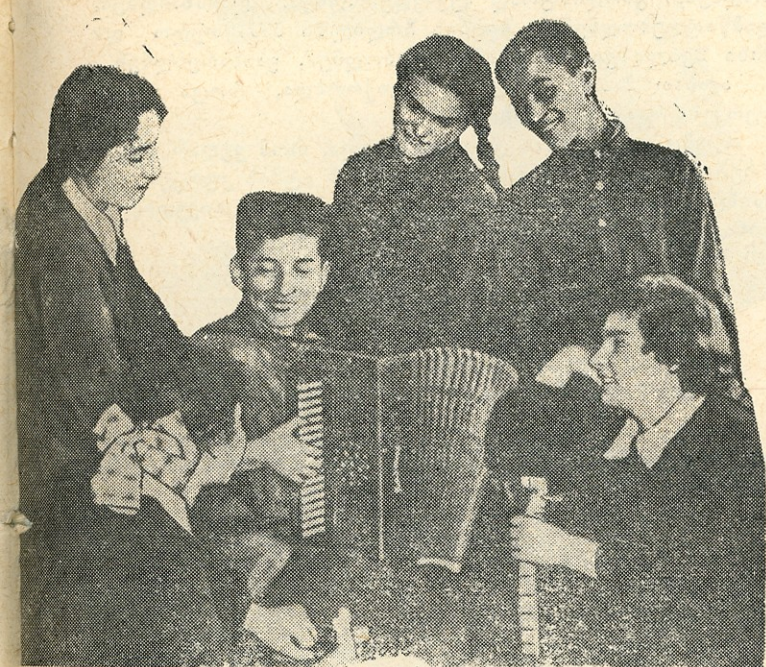
— ბაქოს უნდა ვესტუმროთ, დავათვალეერთ სახელოსნო სასწავლებლები, გავეცნოთ ჩვენი მეგობრების მიღწევებს, ერთმანეთს გავუზიაროთ გამოცდილება. რა თქმა უნდა, ყველას წასვლა შეუძლებელია, მხოლოდ მოწინავეები მიიღებენ მონაწილეობას ექსკურსიაში. ჯერ კიდევ დროა, იმრომეთ, იმეცადინეთ და...

დადგა საზამთრო არდადეგები... სასწავლებლის ოცდაათ მოსწავლეს ბაქოსაკენ მიაქანებდა მატარებელი.

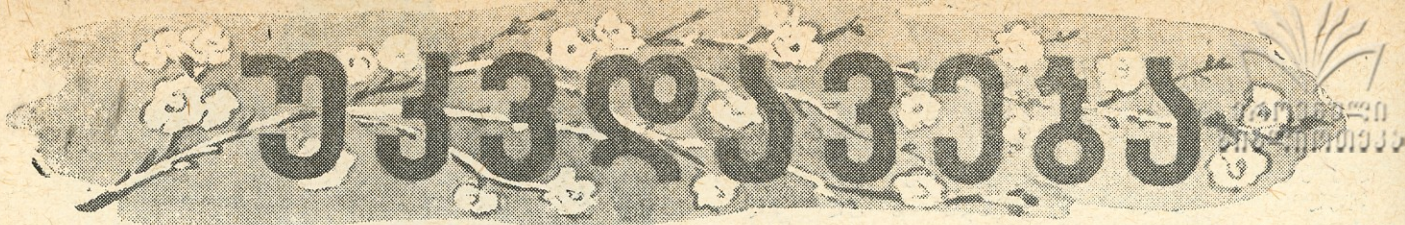
— ძალზე გულთბილი იყო ჩვენი შეხვედრა, — იგონებს შოთა ჯაფარიძე... — აღარ იცოდნენ რითი ესამოგნებინათ ჩვენთვის.

ძალიან ლამაზი ყოფილა ნავთის ქალაქი ბაქო, — უამბო მეგობრებს ნუკრი გოჩაშვილმა. — ვნახეთ ბაქოს ისტორიული ადგილები, ღირსშესანიშნაობანი... ლენინის მუზეუმი, ნიზამის სახელობის ხელოვნების მუზეუმი: დავათვალეირეთ არალეგალური სტამბა „ნინა“, სადაც მუშაობდა ცნობილი რევოლუციონერი ლადო კეცხოველი; ავედით მთაზე — „სტეფანე რაზინი“, სადაც თვითმპყრობელობის დროს იკრიბებოდნენ ბაქოს საწარმოთა გაფიცული მუშები. ახლა კი აქ ყოველწლიურად მაისობა იმართება ხოლმე.

სწრაფად გავა ორი წელი... თბილისის მე-5 სპეციალური სახელოსნო სასწავლებლის მერე აღზრდილ, მაღალკვალიფიციურ ზეინკლებს, ხარატებს მარჯვენას დაულოცავენ ოსტატები, პედაგოგები და ცხოვრების დიდ და ნათელ გზაზე გაუშვებენ, რათა სამშობლოს ამაგი დააფასონ.

თავისუფალ დროს ხშირად ნახავთ ნორჩ ზეინკალს — თენგიზ დალაქიშვილს მეგობრებში. იგი სკოლის ცნობილი მომღერალია.

უკვდავება

ბ. შ ა ვ ბ ი რ ა შ ე ნ ი ლ ი

მოკვდა პაპა თედო. მოკვდა სრულიად მოულოდ-
ნელად.

ოთხმოც წელს გადაცილებული იყო, მაგრამ თავს
მუდამ კარგად გრძნობდა, არ ავადობდა, ამიტომ არა-
ვინ ელოდა მის სიკვდილს.

სალამო ხანს ერთი კი თქვა, ცოტა უქეიფოდ ვარო,
მიწვა აივნის თავში გაშლილ განიერ ტანტზე და მიი-
ძინა. მიიძინა და ველარც გაიღვიძა... აღვიძეს და ვერ
გააღვიძეს.

გაუნძრევლად იწვა ტანტზე და აღარ ხვრინავდა.
ხვრინვა კი ისეთი ხმაშალა და უცნაური იცოდა, რომ
როცა დღისით თავის ტანტზე დადლილი მიწვებოდა და
თავს ძილს მისცემდა, ეწოში მოფუსფუსე ნაცარა ქათ-
მები ცალი თვალთ შეშინებული იმზირებოდნენ აივნი-
საკენ.

ახლა კი, სუნთქვაც, მცირე სუნთქვაც არ ისმოდა
მისი.

პატარა რეზო შუბლშეკრული შეჭყურებდა დედის
ცრემლიან თვლებს, ტანტის ბოლოში უძრავად გაჩე-
რებული მამის შეწუნებულ სახეს.

ძალიან საყვარელი კაცი იყო პაპა თედო, ამიტომ
მისმა სიკვდილმა ყველას ატკინა გული. სოფელში უცებ
გავარდა ხმა, მეზობლები მოვიდნენ და ატირდნენ. ყვე-
ლაზე მეტად დედაბერი სალომე ტირიდა, თავში ხელს
იციმდა და მოთქმით ტირიდა.

რეზოს ხელი მოჰკიდეს, დაუყვავეს და ოთახში შე-
იყვანეს, მაგრამ რეზო იქ დიდხანს არ გაჩერებულა.
ოთახში ბნელოდა, აივნიდან გულსაკლავი ტირილის ხმა
შემოდოდა. შეეშინდა რეზოს, კარი ფრთხილად გამო-
ადო და ჭუჭყრუტანიდან უყურებდა ყველაფერს.

შემოდგომის საღამო იყო, თბილი და სასიამოვნო.
ცა მოწმენდილიყო, ვარსკვლავები კრთოდნენ. ეტყუ-
ბოდა, ხვალაც კარგი დარი დადგებოდა, მაგრამ რეზოს
ეს არ ანარებდა. მას გული სტკიოდა, რომ პაპა თე-
დოსთან ერთად ვენახში ველარ ჩავიდოდა ხვალ დი-
ლით.

აგერ პაპა თედო გადმოაბრუნეს, გულაღმა დააწვი-
ნეს და საკინძე შეუხსნეს. მერე გახუნებული ხალათის
განდა დაუწყეს. რეზომ ჭუჭყრუტანას თვალი მოაშორა.

— საგარეო ხალათი მომაწოდეთ! — გაიგონა რე-
ზომ სალომეს შეწუნებული ხმა.

ნეტავ რად უნდა საგარეო ხალათი პაპა თედოს...
ხომ ველარ გაიღვიძებს, ხომ ველარსად წავა?

აივნის იატაკზე რაღაცამ დაიჩხაკუნა, თითქოს რა-
ღაც კენჭების მსგავსი დაცვივდა და მიმოიფანტა.

— ატმის კურკები!.. — წამოიძახა მამამ.

— ჯიბეში ატმის კურკები ჰქონია, — დაუმატა
ხმის კანკალით დედამ.

„რად შეუნახავს პაპა თედოს ატმის კურკები?“ —
გოცნებით გაიფიქრა რეზომ.

დილას რეზომ და პაპამ ერთად ჩაიარეს ბაღში. პა-

პამ მიწიფე, მსხმოიარე ატმის ხე შეარხია. ერთი მსხვი-
ლი ატამი რეზოს თავზე დაეცა. ეტკინა, ტირილი დაა-
პირა, მაგრამ პაპამ გაიცინა და რეზოს ტკივილმა გაუა-
რა. ასე იცოდა პაპა თედომ: როცა რეზო რამეს იტკენ-
და და სატირლად პირს დააღებდა, მოხუცი თვალებში
ჩახედავდა, სიცილს აიტეხავდა, გაამხნევებდა... ჰო და,
ამ დილითაც იღიმებოდა რეზო, ატმებს ხლეჩდა, კურ-
კებს ღობის იქით ისროდა... პაპას კი ჯიბეში შეუნახავს
კურკები.

— ასეთი კაცი არ მოკვდება, არა! — შემოესმა სა-
ლომეს ხმა რეზოს.

როგორ თუ არ მოკვდება, აკი წედან თქვეს, მოკვ-
დაო, იტირეს კიდევც... რეზოს ტანში ურუანტელმა დაუ-
არა, კარს მოსცილდა და მამასთან მივიდა.

— მამი, რად უნდოდა პაპას ატმის კურკები? —
ეკითხებოდა მამას რეზო, თან ცალი თვალთ მიცვალე-
ბულს გასცქეროდა.

პაპა თედო ტანტზე იწვა, ახალი შავი სატინის სა-
ლათი ეცვა. საკინძეზე თეთრი ღილები მიჯრით შეეკ-
რათ. პაპა კი მუდამ საკინძეგანსილი დადიოდა და იღი-
მებოდა. ახლაც იღიმებოდა, ისე იწვა ტანტზე, თითქოს
ტკბილ სიზმარს ხედავდა და იღიმებოდა.

— ალბათ უნდა დაეთესა, შვილო... — თქვა მამამ
და თვალქვეშ ხელი ამოისვა.

ჰო, ამ კურკებს პაპა თედო გაზაფხულზე მიწაში ჩა-
ფლავდა. მერე ატმის ხეები ამოვიდოდნენ, გაიზრდე-
ბოდნენ, ვარდისფრად აყვავდებოდნენ, დაისხამდნენ,
დამწიფდებოდნენ... ხეების ჩრდილში პაპა თედო და
მისი შვილიშვილები ჩამოსხდებოდნენ, გაიხარებდნენ.

ალბათ პაპა თედოც ამას ფიქრობდა, როცა ატმის
კურკებს ჯიბეში ინახავდა?

თუმცა, არა... მან კარგად იცოდა, რომ ველარ შეეს-
წრებოდა ატმის ხეების გაზრდას. ამ ატმის კურკებს კ
მინც ინახავდა სათესლედ. როგორც ჩანს, სიკვდილის
წინაც ხალხისთვის ფიქრობდა პაპა თედო.

მოკვდა პაპა თედო...

რეზოს კი ეგონა, მუდამ, მუდამ იცოცხლებდა.

ახლა ის ყველას დაავიწყდება.
უცებ რეზოს ქვითინი წასკდა.

— არ მინდა, არ მინდა... რად მოკვდა პაპა თედო!

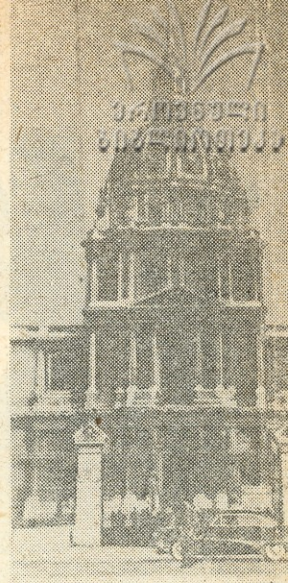
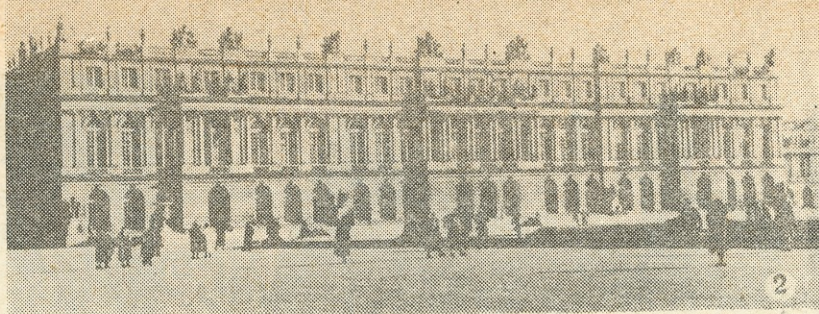
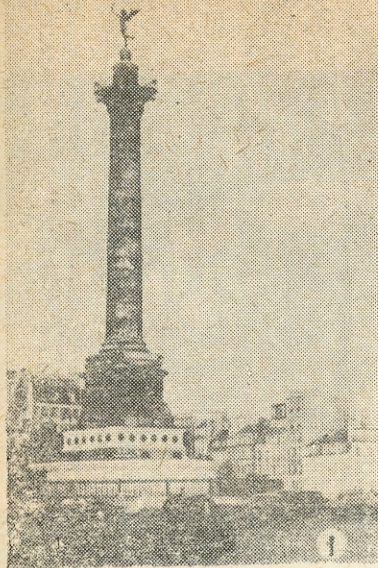
— გაჩუმდი, შვილო, — დაუყვავა მამამ, — პაპ
თედო მუდამ იცოცხლებს ჩვენს გულში... ჩვენ ამ კურ
კებს დავთესავთ და მის სურვილს შევასრულებთ. ატ
მის ხეებსაც მის სახელს დავარქმევთ!

რეზო ცრემლებს იწმენდა, იწმენდა, მაგრამ მინც
ჩამოსდიოდა ცრემლები. მას უხაროდა, რომ პაპა თე
დო მის გულში იცოცხლებდა.

პაპა თედო იღიმებოდა, ახალი ტანსაცმელი ეცვა
თითქოს ეძინა და ტკბილ სიზმარში აყვავებულ ატმი
ხეებს ხედავდა.

ევროპის ირგვლივ

ალ. ქაქაბაძე

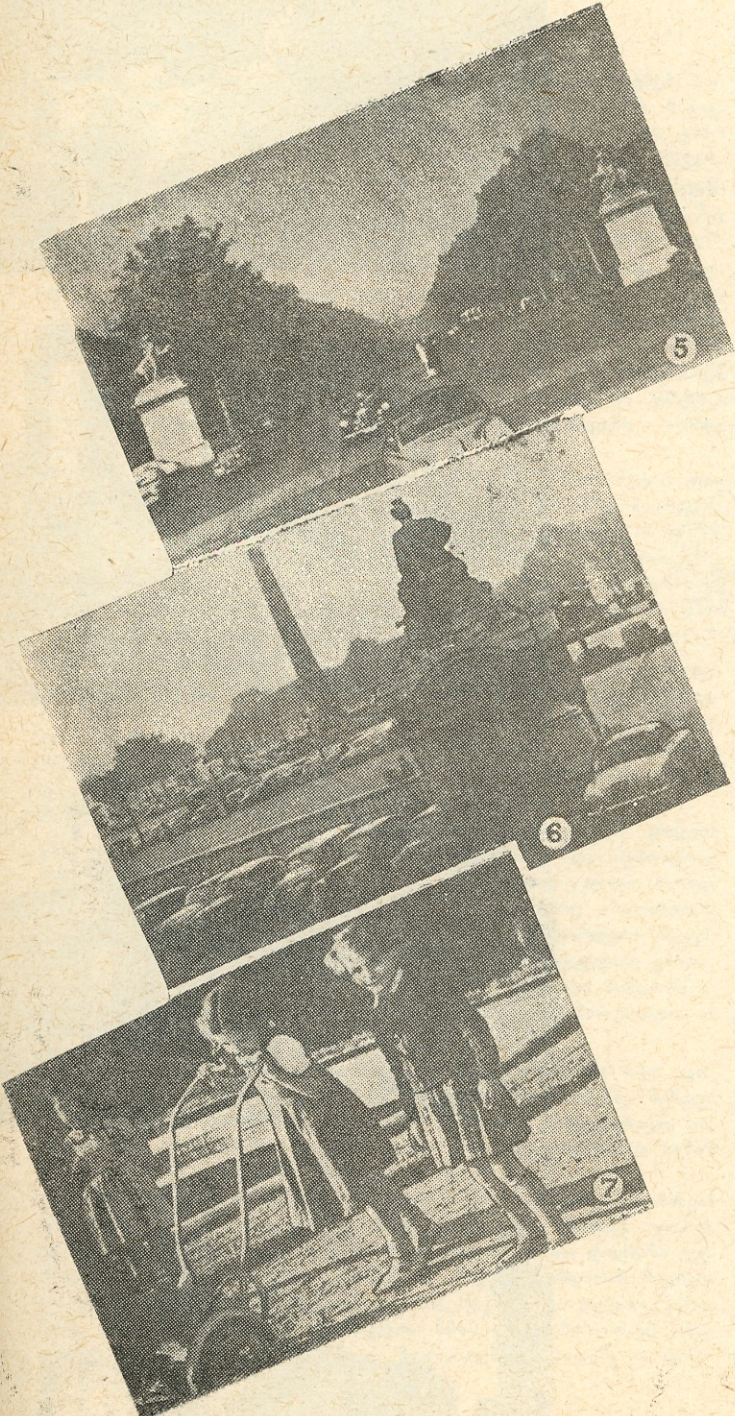
ფოტო ავტორისა

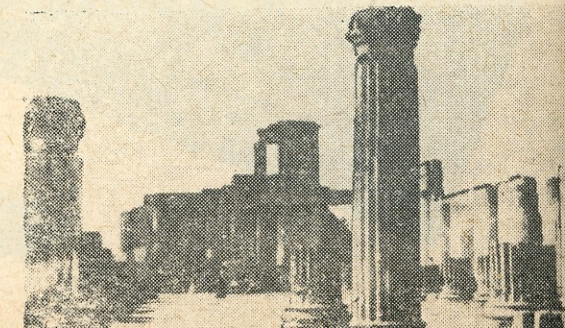
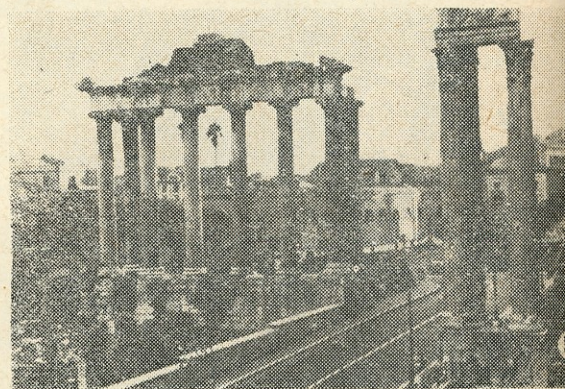
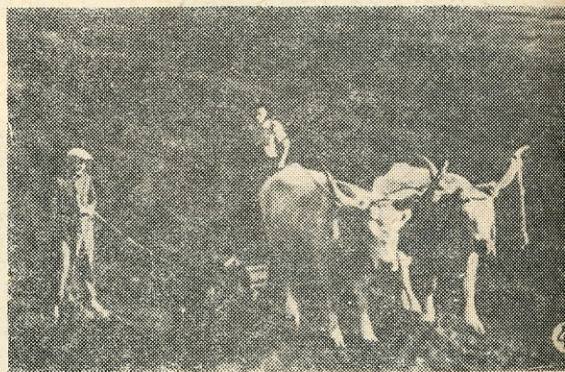
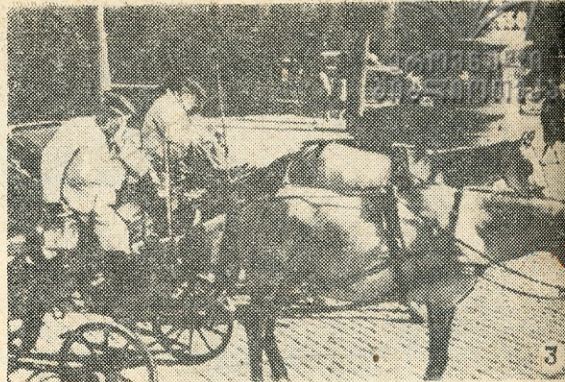
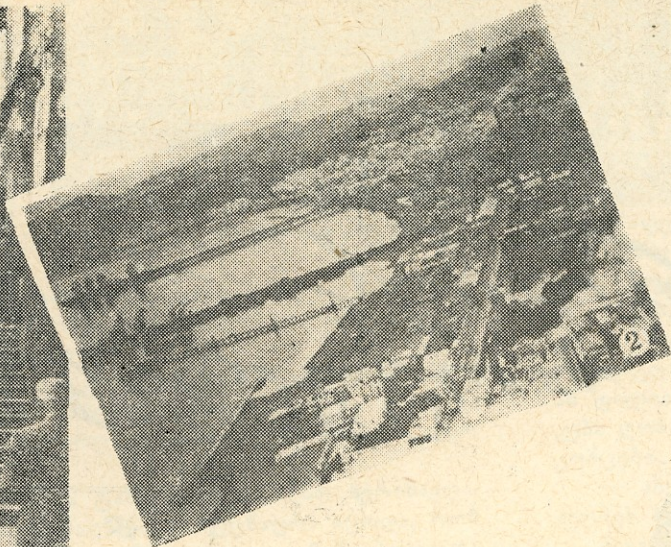
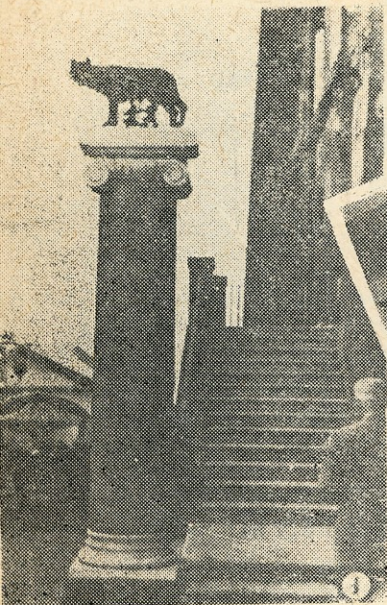
ბავშვებო, ჟურნალის გასულ ნომერში ჩვენ დავიწყეთ ევროპის ირგვლივ მოგზაურობა და როტერდამამდე მივადღწიეთ. აქედან ჩვენ ისევ გემით ვიმოგზაურეთ ჰაერამდე, საფრანგეთის ერთ-ერთ უდიდეს ნავსადგურამდე. თქვენ ალბათ არ იცით, რომ პარიზიდან ლონდონამდე არსებობს პირდაპირი მატარებლის მოძრაობა. ალბათ გაგიკვირდებათ, საფრანგეთსა და ინგლისს შორის ხომ ლა-მანშის სრუტეა, და როგორ შეიძლება, რომ მატარებელმა ორმოცი კილომეტრის წყლის სივრცე უნხილად გადალახოს. ეს არც თუ ძნელი ამოცანა ყოფილა! პარიზიდან მიმავალი მატარებელი ჰაერამდე ძრავს, აქ კი მატარებლის მთელი შემადგენლობა უზარმაზარ ბორანზე გადადის. ამ ბორანის საშუალებით გადალახავს მატარებელი ლა-მანშის სრუტეს და ახლა ხმელეთით განაგრძობს გზას ლონდონამდე.

ჰაერში დავემშვიდობეთ ჩვენს თბომავალ „ბობედას“ და მატარებლით გავემგზავრეთ საფრანგეთის დედაქალაქ პარიზში. მართალია, პარიზი ჰაერიდან 270 კილომეტრითაა დაშორებული, მაგრამ ეს მანძილი ჩვენ დავფარეთ ორნახევარ საათში. ვის არ სმენია ევროპის

1. ვანდომის სვეტი და ვანდომის მოედანი პარიზში;
2. ფრანგი მწერლის ალექსანდრე დიუმას რომანებში ბევრი რამ გექნებათ წაკითხული საფრანგეთის მეფეების რეჟიმის — ვერსალის სასახლის შესახებ. ახლა ეს უმშვენიერესი არქიტექტურული ნაგებობა საფრანგეთის ნაციონალურ მუზეუმს წარმოადგენს;
3. სობორო, რომელშიც განისვენებს ნაპოლეონ ბონაპარტეს ნეშტი;
4. პოლიციელები პარიზის ქუჩებში;
5. პარიზის ულამაზესი ქუჩა „ელისეის ველები“;
6. პარიზის ამ ყველაზე დიდ მოედანს „თანხმობის მოედანი“ ჰქვია;
7. ეს პატარა პარიზელი გოგონები სამუშაოზე წახულ მშობლებს იმით ეხმარებიან, რომ უფლიან ოჯახს, პატარა დაძმებს, თავისუფალ საათებში კი გარეთ გამოჰყავთ სასეირნოდ;

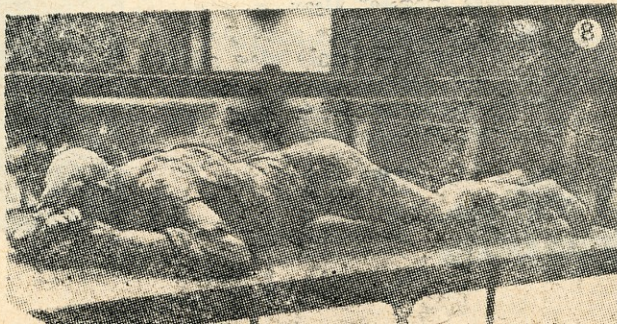

ამ ულამაზესი ქალაქის შესახებ, რომელიც რევოლუციური მოძრაობისა და თავისუფლებისათვის ბრძოლის ტრადიციებით ფართოდ არის ცნობილი მთელ მსოფლიოში.

პარიზიდან ჩვენ ისევ მატარებლით დავბრუნდით ჰავრში და აქედან უკვე ზღვით განვაგრძეთ მოგზაურობა იტალიისაკენ. ვიდრე იტალიის ნაპირებს მივადგებოდით, გადავვალხეთ ბისკაის ყურე და ჰიბრალტარის სრუტით შევედით ხმელთაშუა ზღვაში. პირველი ქალაქი, საიდანაც იტალიის გაცნობა დავიწყეთ, ნეაპოლი იყო. იგი უმშვენიერესი საკურორტო ქალაქია, მსოფლიოს ყველა კუთხიდან იყრიან აქ თავს ტურისტები.

იტალიაში სამი დღე დავყავით და დავათვალიერეთ ძველის ძველი ქალაქის — პომპეის ნანგრევები. ეს ქალაქი ვეზუვის ვულკანის ამოფრქვევის დროს — 79 წელს მთლიანად დაინგრა. ჩვენ ვინახულეთ, აგრეთვე, მრავალი ისტორიული ძეგლით მდიდარი იტალიის დედაქალაქი რომი. ვიყავით კუნძულ კაპრზე, სადაც წლების განმავლობაში ისვენებდა დიდი რუსი მწერალი მაქსიმ გორკი.

1. ქალაქ რომის ძველი ნაწილი, ეგრეთწოდებული კაპიტოლიუმი; 2. ნეაპოლის საერთო ხედი; 3. იტალიაში ხშირად შეხვდებით ეტლებს, რომლებიც საათობით უცდიან მდიდარ ტურისტებს; 4. იტალიელი გლეხი ჯერ კიდევ პრიმიტიული სახნისით ხნავს მიწას, რადგან ტრაქტორი მხოლოდ მდიდარი მემამულეებისათვისაა ხელმისაწვდომი; 5. ფორუმის ნანგრევები რომში; 6. პანთეონი, სადაც იტალიის უდიდესი მხატვარი რაფაელი არის დასაფლავებული; 7. პომპეის ნანგრევები; 8. 79 წელს, ვეზუვის ამოფრქვევის დროს, ქალაქ პომპეის მრავალი მცხოვრები ჩაიმარხა ნანგრევებისა და ვულკანური ფერფლის ქვეშ. როცა ეს ფერფლი გაცივდა, იმ ადგილებში, სადაც აღამიანები იყო ჩამარხული, დარჩა მათი ფორმა თქვენ ამ სურათზე ხედავთ ერთერთი ფორმიდან აღებულ თაბაშირის ყალიბს; სწორედ ასე იწვა უბედური პომპეელი ნანგრევებისა და ფერფლის ქვეშ ცხრამეტი საუკუნის წინ.

მევიღობით კორღარა!

ლაიპოლდო ალასი (1852-1901) მე-19 საუკუნის მეორე ნახევრის დიდი ესპანელი მწერალი და კრიტიკოსია. იგი თავგამოდებით იბრძოდა ლიტერატურაში პროგრესული ტრადიციების განმტკიცებისათვის. მისი მოთხრობა — „მევიღობით კორღარა“ შეტანილია ესპანეთის ყველა ქრესტომატიაში. ვებქდავთ ამ მოთხრობას მკვირვოლენი შემოკლებით.

როზა, პინინი და კორღარა განუყრელი მეგობრები იყვნენ. სომონტოს საძვარი მწვანე ხავერდის სამკუთხოვან ფარდის მსგავსად ეშვებოდა გორაკის ფერდობზე. მის ერთ კუთხეთაგანს გარს უვლიდა ოვიდო-ხიხონის რკინიგზა. სწორედ ამ გორაკის მწვერვალზე, როგორც გამარჯვების ალამი, აღმართულიყო ტელეგრაფის ბოძი. იგი როზასა და პინინისათვის საიდუმლოებით მოცული, შიშის მომგვრელ, უცხო და გაუგებარ სამყაროს განსახიერება იყო.

პინინმა, ერთხელ, დიდი ყოყმანის შემდეგ, გადაწყვიტა მისულიყო ბოძთან და მავთულეზამდე აცოცებულიყო, მაგრამ მას არ ეყო გამბედაობა შეეხებოდა გამამხოლოვებელს, რომელიც პუაოს მონასტერში ნახულ ყავის სასმელ ფინჯანს აგონებდა.

ბოძზე ფეხებშემონასკვით მჯდომარე ბიჭუნა დიდ რიდსა და შიშს განიცდიდა ამ გამოუცნობი იდუმალების წინაშე და უმაღლეს ძირს ეშვებოდა ხოლმე, რათა ფეხქვეშ ჩვეული საყრდენი — მიწა ეგრძნო.

ძმაზე უფრო მოკრძალებული, მაგრამ იდუმალებით მეტად მოჯადოებული როზა იმით კმაყოფილდებოდა, რომ ბოძზე მიყრდნობილი ისმენდა მავთულეზზე ქარის ერთფეროვან ზუზუნს. ამ ხმაში, რომელიც ხანდახან ისეთივე მძლავრი და მკვეთრი იყო, როგორც კამერტონის წკრიალი, როზას ეზმანებოდა მავთულზე მიმფრინავი შორეული „ქაღალდები“, „წერილები“ და მისთვის გაუგებარ ენაზე მოლაპარაკე უცნობი ადამიანები.

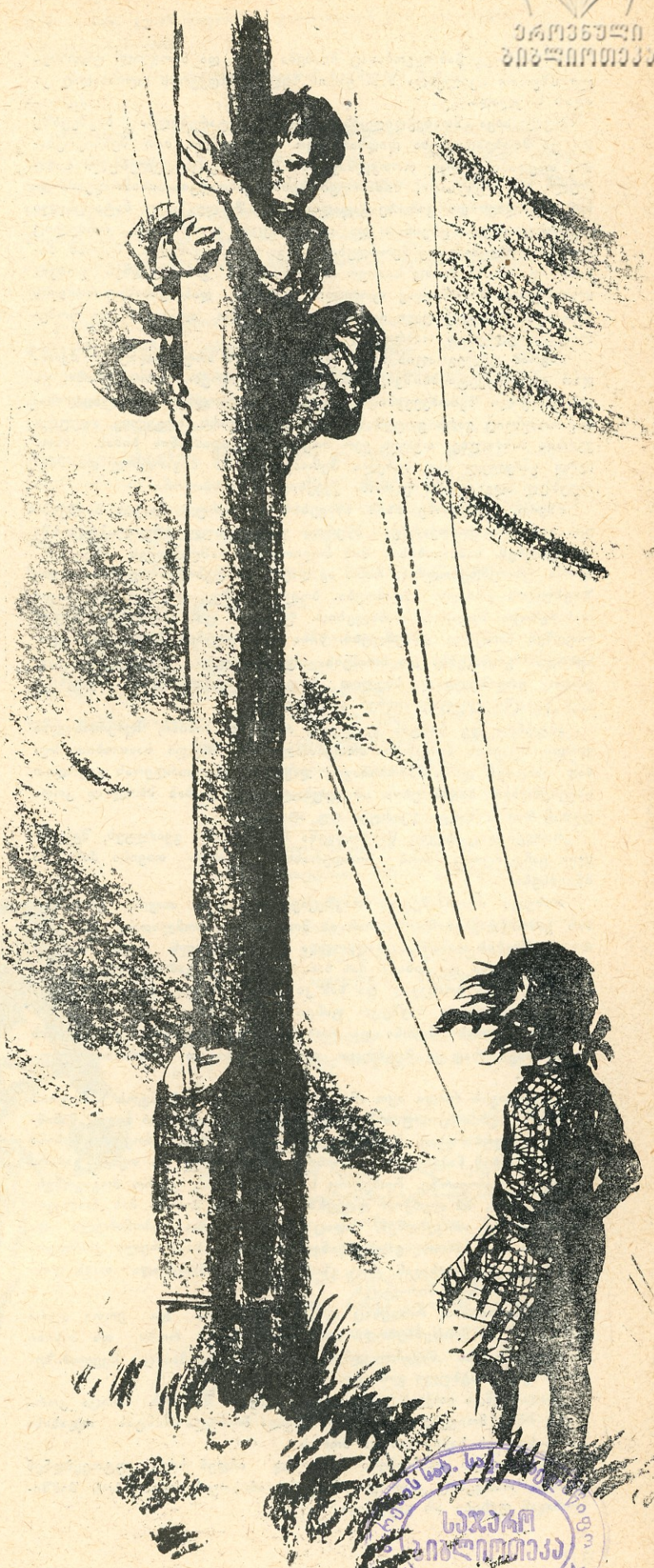
კორღარას უფრო დინჯი ხასიათი ჰქონდა, ვიდრე მის დაუდგარ მეგობრებს. ეს გასაგებიცაა. იგი ხომ მათზე გაცილებით ხნიერი იყო. იგი გაუბრბოდა განათლებულ ქვეყნიერებასთან ყოველგვარ კავშირს და ტელეგრაფის ბოძს ღირსეული გულგრილობით შესცქეროდა. უყურებდა მას, როგორც ყოველდღე უმაქნისს, მკვდარ და გვერდების მოსაქაფებლადაც კი გამოუსადეგარ ნივთს.

კორღარა ბებერი ძროხა იყო, რომელმაც ცხოვრების გრძელი გზა განვლო. იგი დიდი ხნობით იწვა მდელოზე და უბრალოდ დროს არ კარგავდა. ამ მხრივ მას გამოცდილების დიდი მარაგი ჰქონდა და ფიქრებს მეტ დროს ანდომებდა, ვიდრე ბალახობას.

დიდების აღერსიანი თვალებით შესცქეროდა კორღარა მწყემსების თამაშს. მას რომ დიმილი შესძლებოდა, უეჭველად გაიდიმებდა, როცა გაიგებდა, რომ როზასა და პინინს ჰქონდა მინდობილი მისი მეთვალყურეობა, რათა იგი სხვის ყანაში არ შეპარულიყო, ან რკინიგზის ფერდობზე არ ეფირითა.

ჰქონდა კი კორღარას ამისი თავი? მისთვის მთავარი იყო ცოტაოდენი, მაგრამ ქორფა და ნოყიერი ბალახი წაეძივნა, შემდეგ არხინად წამოწოლილს ეცოხნა და მოსვენებით დამტკბარიყო. აი, ეს იყო მის ცხოვრებაში მთავარი, ხოლო სხვა ყველაფერი კი საშიშ და უგუჟურ წინააღმდეგე მოქმედებდა მიაჩნდა.

მისი მყუდრო ცხოვრება პირველად ორთქლმავლის დანახვამ დაარღვია. ის თითქოს გაცოფდა, მყისვე გადაეგლო მაღალ ყორეს და სხვისი მინდვრები და ყანები მოიჯირითა. კიდევ დიდხანს უვლიდა ხიშმავე მატარებლის დანახვისას, მაგრამ თანდათან შეეჩვია სრულიად უვნებელ მატარებლის ხმაურს. (იგი ფუჭი მუქარა გამოდგა). პირველ ხანებში ორთქლმავლის ხმის გაგონებისთანავე წამოდგებოდა და პირდაპირ, ჯიქურ მიაჩერდებოდა ხოლმე ამ ურჩ-

7290

ხულს. შემდეგ წამოდგომასაც მიანება თავი და მხოლოდ უნდობელი მწერით აცილებდა მას. უამთა სვლაში ცქერის ღირსადაც კი აღარ სთვლიდა.

სულ სხვა შთაბეჭდილება მოახდინა მატარებელმა ბავშვებზე და ეს შთაბეჭდილება დიდხანს იყო აღბეჭდილი მათ მეხსიერებაში. თავდაპირველად ორთქლმავალმა მათში გაცნობიერებული სიხარული და გაუგებარი, შიშნარევი წეიმი გამოიწვია. ისინი ყვიროდნენ, ხტოდნენ და ყირაზე გადადიოდნენ. შემდეგში კი მატარებელი გადაიქცა ისეთ უწყინარ და თავშესაქცევ სათამაშოდ, რომელიც დღეში რამდენჯერმე მეორდება. კარგა დრომ განვლო, მაგრამ პინინი და როზა მაინც საამურ მდღევარებას განიცდიდნენ გრივლისებურად მიმქროლავ ფოლადის ვეშაპის დანახვისას, რომლის სტომაქში მოთავსებული იყო მრავალი უცხო ადამიანი და რომელიც გამუდმებით რახრახებდა.

მაგრამ ტელეგრაფის ბოძს და რკინიგზას სრულიადაც არ ჰქონდათ გადაწყვეტი მნიშვნელობა ჩვენი მეგობრების ცხოვრებაში. ეს გარდასავალი შემთხვევები უკვალოდ იძირებოდნენ უკაცრიელობაში, რომელიც გარს ერტყა სომონტოს საძოვარს. ირგვლივ, ათეული ვერსის მანძილზე, თვალს ვერ მოკრავდით ადამიანის ბინას. მხოლოდ გამველელ მატარებელს შემოჰქონდა ამ მივარდნილ და მიყრუებულ ადგილებში უცნობი ქვეყნიერების ხმაური.

მშვიდ, მოალერსე მზის სხივებით გაბადრულ დილას ბავშვები და კორდერა საძოვარზე, მწერთა გამუდმებულ ბზუილ-ტიკისში ატარებდნენ. სამხრობისას შინ მიდიოდნენ. ნაშუადღევს ისევ მინდორის უბრუნდებოდნენ, რათა აქ დაელოათ ტკბილი სველით სავსე ზაფხულის გრძელი საღამოები. ბოლოს დამეც დაეშვებოდა თავის თანამგზავრ მთავრის თანხლებით. უწვდომ ცის სივრცეში მიცურავდნენ საოცარი ღრუბლები. ხისა და ღოღების ჩრდილები ეფინებოდა გორაკებსა და სრამებს. ფრინველები სწყვეტდნენ თავიანთ ყრიაშულს და ბნელით მოცულ, მუქლურჯად შეღებილ ცის წიაღში აკიაფებოდნენ ვარსკვლავები.

ანტონიო დე ჩინტას ტყუბები, როზა და პინინი, შეპყრობილი დიადი ბუნების საოცნებო მოთენთილობით, მთელი საათობით ჩუმად ისხდნენ და თამაშობისაგან დაქანცულნი კორდერას გვერდით ისვენებდნენ. საღამოების ამ იდუმალ მყუდროებას მხოლოდ კორდერას ზარის ზანტი წკარუნნი თუ არღვევდა.

რამდენადაც ჩვენი წარმოდგენა საშუალებას გვაძლევს, შეგვიძლია ვამტკიცოთ, რომ კორდერასაც უყვარდა თავისი პაწაწინა მწყემსები.

მოსუცი ძროხა მეტად თავშეკავებული იყო თავისი გრძნობების გამომჟღავნებაში. მაგრამ ის მოთმინება, რომლითაც ის იტანდა ბავშვების თამაშს, ცხადყოფდა ამ სიყვარულს. თავის შექცევისას კი როზა და პინინი მას ხან აკვნად, ხან გამოქვავებულად აქცევდნენ, ხან ბორცვად და ხან კი იმად, რადაც მოეპრიანებოდა მათ დაუცხრომელ, ბავშვურ ფანტაზიას.

გაქირვებისას პინინი და როზა კორდერასათვის ყველაფერს აკეთებდნენ, რაც კი შეეძლოთ. თვალის ჩინივით უფრთხილდებოდნენ მას.

ყოველთვის როდი იყო ანტონიო დე ჩინტა სომონტოს საძოვრის პატრონი. იგი არც თუ ისე დიდი ხანია რაც იჯარით აიღო. მანამდის კორდერა რასაც მოიხელთებდა იმას სჯამდა. სძოვდა გზებისა და ბილიკების ნაპირებზე, მოთიბულ მინდვრებზე და თემის გაპარტახებულ საძოვარზე, რომელიც სოფლის შარას უფრო მოგაგონებდა ადამიანს. იმ დუხჭირ დღეებში, როზა და პინინი მას ბორცვის ფერდობებზე აძოვებდნენ, სადაც ბალახი უფრო შემონახული და ნოყიერი იყო, რათა გადაერჩინათ თავიანთი საყვარელი კორდერა ათასგვარი ხიფათისაგან, რაც გზის პირას შეიძლებოდა თავს დასტებოდა საბრალო პირუტყვს.

შემშობობისას, როდესაც თივა არ კმაროდა და ერთი ღერი ჩალაც კი არ მოიძებნებოდა ძირს დასაფენად, როზა და პინინი ათასგვარ ხერხს მიმართავდნენ, რომ ცოტათი მაინც შეელამაზებინათ გავერანებული გომური.

რად უნდა ითქვას იმ გმირულ დღეთა შესახებ, როცა კორდერა ხბოს მოიგებდა და შეიქმნებოდა ბრძოლა ჩინტას ოჯახისა და კორდერას საქირობათა შორის.

უსულულო ადამიანები სწორედ იმდენ რძეს უტოვებდნენ ცურში, რამდენიც კმაროდა მხოლოდ იმისთვის, რომ ხბოს შიმშილისაგან ფეხები არ გაეფშვიკა.

ანტონიომ ძროხა ვერ გაყიდა, იმიტომ რომ სისხლის ფასი დაადო.

ამ ბრძოლაში პინინი და როზა მუდამ კორდერას მხარეზე იყვნენ. ისეღებდნენ თუ არა შესაფერ დროს, მყისვე გამოუშვებდნენ ხბოს ბოსლიდან და ისიც, როგორც ვეფხე, მივარდებოდა დედის მკერდს და გამაძლარი მიუჩრდებოდა ხოლმე. კორდერა კი მუდართით სავსე თვალებით იტკირებოდა, თითქოს ამბობდა: „მოუშვიო ჩემთან ხბო და ბავშვებო“.

ამის სხვანას დრო ვერ დაბინდავს და ასეთი სიყვარული დაუვიწყარია.

ამას ისიც უნდა დავამატოს, რომ მრავალტანჯული კორდერა უგულვითილესი ქმნილება იყო მთელ ქვეყანაზე. მას თავგანწირვა ენერგებოდა და როდესაც სხვა რომელიმე ძროხასთან ერთად შებამდნენ ხოლმე უღელში, იგი მთელი საათობით იდგა თავჩაქინდრულ მდგომარეობაში მაშინ, როცა მისი თანამეუღლე არხინად წამოწოლილი ნებივრობდა.

ანტონიო დე ჩინტას სანუკვარ ოცნებას საკუთარი ბოსლის აგება შეადგენდა, რომელშიაც ორი უღელი საქონელი მოთავსდებოდა. დაკარგა რა ამ მიზნის განხორციელების იმედი, ანტონიო მისვდა, რომ მას შუბლზე სილატაკესა და გაქირვებაში ცხოვრება ეწერა.

არაადამიანური შრომითა და უმავალით მომჭირნობის ფასით შეიძინა ანტონიომ კორდერა; მეორე ძროხის ყიდვა კი არამც თუ ვერ მოახერხა, არამედ ბევრის გადასახდელად შვილების ერთადერთი სიხარულის — კორდერას გაყიდვაც კი მოუხდა.

ეს იმას ვავდა — კაცს საკუთარი მარჯვენა მოეჭრა.

ანტონიოს მეუღლე კორდერას შეძენიდან ორი წლის შემდეგ გარდაიცვალა. დრომოკმული, ჩაღის დერობისა და ტოტებისაგან მოწნული ჩეღტის კედელი ჰყოფდა ოჯახის მესვეურთა საწოლს გომურისაგან. ამ ოჯახის მომჭირნობის გენია — პინინსა და როზას დედა, სიკვდილის წინ კედლის ნასვრეტებიდან უცქეროდა კორდერას. „მოუარეთ მას, იგი თქვენი მხსნელია“, მეტყველებდნენ აუტანელი შრომისაგან მომაკვდავი ქალის მწუხარე თვალები.

დედის გარდაცვალების შემდეგ ბავშვების სიყვარული კორდერაზე გადავიდა, რადგან მამის მკაცრ და ფარულ სიყვარულს არ შეეძლო შეეცვალა დედის ალერსი, და ბავშვები, სახლში თუ ველად, კორდერას თბილ მკერდზე მიყრდნობილნი ცდილობდნენ დაკარკული შვების ანაზღაურებას.

ყოველივე მას ბუნდოვანად და თავისებურად გრძობდა ანტონიოც და ამიტომ ძროხის გაყიდვის აუცილებლობის შესახებ მან ბავშვებს არაფერი უთხრა. მაგრამ ივლისის ერთ მშვენიერ შაბათ დღეს, კარგ გუნებაზე მყოფმა ანტონიო დე ჩინტამ ხიხონში მიმავალ გზას გაუყენა კორდერა, რომელსაც ყელზე მისი ერთადერთი მშვენება — პატარა წარი ეკიდა.

პინინსა და როზას ჯერ კიდევ ეძინათ. ჩვეულებრივ ისინი წატყაპუნების შემდეგ იღვიძებდნენ, მაგრამ ამ შემთხვევაში მამას არც კი უფიქრია მათი გაღვიძება.

თვლების გაქუცებისთანავე კორდერა რომ ვერ დაინახეს ბავშვებმა, ეს გაიფიქრეს: „მამამ ბუღასთან თუ წაიყვანაო“. შეებრალათ საწყალი და წარმოიდგინეს, თუ რა უხალისოდ მისდევდა კორდერა მამას. გვიან საღამოთი დაბრუნდნენ შინ ორთავენი ძალზე გამტკვრიანებულნი.

მამას არაფერი უთქვამს, მაგრამ ბავშვებმა რაღაც ცუდი ამბავი იგრძნეს.

ანტონიომ კი ძროხა ვერ გაყიდა მხოლოდ იმიტომ, რომ სისხლის ფასი დაადო. ეს ერთგვარი სრიცი იყო, რაც იმდღს აძლევდა, მას, რომ ასეთი ფასით დამფრთხალი ვერავინ გაბედვდა ძროხის შეძენას. ბედის მცდელი მყიდველები აღშფოთებულნი გარბოდნენ ამ შესლილისაგან. ის კი გაბრაზებული გამოწვევით უყურებდა იმ თავხედებს, რომლებიც ვაჭრობის დროს ნელნელა უმატებდნენ ფასს.

ვაჭრობის კათავების უკანასკნელ წუთებამდე დაჰყო ბედს მინდობილმა ანტონიომ უმედალეს ბაზარში. დე, არავინ იფიქროს, თითქოს ანტონიოს არ უნდოდა ძროხის გაყიდვა, ეს მხოლოდ იმიტომ მოხდა, რომ მყიდველებმა ვერ შეაძლიეს მას სათანადო ფასი. ბოლოსდაბოლოს ამ ფიქრებით დამშვიდებული, თუმც არა კმაყოფილი ანტონიო, მძიმე ვიშითა და ხენეშით დაადგა კანდაოსაკენ მიმავალ გზას. გარშემო ქუვიროდნენ გოჭები, ბლადონენ ძროხები, დეკეულები და ხარები, რომელთაც მიერეკებოდნენ ახლომანდო სოფლელი გლეხები. ზოგი პირუტყვი ხუნტრუცით მირბოდა შინისაკენ, ზოგიც ჯიუტობდა, რადგან ჯერ კიდევ არ იყო შეჩვეული ახალი პატრონის ხელს.

ნათიოში, გზაჯვარედინზე, ანტონიო ჩინტა კინაღამ გამოეთხოვა კორდერას. შეწარხოშებული კაროელი გლეხი, რომელიც ბაზარში მთელი დღე თავს დასტრიალებდა ანტონიოს და დათქმულ ფასზე ცოტათი ნაკლებს აძლევდა, კვლავ გადაეყარა მას და ხელახლა სცადა შეეპარება. მის სულში ძროხის შეძენის სურვილსა და სიძუნწეს შორის ბრძოლა იყო გაჩაღებული. არაერთხელ დაჰკრეს ხელი-ხელს და არაერთხელ სცადეს მორიგება, მაგრამ ბოლოსდაბოლოს სიძუნწემ სძლია და რაღაც ორმოცდაათი პენსის განსხვავებამ ღრმა უფსკრულივით განაშორა ისინი.

ანტონიომ წაიყვანა კორდერა იმ გზით, რომლის ორთავ მხარეზე ჯერ გაუფურჩქნელი ჩიტვაშლა და აყვავებული მყვალე გაბარდული იყო.

რაღაც გაურკვეველი უბედურების მოახლოება რომ იგრძნეს, მოუსვენრობამ შეიპყრო ბავშვები.

ერთ დღეს თვით მოურავი ესტუმრა ანტონიო ჩინტას სახლს. ისიც იმავე მრევლის გლეხი იყო, მაგრამ მეტად ზვიადი, უხეში და შეუბრალებელი დავალიანებულ მოიჯარადრეთა მიმართ. ბედშავ ანტონიოს სახე გაულურჯდა. იგი ვერ იტანდა უხეშ მოპყრობას.

მემამულეს არ შეუძლია ვადა გამოგრძელოს? კარგი. რას იზამ. ჩინტა გაყიდის თავის ძროხას თუნდაც მუქთად და ვალს გადაიხდის... სხვა გზა არა აქვს: ან გადახვეწა, ან ვალის გადახდა.

უახლოეს შაბათს პრინცი გაჰყვა მამას უმედალეს ბაზარში. ბავშვი შიშით შესცქეროდა ბაზრის ნამდვილ ბატონ-პატრონ ყასბებს...

რომელიღაც კასტილიელმა ჩარჩმა სათანადო ფასი მისცა კორდერაში და გვერდზე დადი დააგო. კორდერას შეეძლო დაბრუნებოდა თავის გომურს, მაგრამ ეხლა ის უკვე სხვისი იყო და ალბათ ამიტომ მის კისერზე პაწაწინა ზარიც კი ჩვეულებრივზე ნაღვლიანად წკარუნებდა... კორდერას უკან მისდევდა თავჩაჩინდრული ანტონიო დე ჩინტა და თვალცრემლიანი პინინი...

სუთშაბათ საღამოს კორდერას წასაყვანად ჩამოვიდა კასტილიელი ჩარჩის რწმუნებული და გამომშვიდობების დღეც დადგა. მან გადაიხანდა დათქმული საფასური და ანტონიოსთან ერთად ტომბახიც გადაჰკრა. მერე კორდერა გომურიდან გამოიყვანეს.

პინინი და როზა მაგრად ეკვროდნენ ერთმანეთს. ელდანაკრავი ბავშვები შიშით შესცქეროდნენ რწმუნებულს. გამოთხოვებისას თავს ევლებოდნენ კორდერას, კოცნიდნენ, ეალერსებოდნენ და ცხარე ცრემლებით ზღუქუნებდნენ. გამოფიზილებული ანტონიო სულთერად დაეცა და გულზე ხელედაკარფილმა ბნელ გომურს შეაფარა თავი.

ბავშვები კი დიხანს მისდევდნენ ქუჩის გასწვრივ თავჩაჩინდრულ კორდერას, რომელიც უცხო და გულცივ ადამიანს მიყავდა. გულგატეხილი ანტონიო შორიდან უყვიროდა ბავშვებს:

— გეყოფათ, კმარა მეთქი, ბავშვებო! გესმით თუ არა ჩემი? გეყოფათ მეთქი წუწუნნი!

ცრემლნარევი იყო მისი ძახილიც.

ლაშე ეშვებოდა. ბნელმა ქუჩამ, რომელსაც უფრო აბნელებდა თადაქცეული ხეების გადაბმული კენწეროები, მალე შთანთქა კორდერა. რამდენიმე ხანს კიდევ ისმოდა მისი ზარის წკარუნი, რომელიც თანდათან ქრებოდა კუტკალიათა დაუცხრომელ და გაბმულ ქრიჭინში.

— მშვიდობით კორდერა! — ყვიროდა ცხარედ მტირალი როზა, — მშვიდობით, ჩემო საყვარელო!

— მშვიდობით კორდერა! — უერთდებოდა როზას ტირილს პინინის ნაღვლით საცხე ხმა.

— მშვიდობით, მშვიდობით! — ჩუმად და თავისებურად პასუხობდა მათ პაწაწინა ზარი... ივლისის ღამეში ეს მწუხარე და საცოდავი ხმა უკვალოდ იძირებოდა სოფლის ხმაურში...

როგორც ყოველთვის, მეორე დღით, გათენებისას, როზამ და პინინმა სიმონტეს საძოვარს მიაშურეს. უწინ ისინი ვერ ამჩნევდნენ აქ არსებულ მყუდროებას, ახლა კი ნამდვილ უდაბნოდ ეჩვენებათ ეს ადგილი. მოულოდნელად ორთქლმავლის საყვირის ხმა შემოესმათ, გამოჩნდა კვამლი და მატარებელიც.

საბარგო ვაგონების ვიწრო სარკმელებში ტყუპებმა თვალი მოჰკრეს შიშისაგან თვალეზამოკაკლულ ძროხებს...

— მშვიდობით კორდერა! — წამოიძახა როზამ, რომელიც მიხვდა, რომ ერთერთ ვაგონში სხვა ძროხებთან ერთად მათი მეგობარი იმყოფებოდა.

— მშვიდობით კორდერა! — განიმეორა პინინმა და ბრაზმორეული, მგვიდით დაემუქრა კასტილიაში მიმავალ მატარებელს.

ბიჭუნა, რომელიც უფრო ერკვეოდა ცხოვრების ავკარგიანობაში, გულამოსკვნით მოსთქვამდა:

— ის სასაკლაოზე მიყავთ, რათა ხორცი არ მოაკლდეს სხვადასხვა ფურის ბატონებს, მღვდლებსა და მდიდრებს!

— მშვიდობით კორდერა!

და ტყუპები ბრაზნარევი სიძულვილით უყურებდნენ რკინიგზას და ტელეგრაფის ბოძს, როგორც იმ სასტიკ და უღმობელ ქვეყნიერების განსახიერებას, რომელმაც წაართვა მათ მეგობარი, ალერსისა და ცეცხლის თანაზიარი, საყვარელი კორდერა, რათა მუქთახორების სატკბარუნებლად ექცია იგი.

გავიდა რამდენიმე წელი...

დავაუკაცებელი პინინი მეფემ სამსახურში გაიწვია.

კასტილიაში ომი მძვინვარებდა.

ანტონიო დე შინტას მემამულე დამარცხებულთა ბანაკს ეკუთვნოდა, და ამიტომ პინინის დახსნისათვის ანტონიომ ვერავის ვერ მიმართა. გარდა ამისა, პინინი ტანაყრილი და ნორჩ მუხსავით მაგარი იყო.

ოქტომბრის ერთ ბურუსიან დღეს როზა იდგა სომონტოს საძოვარზე.

იგი ხიხინიდან მომავალ მატარებელს ელოდა, რომელიც მის ერთადერთ ნუგეშს და საყვარელ ძმას უცხო მხარეში მიაქროლებდა.

შორიდან მოისმა ორთქლმავლის სტვენა, ხევში მატარებელიც გამოჩნდა და ელვისებური სისწრაფით ჩაუქროლა როზას.

იგი ლიანდაგის ყრილთან მიიჭრა და მესამე კლასის ვაგონში თვალი მოჰკრა ახალწვეულებს, რომლებიც ხელების ქნევით და ყვირილით ეთხოვებოდნენ თვალწინ სწრაფად მიმქროლავ მშობლიურ ველებს, ჭალებს, მღვლეებს და შინდატოვებულ გულის მონახევრეთ.

მათ მიერეკებოდნენ ომში მოძმეთა წინააღმდეგ, რათა დახოცილიყვნენ მეფის გულისათვის და თავი დაედოთ მათთვის სრულიად გაუგებარი მიზნებისათვის.

პინინმა ვაგონის სარკმლიდან გადმოიწია და როზას ხელი გაუწოდა. ტყუპები თითქმის შეეხნენ ერთმანეთს...

ბორბლებს რახარუსში და ახალწვეულთა ღრიანცელში როზას მოესმა თითქოს შორეულ მოგონებით დანადგლიანებული ძმის ხმა:

— მშვიდობით როზა! მშვიდობით კორდერა!

— მშვიდობით პინინო! მშვიდობით, ჩემო საყვარელო!

პინინი მიყავდათ იქით, საითაც ერთ დროს კორდერა წაიყვანეს. მას იმავე შორეულ ქვეყანაში მიერეკებოდნენ.

ძროხის ხორცი — მუქთახორებისათვის...

მისი ღვიძლი ძმა კი, — ქვემენების ლუკმად, იმავე მუქთახორების პატივმოყვარეობის დასაქმავიფილებლად...

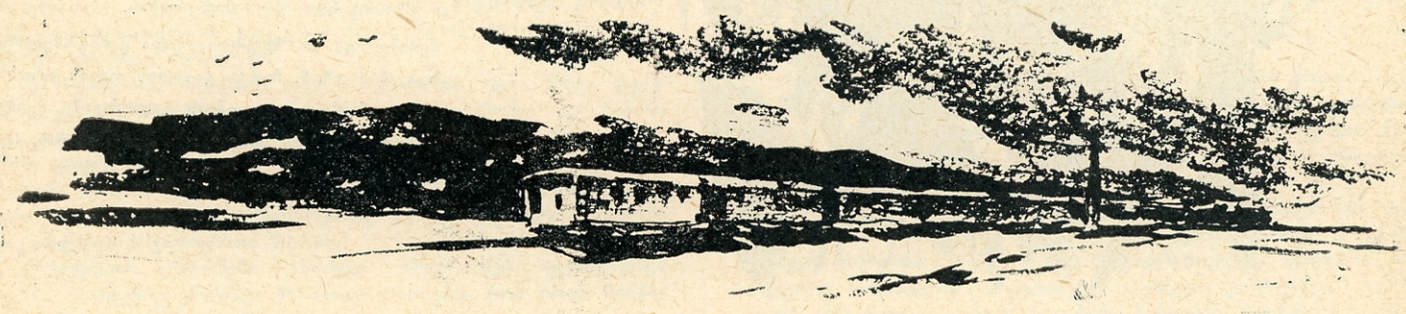
ასე ფიქრობდა გულდათუთქეული საწყალი გოგონა და გასცქეროდა მატარებელს, რომელიც თანდათან უჩინარდებოდა. მისი საყვირის კავშირს და მწუხარე ხმას მთები გუგუნით იმეორებდნენ და ბარში წაბლნარის ჭალებს, მღვლეებს და მდინარეებს ჰფენდნენ...

ახლა როზა სულ მარტოხელა დარშა. აი, როდის იქცა სიმონტოს მღვლეო ნამდვილ უდაბნოდ...

მშვიდობით პინინო! მშვიდობით კორდერავ!

რა სიძულვილით უცქეროდა როზა კენჭებით მოკირწყლულ რკინიგზის ლიანდაგს... რა რისხვით უყურებდა ტელეგრაფის ბოძს!... ოჰ, რამდენად მართალი იყო კორდერა, მასთან მიახლოვებაც რომ არ უნდოდა!

ის იყო უცხო, მტრულად განწყობილი ქვეყანა, რომელიც ართმევს ადამიანს ყველაზე უფრო ძვირფასს და სანუგეარს.

ს ა ფ ე ს ტ ი ვ ა ლ ო

ფოტო იანაკოპულე

უნებლიედ მიეყრდნო როზა ტელეგრაფის ბოძს, რომელიც სომონტოს საძოვარის მწვერვალზე გამარჯვების აღაშვიტ ალმარ-თულიყო.

გამხმარ ფიჭვისხის გულში ქარი მდეროდა თავის ლითონის-ბურ სიმღერას...

როზას ეხლა ესმოდა ეს სიმღერა.

ეს იყო ჰანგი დარდის, ცრემლების, მარტოობისა და სიკვდილისა...

მავთულთა მთრთოლვარე რხევაში როზას თითქმის ესმოდა შორეული გოდება და ჭკითინი, რომელსაც მატარებელი მიაჭრო-ლებდა:

— მშვიდობით როზა! მშვიდობით კორდერა!

თარგმანი სიმონ აბულაძისა

ფოტო იანაკოპულე დაიბადა 1934 წლის 29 დეკემბერს, საბერძნეთის ქალაქ ამფიკლში. იგი ბავშვობიდანვე ჩაება სამ-შობლის თავისუფლებისა და დამოუკიდებლობისათვის ბრძოლაში.

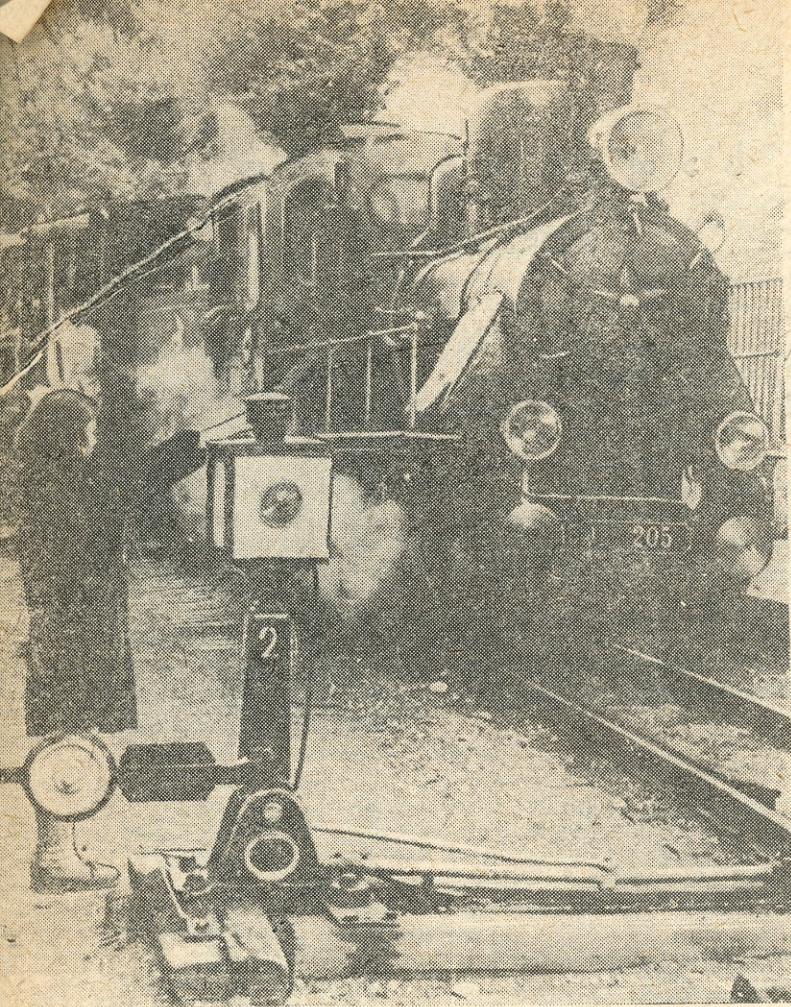
ამჟამად ფოტო იანაკოპულე სტალინის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ფილოლოგიის ფაკულტეტზე სწავლობს და IV კურსის ერთერთი მოწინავე სტუდენტია.

ფოტულას ძალიან უყვარს პოეზია. თავადაც წერს ლექსებს, მოთხრობებს. ქვე-მთ ვბეჭდავთ მის ერთერთ ლექსს.

ისევ წყალიდობაა და ტალღების ჯახანი; ზღვიდან ზღვამდე გრიალებს სიმღერები ახალი...
ორკესტრი გაუწყვიათ, შორს, ჩინეთის ბულბულებს. კორეის დაფდაფებიც მოსკოვისთვის გუგუნებს. ფერადფერად ყვავილებს თვალი ესაღბუნება, ნაყოფით დატვირთულა, მღერის დედაბუნება. მზარზე საესე კალათით, თმაში ზამზახაწნული, წინ მოდის საქართველო — შავგვრემანი ქალწული; მოაბიჯებს ამაყი აწყითი და მყობადით. დედა მოსკოვისათვის მასაც მოაქვს ნობათი. ორკესტრი გაუწყვიათ ვენეციის ბულბულებს, პეკინის დაფდაფები მოსკოვისთვის გუგუნებს. ნეტავ რასა გვპირდება ჰანგი ძღვეამოსილი? ფესტივალი გვექნება, თუ საზღაბრო ქორწილი? მილიონი ქალწულის, მილიონი ჭაბუკის თვალში ცეცხლი ანთია, გულში ლზენის ქარბუქი. იცინიან მოედნები, იცინიან ქუჩები, იცინიან თვალები, იცინიან ტუჩები... ხოლო ჩემი სამშობლო, თმაქალარა ელადა, ტირის — ცრემლის მდინარე მიჩხრიალებს ველადა... რაო, ტკბილო მამულო, თვალზე ცრემლი გაღინეს?

იქნებ გარდახვეწილთა შვილთა ბედი გატირებს? ვიცი, ვიცი, სულმანოო, გაგომწარეს დღეები, მკერდს მოგწყვიტეს ამაყი, ღირსეული ძეები. მარამ, დასაფიცარო, ცრემლი ნუ გდის ღვარებად. რადგან არ ვიხსენებთ შვილნი შენნი ყარბად. რადგან მოსკოვ-ქალაქი, რა ხანია, ისედაც, როგორც დედა მშობელი თავისაკენ გვოწვევდა. ფრანგია, თუ ზანგია, შავია, თუ თეთრია, — შეილი ყველა ერისა, მოსკოვისთვის ერთია. ჩვენც აქა ვართ, მოსკოვში ჩვენც გვიღიბის მყობად; ქართველს, თურქმენს ბელორუსს კრემლთან მოაქვს ნობათი. ო, მოსკოვო, ღიადო, წამებული ელადის წაბზმეკრული შვილები ჩოქვით მოვლენ შენამდის. მოვლენ, გარდუწყვეტითა: ფესტივალზე ნობათად უნდა ბელოიანისის ჩაის ვარდი მოგართვან. ვარდი უნდა მოგართვან ქვეყნად გაზღაპრებული, გულიც უნდა მოგართვან ცეცხლად აღამპრებული, და შეგძახონ: — ეს გული საბერძნეთის გულია... ჩვენ მშვიდობა გვწყურია! ჩვენ მშვიდობა გვწყურია! თარგმანი მურმან ლეზანიძემ.

მეგობრობის მარხეუზი

1. ოცდამეორე წლის წინ

— დედა ტასო, ხვალ კვირაა, მე და ჩემი დედიკო საბავშვო რკინიგზაზე მივდივართ, თქვენც წამოდი და თამარიც წამოიყვანეთ. მას ხომ ჯერ არ უნახავს პატარა მატარებელი? — სთხოვა კიბეზე ამომავალ დეიდა ტასოს ნინიკომ.

ტასომ ღიმილით გადახედა პატარა ნინიკოს, მიუაღერსა მას და, ამ დროს — „დედა მოვიდა!“ მოისმა მეზობელ ოთახიდან თამარიკოს გახარებული ხმა. იგი ძლივს გამობაჯბაჯდა და სამსახურიდან დაბრუნებულ დედას მიეგება. ტასომ ლოყა დაუკოცნა და შემდეგ ნინიკოს მიუბრუნდა:

— ძალიან გინდა თამარიკოც რომ წამოვიდეს? ნინიკომ თავი დაუქნია.

— კარგი, ჩვენც წამოვალთ. — ღიმილით თქვა დეიდა ტასომ.

* * *

იმ დღეს მზიანი კვირა გათენდა. ჩვეულებრივად ახმაურდა თბილისის მცირე საბავშვო რკინიგზა. სადგურ „პიონერის“ ბაქანი პატარებით გაივსო. აგერ თამარიკო და ნინიკოც გამოჩნდნენ. ნინიკო უფრო გაბედულად

მოაბიჯებს, იგი ხომ დღეს პირველად არ მოსულა, თითქმის ყველა ნორჩ რკინიგზელს იცნობს. უცებ შეჩერდა გაკვირებულმა აქეთ-იქით გაიხედა. რაშია საქმე? დღეს ვეღარავინ ვერ იცნო — მემანქანე სხვა არის, ვაგონის გამცილებლებიც სხვები არიან. ნეტავ რა მოხდა?

რა იცოდა ნინიკომ, რომ მისი ნაცნობები დღეს ერეგვის საბავშვო რკინიგზას ემსახურებოდნენ. თბილისის მატარებელი კი ერეგვლებს მიჰყავდათ...

— გოგონა, თქვენი ბილეთი! — გამოარკვია ფიქრებიდან ბაქნის კონტროლიორმა.

— აი ბილეთი. — უჩვენა ნინიკომ და თან კონტროლიორს დააცქერდა. — ისიც ვერ იცნო.

— რაფიკ, გამარჯობა! — მიესალმა რაფიკ ოვანესიანს გახტანგ ნადირაშვილი და ბიჭებმა ერთმანეთს ხელი ჩამოართვეს.

— ხომ გახსოვს ერევანში რაც აღმითქვი, — დაიწყო რაფიკ ოვანესიანმა.

— როგორ არ მახსოვს, სიამოვნებით ვიამბობ, — თქვა ვახტანგმა და მეგობარი თან გაიყოლა.

როცა ნინიკომ ამ ორი მეგობრის საუბარს მოჰკრა ყური, გადაწყვიტა კვალდაკვალ გაჰყოლოდა მათ და მასაც გაეგო ყოველივე.

— აი, აქ, — ხელი გაიშვირა ვახტანგმა ვეიბერთელა ცაცხვებისაკენ, — ოცდამეორე წლის წინ, ჩვენი რკინიგზის პირველი მშენებლები, ალექსანდრე ზედგენიძე, ვერა დებიუკი, კოლია ასლანიძე, ეთერ კობიაშვილი, მიხეილ არუთინოვი და სხვები მატარებლობას თამაშობდნენ. ერთხელ, როცა მათ გული იჯერეს თამაშით და ჩვეულებისამებრ ცაცხვების ჩრდილში ისვენებდნენ. ერთმა მათგანმა ოცნებით თქვა: „რა იქნება, რომ აქ მართლაც მოეწყოს პატარა რკინიგზა?“ — ეს აზრი ყველას მოეწონა და მაშინვე გადაწყვიტეს უფროსები-სათვის მიემართათ. ამიერკავკასიის რკინიგზის თბილისის კვანძმა მხარი დაუჭირა პატარებს, საჭირო დახმარებაც დაუწია და, აი 1935 წელს თბილისის პიონერებისა და მოსწავლეების აქტიური მონაწილეობით აშენდა მსოფლიოში პირველი მცირე საბავშვო რკინიგზა.

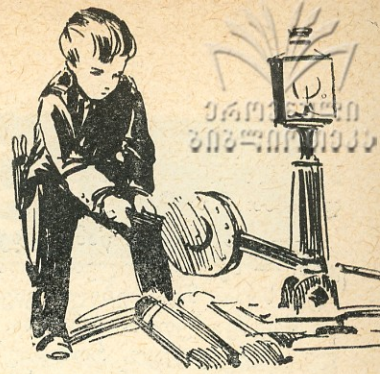
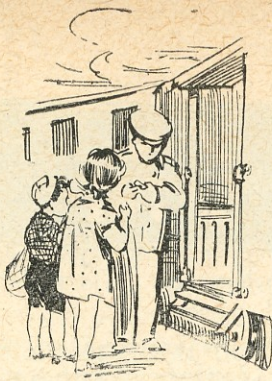
— ჩვენი საბავშვო რკინიგზის ამბავი მთელმა კავშირმა გაიგო. მოსკოვიდან, ლენინგრადიდან, კიევიდან და თქვენი ქალაქიდან ჩამოსულმა სტუმრებმა ინახულეს თბილისის მცირე საბავშვო რკინიგზა და შთაბეჭდილებათა წიგნში ჩანაწერები დასტოვეს, აბა წაიკითხე! — უთხრა ვახტანგმა და რაფიკ ოვანესიანს შთაბეჭდილებათა წიგნი გადაუშალა:

„თქვენს მაგალითზე, ჩვენც აუცილებლად ავაგებთ საბავშვო რკინიგზას. იყავით სწავლის ფრიადოსნები“. — სწერდნენ კიეველი პიონერები.

„ჩვენ აღტაცებულნი ვართ ბავშვთა რკინიგზის ხილვით, ვამაყობთ თბილისელი პიონერებითა და მოსწავლეებით... მათ შესძლეს შეიქმნათ ისეთი შესანიშნავი სკოლა ბავშვებისათვის, როგორცაა თბილისის მცირე რკინიგზა. გულწრფელად აღსორაგებთ მათ ახალ წარმატებებს“. — წერდა ლენინგრადის ტურისტ-ალბინისტთა ჯგუფი.

— თბილისის რკინიგზა განა მართო ჩვენი დიადი სამშობლოს ქალაქებიდან ჩამოსული სტუმრებმა ინახულეს. საზღვარგარეთიდან ჩამოსული სტუმრებიც აღტაცებაში მოდიოდნენ მისი ხილვით. „აბა მისმინე, — განაგრძო ვახტანგმა და ახალი გვერდი გადაშალა. — ...საბჭოთა ბავშვები აქ ამჟღავნებენ თავიანთ ნიჭსა და შესაძლებლობას, ისინი ამ მატარებლით წაიყვანენ მთელი

მსოფლიოს ბავშვებს ბედნიერებისაკენ“. — ეს, ჩინეთის დელეგაციის სახელით ჩყოფი იანმა ჩაგვიწერა წიგნში. აი კიდევ: „თბილისის საბავშვო რკინიგზის მაგალითს უნდა მიბაძოს საბჭოთა კავშირის ყველა ქალაქი“. — აღნიშნეს ლენინგრადელმა პიონერებმა და მართლაც...

— ჰო, ეს მეც ვიცი. — შეაწყვეტინა რაფიკ ოგანესიანმა. — თქვენს მაგალითზე მრავალ ქალაქში აშენდა საბავშვო რკინიგზა. თბილისის საბავშვო რკინიგზის სახეზე და გამოცდილებების გასაზიარებლად სომხეთის პიონერები, ჩემი „წინაპრები“ — ხუმრობით ჩაურთო მან, — პირველად 1937 წელს ჩამოვიდნენ. დაწვრილებით გაეცნენ თქვენს რკინიგზას და თქვენს მაგალითზე თავიანთი საბავშვო რკინიგზა ააგეს ერევანში. სწორედ აქედან იწყება სომხეთისა და საქართველოს ნორჩ რკინიგზელთა მეგობრობა, რომელიც დღემდე გრძელდება.

2. ჩვენი კონსტრუქტორები

— ვახტანგ! — დაიწყო რაფიკ ოგანესიანმა. — ჩვენთან, ერევანში, საბავშვო რკინიგზაზე მრავალი დარგობრივი წრეა ჩამოყალიბებული, სადაც ბავშვები სარკინიგზო საქმის გარდა ტექნიკასაც ვეუფლებით...

— ჩვენთანაც არის ასეთი წრეები: ნორჩ ტექნიკოსთა, ხელმარჯვეთა, ფოტომოცუვარულთა, ყველა ისინი ნაყოფიერად მუშაობენ. მე, მაგალითად, ნორჩ ტექნიკოსთა წრის წევრი ვარ. წრეში მუშაობამ საგრძნობლად გამიადვილა ისეთი საგნების შესწავლა, როგორიცაა ფიზიკა და ქიმია. — თქვა ვახტანგმა.

გასულ წელს თბილისელმა რკინიგზელებმა სრულიად საქავეშირო სასოფლო-სამეურნეო გამოფენაზე

მონაწილეობა მივიღეთ. მე და ჩემმა ამხანაგებმა: ტ. ლაზარაშვილმა, ა. სახანოვიჩმა, დ. ჩახოიძემ, ა. მუშეგიანმა, რ. კოზლოვმა და ე. მინასიანმა ჩვენი საბავშვო რკინიგზის მოქმედი მოდელი წარვადგინეთ. ამ მოდელისათვის ქების სიგელითა და გამოფენის მონაწილის მედლებით დაგვაჯილდოვეს.

ყველას ძალიან მოეწონა სრულიად საქავეშირო ნორჩ ტექნიკოსთა გამოფენაზე გოგონათა მოქმედი მოდელი. ეს ურო, ჩვენი წრის წევრებმა იღუარდ მინასიანმა და ვალერიან ატეფანოვმა დაამზადეს, ისინი საქავეშირო ალკ ცენტრალურმა კომიტეტმა ქების სიგელებითა და ფასიანი საჩუქრებით დააჯილდოვა. გაიოზ იაკობიძემ მუყაითი შრომის შედეგად ელმავლის მოქმედი მოდელი დაამზადა და ქების სიგელიც დაიმსახურა.

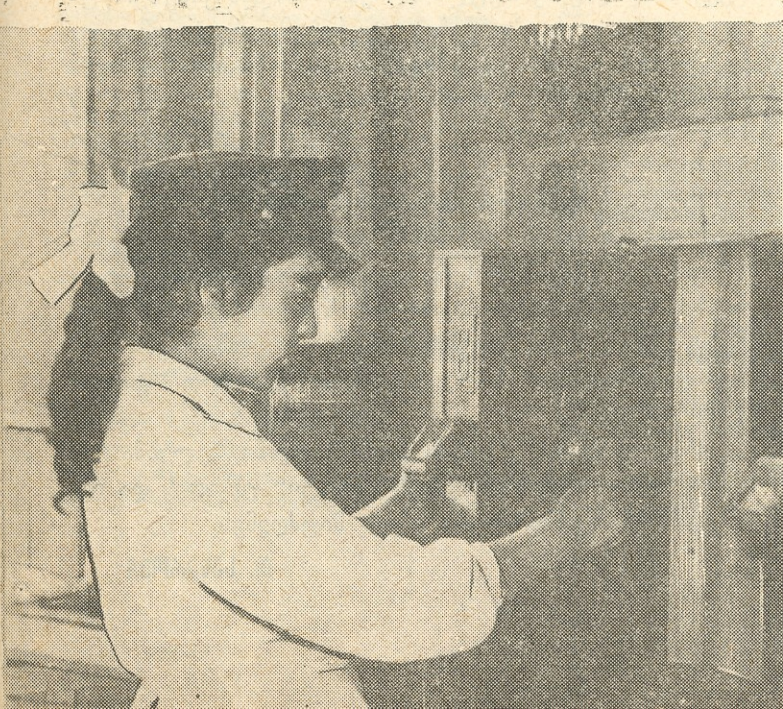
მრავალი სასახლო შვილი აღუზარდა ჩვენს სამშობლოს თბილისის მცირე საბავშვო რკინიგზამ. — სიამაყით განაგრძო ვახტანგმა. — გზის პირველმა მშენებლებმა ვერა დებიუქმა, ალექსანდრე ზედაენიძემ, მიხეილ არუთინოვმა, კოლია ასლანიძმა და სხვებმა, როცა საშუალო სკოლა დაამთავრეს, ლინის სახელობის ამიერკავკასიის რკინიგზის ტრანსპორტის ინსტიტუტში განაგრძეს სწავლა და თავიანთი ცოდნა კიდევ უფრო გაიღრმავეს. მიხეილი ამჟამად თბილისის საორთქლმავლო დეპოს უფროსი ინჟინერია, ვერა — კიროვის სახელობის ქარხნის მთავარი კონსტრუქტორია, ალექსანდრე — ტექნიკურ მეცნიერებათა კანდიდატი გახდა და იმავე ინსტიტუტში კითხულობს ლექციებს, სადაც თვითონ სწავლობდა.

ჩვენი რკინიგზის ყოფილი მშენებელია მოზარდ მაცურებელთა რუსული თეატრის დირექტორი კონსტანტინე ვაისერმანი. თბილისის პიონერთა და მოსწავლეთა სასახლის კულტმუშაკი ეთერ კობიაშვილი, სამამულო ომის ფრონტზე გმირულად დაღუპულნი შოთა დიდებულიძე და გიორგი რევიშვილი. ვინ იცის კიდევ რამდენი სანაქებო აღამიანი გაიზრდება ჩვენს საბავშვო რკინიგზაზე. — ღიმილით დაამთავრა ვახტანგ ნადირაშვილმა.

3. რკინიგზელთა დღეს მიუძღვნას

„ყურადღება! დაიწყო ჩასხდომა მატარებელ № 13-ში. მატარებელი დგას პირველ ლიანდაგზე. ვაგზლის კონტროლიორებო, გაატარეთ მგზავრები მატარებელში ჩასასხდომად!“ — გამოაცხადა სადაგორ „პიონერის“ ნორჩმა დირექტორმა, ერევნელმა ლიანა მინასიანმა. ზუსტად ასე გამოაცხადა ერევანში თბილისელმა ციციო ხუციშვილმა.

— ბიჭოს! ჩვენ აქ ისე გავერთეთ, რომ დროც შეუმჩნევლად გავვებარა. გავიქცით თორემ დაგვაგვიანდება. — წამოიძახა რაფიკ ოგანესიანმა და ბიჭებმაც მოუსკეს. მათ პატარა ნინიკოც აედევნა. მგზავრებთა და

გამცილებლებით სავსე ბაქანზე ძლივს მოძებნა დედა და მასთან მიიჭრა — შენც წამომყო.

— აბა როგორ წამოვიდე, — უთხრა დედამ ნინიკოს, — მე ხომ ბილეთი არა მაქვს; ალებას ვერ მოვასწრებ, საცაა მატარებელი გავა, — მაგრამ ნინიკო მაინც არ მოეშვა. უფრო აიბრინა, გაიბუტა და ის იყო ტირილი უნდა დაეწყო, რომ საუბარში მატარებლის უფროსი, ერევნელი სონია გალსტიანი ჩაერია:

— რა გაეწყობა, ასეთი მგზავრებიც გვხვდება. როგორც გამონაკლისი, ნება დაერთოს ნინიკოს დედას გაემგზავროს უბილეთოდ.

ვიდრე გამცილებლები და მგზავრები ერთმანეთს ეთხოვებინ, ერევნის მცირე საბავშვო რკინიგზის სადგურ „აერინიკის“ მორიგე, თბილისელი ციური კანკავა ტელეფონით უკავშირდება სადგურ „უროსხატიუნის“ („სასიხარულოს“) მორიგეს ლამარა ნუცუბიძეს და მისგან ნებართვას ითხოვს გაამგზავროს მატარებელი № 73. აი, მან მიიღო ნებართვა, საკვერთხედან კვერთხი ამოი-

ღო, ოპერატორმა მისი ნომერი ჩაიწერა და მთავარ კონდუქტორს, გურამ ჯავახიას ჩააბარა. გურამმა კვერთხი ნორჩ მემანქანეს, რეზო კოზლოვს მიუბრუნა და ამით გამგზავრების მოახლოება აძცნო. რეზომ კვერთხის ნომერს დახედა და რაკი დარწმუნდა, რომ იგი მის გადასარბენს ეკუთვნოდა, — მიიღო...

ზუსტად ასევე მოიქცნენ ერევნელი რკინიგზელები თბილისში. სადგურ „პიონერის“ მორიგე ალბერტ გასპარიანი ტელეფონით დაუკავშირდა „სიხარულოს“ მორიგეს ვერკინე ლარიბიანს და მისგან მატარებელი № 13-ის გამგზავრების ნებართვა აიღო. მანაც ამოიღო კვერთხი; ოპერატორმა მისი ნომერი ჩაიწერა და მთავარ კონდუქტორს გურგენ ვირაბიანს გადასცა. აი, გურგენმაც მიუბრუნა კვერთხი ნორჩ მემანქანეს როზა გრიგორიანს და ერევნისა და თბილისის მცირე საბავშვო მატარებლები მზადაა გასამგზავრებლად.

„აერინიკის“ და „პიონერის“ ბაქანზე კვლავ გაისმა ნორჩი დიქტორების ციკინო ხუციშვილის და ლიანა მინასიანის წკრიალა ხმები.

— „ყურადღება!“ მატარებელი № 13 ერთი წუთის შემდეგ გავა პირველ ლიანდაგიდან!“ — გამოაცხადა ლიანამ. ზუსტად ასე აცნობა ერევანში პატარა მგზავრებს ციკინომ მატარებელ № 73-ის გამგზავრების შესახებ; და, „ვაიმე“ — წამოიძახა პატარა ბუთხუზა ბიჭუნამ ნაყინის რიგში რომ იდგა. საცაა მატარებელი გავა, რიგს რომ დაელოდოს მატარებელი გასწრებს, ურიგოდ კი... „ეჰ, რაც იქნება — იქნება!“ — გაიფიქრა მან და მოუბრუნებლად გადააწოდა ფული გამყიდველს. აი მან მიიღო ნაყინი, კბილიც გაჭკრა და, არ დამაგვიანდესო, ვაგონებისაკენ გაიქცა. სირბილში ვილაცას დაეჯახა, თვითონ წაიქცა. ნაყინი ხელიდან გაუვარდა და მთლად გაითხუბნა. მაგრამ ამას უკვე ყურადღებას აღარ აქცევდა; თუმცა, სინანულით ერთი კი დახედა მტვერში ამოსვრილ ვაფლიან ნაყინს და თანატოლების სიცილ-ხარხარში ძლივს წამოდგა, იქაურობას სირბილით გაშორდა. ბეწვზე მიუსწრო მატარებელს და უკვე მთლად გავითქული ძლივს აბობლდა კიბეზე. წუთიც და სადგურ „პიონერის“ მორიგემ, ერევნელმა ალბერტ გასპარიანმა და ერევანში „აერინიკის“ მორიგემ ციური კანკავამ ზარებს შემოჰკრეს; მატარებლების ბოლოებიდან მკვეთრად გაისმა მთავარი კონდუქტორების გურგენ ვირაბიანის და გურამ ჯავახიას სასტვენების ერთი გაბმული ნიშანი. ნორჩმა მემანქანეებმა როზა გრიგორიანმა და რეზო კოზლოვმა სახელურები ჩამოსწიეს და, თბილისისა და ერევნის საბავშვო რკინიგზებზე პატარა ლოკომოტივების საყვირის ხმამ ხეივნებს გადაუბრინა; ათუხუთხუნენ ორთქლმავლები და პაწია მგზავრებით სავსე ვაგონები წყნარად გაიყოლიეს...

თბილისის და ერევნის ნორჩმა რკინიგზელებმა ამ მგზავრობას „მეგობრობის მარშრუტი“ უწოდეს და იგი საკავშირო რკინიგზელთა დღეს მიუძღვნეს.

მ. სახარაძე

ბუთხუზა ბიჭუნამ ვაგონებისაკენ მოუსვა.

რაში მდგომარეობს ჭკუა-გონების საიდუმლოება?

ადამიანი გონიერი არსებაა. ამით განსხვავდება იგი ცხოველისაგან. გონების საშუალებით აკეთებს ადამიანი შრომის იარაღებს და ჭკმის ცხოვრების სრულიად თავისებურ, ცხოველებისაგან განსხვავებულ პირობებს. თუ ადამიანის ძირითადი თავისებურება იმაში მდგომარეობს, რომ მას გონება, აზროვნების უნარი აქვს, მაშინ ადამიანები ერთმანეთს ემსგავსებებიან უპირველეს ყოვლისა ამ ნიშნით — გონიერულით.

მაგრამ ყველა ადამიანი ერთნაირად გონიერი როდია. გონიერულობა ადამიანთა არა მარტო მსგავსების ძირითადი ნიშანია, არამედ იგი არის ამავე დროს ადამიანთა განსხვავების ძირითადი ნიშანიც.

თუ ასეა, თუ ადამიანები ერთმანეთისაგან გონების სიღრმით და სიძლიერით განსხვავდებიან, მაშინ ყოველი ადამიანი უნდა ცდილობდეს რაც შეიძლება მეტად გონიერი იყოს.

როგორ შეიძლება ადამიანის გონების განვითარება? ცოდნის შეძენის გზით, განათლებით. რაც უფრო მეტ ცოდნას იძენს ადამიანი, მით უფრო უფრო ვითარდება მას გონება, აზროვნების უნარი, მოვლენების შეფასებისა და მათი მიზეზების გაგების უნარი, ამ მოვლენების მოსალოდნელ შედეგთა წინასწარგანჭკურების უნარი. მარტივად რომ ვთქვათ, ყოველივე ამას ჭკვია ჭკუა, გონება, ე. ი. მით უფრო ჭკვიანი იქნება ადამიანი, რაც უფრო მეტი ცოდნა ექნება მას სინამდვილეზე, ცხოვრებაზე, ხალხზე.

ცოდნის შეძენა, საბოლოო ანგარიშით, ყოველთვის იწვევს აზროვნების უნარის განვითარებას, გაღრმავებას, გაჭკვიანებას. მაგრამ მით უფრო მალე ხდება ასეთი გადასვლა ცოდნის დონისა აზროვნების უნარში, განათლებისა — ჭკვიანობაში, რაც უფრო კარგი მენსიერება აქვს ადამიანს და უურადლებიანია იგი. ცოდნა, მართალია, ცუდი მენსიერების შემთხვევაშიც ახდენს გარკვეულ გავლენას ადამიანის გონებრივი უნარის განვითარებაზე, მაგრამ ეს გავლენა მით უფრო დიდია, რაც უფრო დიდხანს იქნება ცოდნა ადამიანის შეგნებაში, ცნობილებერებაში, რაც უფრო დიდხანს არ დაავიწყდება ეს ცოდნა ადამიანს.

როგორი გზით შეიძლება ცოდნის შექმნა?

ცოდნის შექმნის ყველაზე მარტივი და უბრალო გზა არის საკუთარი დაკვირვება, პირადი გამოცდილება, ჭკვიან ხალხთან ურთიერთობა, მათი ხშირად მოსმენა, მათ-

თან კამათი, საუბარი და ა. შ. პირადი დაკვირვება რომ ცოდნის წყაროა და გაჭკვიანების საშუალება, ამით აიხსნება ის, რომ ბევრი ისეთი მოხუცი გლეხი ყოფილა ჭკვიანი და საღი აზროვნების მქონე, რომელმაც შეიძლება წერა-კითხვაც კი არ იცოდა... ისინი ჭკვიანები გახდნენ არა აკადემიური სწავლა-განათლებით, არამედ ცხოვრების მდიდარი გამოცდილებით, საკუთარი დაკვირვებებით და სხვა ადამიანებთან ურთიერთობით.

რაც უფრო დიდია ასეთი პირადი გამოცდილება, მით უფრო გონიერი იქნება ადამიანი და საღი აზროვნების მქონე. თუ კაცს მოხუცებულებაში მენსიერება არ უღალატებს, მაშინ რაც უფრო დიდი ხნის იქნება იგი, მით უფრო ჭკვიანი უნდა გახდეს, რადგან დიდხანს სიცოცხლე მეტი გამოცდილების შექმნის საშუალებაა.

თუ ეს პრაქტიკოსი ადამიანი შეიძენს არა მარტო თავის პირად გამოცდილებას, არამედ სხვა ადამიანის გამოცდილებასაც, მაშინ კიდევ უფრო ჭკვიანი გახდება იგი. რაც უფრო მეტი ადამიანის გამოცდილებას აითვისებს ადამიანი, მით უფრო მეტი ცოდნა ექნება მას, და მასხადამე, მით უფრო ჭკვიანი გახდება.

სხვა ადამიანის გამოცდილება რომ აითვისო, მისი ფიქრები და აზრები რომ გაიგო, უნდა იცნობდე მას. მაგრამ, ბუნებრივია, ყველა ადამიანს ვერ გაიცნობ და ისე ვერ დაუახლოვდები, რომ მისი გამოცდილება აითვისო. ადამიანის ახლო ნაცნობთა და მეგობარ-ამხანაგთა რიცხვი ყოველთვის განსაზღვრულია. მაშასადამე, ძალიანაც რომ ეცადოს, ადამიანს ამ გზით, პირადი დაკვირვებისა და სხვა ადამიანებთან ურთიერთობის გზით, შეუძლია შეიძინოს ცოდნის მეტად მცირე, განსაზღვრული რაოდენობა.

წიგნი, როგორც გამომცდილების გამდიდრების საშუალება

არის თუ არა რაიმე საშუალება ამოვავსოთ ეს ხარვეზი ცოდნის შექმნის საქმეში და გავაფართოვოთ გამოცდილების მასშტაბი? რა თქმა უნდა, ასეთი საშუალება არსებობს და იგი სხვა არაფერია, თუ არა წიგნი.

ყოველგვარი წიგნი, მხატვრული, პოლიტიკური თუ მეცნიერული, არსებითად სხვა არაფერია, თუ არა ჭკვიანი და გამოცდილი ხალხის დაკვირვებები ცხოვრებაზე, ადამიანზე, ბუნებაზე, სინამდვილის ამა თუ იმ მოვლენაზე. ეს დაკვირვებები გააზრებულია, ჩამოყალიბებულია ან მხატვრული სახეებისა და სიუჟეტების, ან მეცნიერული თეორიების-

სა და ლოგიკური მსჯელობების სახით. როცა ჩვენ წიგნს ვკითხულობთ — სწორედ იმას ვეცნობით, თუ როგორია წიგნის ავტორის შეხედულებანი ცხოვრებაზე, ადამიანზე, სინამდვილის ამა თუ იმ ცალკეულ მოვლენაზე. ამ გზით ვეცნობთ ჩვენ ავტორის გამოცდილებას და დაკვირვებებს; ამ გზით ვამდიდრებთ ჩვენს გამოცდილებას, ჩვენს ცოდნას, ჩვენს გონებრივ ჰორიზონტს.

წიგნი, როგორც ცოდნის წყარო

თუ გავითვალისწინებთ იმას, რომ დამწერლობა დიდი ხანია არსებობს და ათეულ საუკუნეებს ითვლის, ცხადი გახდება, თუ რა დიდი რაოდენობის წიგნი შეიძლება არსებობდეს დღემდე, რა მდიდარი გონებრივი საუბრე აქვს თანამედროვე ადამიანს და რა დიდი რაოდენობის ცოდნის შექმნა შეუძლია მას.

ცხადია, ერთი ადამიანი ვერასოდეს ვერ შეიძლება კაცობრიობის მიერ დაგროვილი მთელი ცოდნისა და გამოცდილების ათვისებას. ამისათვის მას არ ეყოფოდა არა თუ ერთი ადამიანის ყველაზე ხანგრძლივი სიცოცხლე, არამედ რამდენიმე ათეული საუკუნეც კი. რადგან ერთი ადამიანი ვერ შეითვისებს მეცნიერების ყველა მონაპოვარს, ამიტომ არსებობს ადამიანთა დარგობრივი დახელოვნება, დაოსტატება. უცხო სიტყვებით ამას უწოდებენ პროფესიონალურ სპეციალიზაციას. მეცნიერების უამრავი, ათასზე მეტი დარგი არსებობს და ადამიანები ეუფლებიან ცოდნის იმ დარგებს, რომელთაც ამოირჩევენ თავისი მიდრეკილებისა და სურვილის მიხედვით.

ყველასათვის სავალდებულო ცოდნის შესახებ

მეცნიერებისა და პრაქტიკული მოღვაწეობის რა დარგიც არ უნდა აირჩიოს ადამიანმა, არსებობს ცოდნის ისეთი სავალდებულო მინიმუმი, ანუ ისეთი სავალდებულო ცოდნა, რომელიც ყველამ უნდა შეიძინოს. ასეთი მინიმუმი არის თვით ადამიანის ცხოვრების ცოდნა და იმ მოვლენათა შესწავლა, რომლებთანაც უხდება ადამიანს ურთიერთობა ცხოვრებაში.

ადამიანის ცხოვრება, თავის მხრივ, მეტად რთული და მრავალფეროვანი მოვლენაა. ამ სირთულის გამო მას მეცნიერების მრავალი დარგი შესწავლის. ცხოვრების შესახებ ყველაფრის ცოდნა ისევე არ შეუძლია ერთ ადამიანს, როგორც საერთოდ მთელი მეცნიერების დაუფლება არ შეუძლია მას. ამიტომ, როცა ლაპარაკია ყველასათვის სავალდებულო ცოდნის მინიმუმზე,

რგულისხმება ცხოვრების შესახებ ელემენტარული ცოდნა და არა მთელი ცოდნა. ასეთ ელემენტარულ, სავალდებულო ცოდნას შეადგენს ცხოვრების ზოგადი კანონები, ნიშნები და თავისებურებანი. აი, სწორედ ამის ცოდნაა აუცილებელი ყოველი დარგის მეცნიერისა და პრაქტიკული მოღვაწისათვის.

მაშასადამე, პირველ რიგში სწორედ ისეთი წიგნები უნდა ვიკითხოთ, რომლებიც ცხოვრების ელემენტარულ ნიშნებს გვახსენებენ და იმ მოვლენებს გვაცნობენ, რომლებსაც ხვდებოდა ადამიანი ცხოვრებაში. ცხოვრების შესახებ ცოდნის ასეთ სავალდებულო მინიმუმს გვაწვდის საშუალო სკოლების სასწავლო სახელმძღვანელოები და მხატვრული ლიტერატურა. და ამით მოზარდის გონება მზადდება დამოუკიდებელი აზროვნებისათვის. საშუალო სკოლის ამოცანა იმაშია კი არ მდგომარეობს, რომ გარკვეული დარგი შეასწავლოს მოსწავლეს და ამ დარგში დაახლოვდეს, არამედ მხოლოდ იმაში, რომ მისცეს მოზარდს მინიმალური ზოგადი განათლება და ამ ზოგადი განათლების საშუალებით აღზარდოს ბავშვის გონება, განუფითაროს მას აზროვნების უნარი.

რაც უფრო ბევრით იქნება მოსწავლე საშუალო სკოლაში, მეტ ცოდნას შეიძენს და მეტსიერებას განივითარებს, — მით უფრო მეტი ჭკვიანი გახდება იგი. გარდა ამისა, მთელი საშუალო სკოლის მანძილზე ბევრით სწავლა იმასაც გამოავლენს, თუ ცოდნის რომელი დარგისადმი უფრო მეტი მიდრეკილება აქვს ამ ბავშვით მოსწავლეს. ასეთი მოსწავლე არ დაუშვებს შეცდომას პროფესიის არჩევანში.

მხატვრული ლიტერატურის კითხვა, როგორც გაჭკვიანების აუცილებელი პირობა

გაჭკვიანების ასეთივე აუცილებელი პირობაა, როგორც ითქვა, მხატვრული ლიტერატურის კითხვა. მხატვრული ლიტერატურა ამ ამოცანას განახორციელებს არა მარტო იმით, რომ ცხოვრების შესახებ ცოდნას აწვდის ადამიანს, არამედ არსებითად იმით, რომ მხატვრულ გემოვნებას ზრდის ბავშვში და მის მხატვრულ შემოქმედებით უნარს ანვითარებს.

ვერ იპოვით ისეთ ნორმალურ ბავშვს, რომელსაც ჩანასახოვანი ფორმით მაინც რომ არ ჰქონდეს რაიმე მიდრეკილება მხატვრული შემოქმედებისადმი: ზოგს ხატვა ეხერხება, ზოგს სიმღერა, ზოგს ცეკვა-თამაში, ქარგვა, სიტყვაკაშმულობა, სხვების წაბაძვა... იმის გამოვლენა, თუ ვის რა მიდრეკილება აქვს, ანუ, როგორც იტყვიან „ვის რისი ნიჭი აქვს“, და ამ ნიჭის განვითარება აუცილებელი პირობაა ბავშვის მხატვრული და გონებრივი აღზრდისათვის.

მხატვრული გემოვნების აღზრდის საშუ-

ალებებში ყველაზე არსებითი — მხატვრული ლიტერატურა, მუსიკა, სახვითი და თეატრალური ხელოვნებაა. ამ შემთხვევაში ჩვენ მხატვრული ლიტერატურა გვინტერესებს როგორც ყველაზე მეტი შემეცნებითი ღირებულების მქონე. იგი ანვითარებს ბავშვის წარმოსახვის უნარს, ფანტაზიას, ამიდრებს გონებას ცოდნით, ჭკვიან ადამიანთა გამოცდილებით. წარმოსახვის უნარის განვითარება და ადამიანის ცხოვრების შესწავლა კი აუცილებელი პირობაა აზროვნების უნარის გაღრმავება-განვითარებისათვის.

მით უფრო გონიერი იქნება ბავშვი, რაც უფრო მეტს კითხულობს იგი, და რაც უფრო კარგად ეუფლება ცოდნის იმ მინიმუმს, რომელიც ჩვენ სკოლებში ისწავლება.

მაშასადამე, წიგნი არის არა მარტო ცოდნის წყარო და გამოცდილების გამდიდრების საშუალება, არამედ აზროვნების უნარის განვითარებისა და გაჭკვიანების აუცილებელი პირობაც.

წიგნი ადამიანის საუკეთესო მეგობარია

დიდი რუსი მწერალი ლევ ტოლსტოი ამბობდა: „არავინ არ იტყვის თავის თავზე სულელი ვარო. არავინ არ არის თავისი მდგომარეობით კმაყოფილი, მაგრამ ყველა კმაყოფილია თავისი ჭკუით“; ე. ი. ყოველ ადამიანს მოსწონს თავისი ჭკუა-გონება და ამაყობს იმით, მაგრამ ყველა როდღე ზრუნავს იმისათვის, რომ ნამდვილად ჭკვიანი იყოს. ბევრს ეჩვენება, რომ სხვებზე უფრო ჭკვიანია, მაგრამ ცოტას ცდილობს ნამდვილად აჯობოს სხვას ჭკუა-გონებით. წიგნის კითხვა, როგორც უკვე აღვნიშნეთ, ამ გაჭკვიანების საუკეთესო საშუალებაა.

ვის არ დამტკბარა ზამთარში სოფლად, ბუხრის პირად, ჭკვიანი, გამოცდილი მოხუცის ნაამბობით? ვის არ დაინტერესებდა წარსულის უშუალო მონაწილის მოგონებები? მოსწავლე, რომელსაც წიგნის კითხვა ეხარება, სიამოვნებით მოუსმენდა ასეთ გამოცდილ ადამიანს. მერე, სხვა რა არის წიგნი, თუ არა ასეთი გამოცდილი, ჭკვიანი ადამიანის ნაამბობი? ვანა საქმეს სცვლის ის, რომ ერთ შემთხვევაში ისმენ, ხოლო მეორე შემთხვევაში კითხულობ? არსებითად ხომ ორივე შემთხვევაში გარკვეულ შინაარსს ეუფლები?

ამას ემატება წიგნის განსაკუთრებული უპირატესობანი მთხრობელთან შედარებით: ა) წიგნი ავტორი შეიძლება უფრო ჭკვიანი და გამოცდილი იყოს, ვიდრე მთხრობელი; ბ) ყველა საინტერესო საკითხზე მთხრობელს ვერ იპოვი თქვენს ნაცნობთა შორის. ბიბლიოთეკაში კი წიგნი მილიონობითაა სრულიად სხვადასხვა საკითხებზე; გ) მთხრობელი დაიდლება და ამბავს შეამოკლებს. წიგნი შეგიძლიათ „აღაპარაკოთ“ — დღედაღამე და წლების გან-

მავლობაში; დ) სმენის შემთხვევაში თქვენ მთხრობელის წებაზე ხართ დამოკიდებული; მას ვერ შეაჩერებთ, ვერ ააჩქარებთ, ვერ გაამეორებინებთ. კითხვის შემთხვევაში კი წიგნი თქვენი მონა-მორჩილია; ე) მთხრობელს თან ვერ წაიყვანთ — წიგნი შეიძლება თქვენი მუდმივი თანამგზავრი იყოს.

ერთი სიტყვით, წიგნი ადამიანის საუკეთესო მეგობარია. იგი ბესეთი ნივთია, რომელსაც ყველაზე მეტი სიამოვნება მოაქვს ადამიანისათვის. ადამიანი ცოდნის საშუალებით იმორჩილებს ბუნების ძალებს. ცოდნის წყარო კი წიგნია.

„ყველაფერი ის, რაც ჩემში კარგია, — ამბობდა მაქსიმ გორკი, — მომცა წიგნმა“. ვის არ გამოუთქვამს თავისი აღფრთოვანება და სიყვარული წიგნისადმი. თუ ვინმე არსებულა კაცობრიობის ისტორიაში ჭკვიანი და სახელოვანი — ეს მეტწილად სწორედ წიგნის დამსახურებაა, წიგნის კითხვის შედეგია.

მოვიგონოთ როგორ უყვარდა წიგნის კითხვა ვლადიმერ ილიას ძე ლენინს. როგორ პირობებში უხდებოდა მარქსიზმის შესწავლა და მისი პროპაგანდა ახალგაზრდა სტალინს. ნახევარ საუკუნეზე მეტი ხნის წინად ახალგაზრდა სტალინმა და მისმა ამხანაგებმა დამდამობით ჭრაქის სინათლეზე ხელით გადაწერეს მარქსის „კაპიტალის“ მთელი ტექსტი, რომ დროზე დაებრუნებინათ მეგვსზე ბუქინისტიკისათვის გირაოში აღებული „კაპიტალის“ ერთადერთი ეგზემპლარი. ასეთი ხელნაწერებით სწავლობდნენ ჩვენი დიდი რევოლუციონერები მარქსიზმს და ავრცელებდნენ მას მშრომელთა ფართო მასებში. ამისათვის მათ აპატიმრებდნენ და ასახლებდნენ შორეულ ციხეებში. ასეთ მძიმე პირობებში უხდებოდათ სწავლა-განათლების მიღება ჩვენი ქვეყნის გამოჩენილ ადამიანებს.

დღეს კი ჩვენი ახალგაზრდობის განკარგულებაშია ათასობით ბიბლიოთეკა, ათეულ მილიონობით მხატვრული, პოლიტიკური და მეცნიერული ლიტერატურა. ჩვენი თაობისათვის ღიაა სკოლების, ტექნიკუმების და უმაღლეს სასწავლებელთა კარები. საქირაო მხოლოდ გულმოდგინე, ბევრით მუშაობა წიგნზე.

თუ ყოველი საბჭოთა ახალგაზრდა შეიყვარებს წიგნის კითხვას, ამით მთელი ჩვენი აღმზარდობითი მუშაობის უდიდესი ნაწილი გაკეთდება, რადგან კარგი წიგნი თავისთავად ზრდის ახალ ადამიანს მოწინავე შეგნებით და პროგრესული ზნეობით.

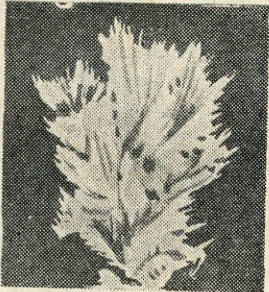
შევიყვაროთ და ვიკითხოთ წიგნი. დავუფლოთ ცოდნას და აქტიური, პრაქტიკული საქმიანობით ვემსახუროთ ჩვენს ძვირფას დედა-სამშობლოს.

გელა ბანძალაძე,
ფილოსოფიურ მეცნიერებათა კანდიდატი.

1924 წელს საბჭოთა მეცნიერმა ვ. ი. ვი-
ზემ გამოაქვეყნა გამოთვლები, რომელთა
საფუძველზე ამტკიცებდა იმ დროისათვის
ჯერ კიდევ უცნობი კუნძულის არსებობას.
ტრაგეკული ისტორიიდან, რაც ორანძიან
ნავს „წმიდა ანას“ შემთხვა (იგი ყინულე-
ბმა გასრისა იამალთან), მეცნიერმა გააკეთა
დასკვნა, რომ დინებას, რომელმაც „წმიდა
ანას“ ჯერ ჩრდილოეთისაკენ წაიღო, ხოლო
შემდეგ დასავლეთისაკენ გაახვევინა, რაღაც
წინააღმდეგე მიზეზების გამო, და ეს
წინააღმდეგე კუნძული უნდა ყოფილიყო.

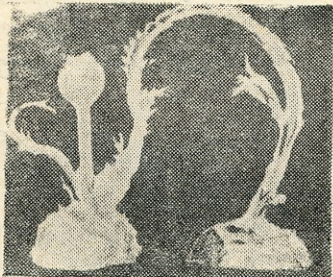
ექვსი წლის შემდეგ, ვიზეს მიერ მითი-
თებულ რაიონში მართლაც იქნა აღმოჩენი-
ლი კუნძული, რომელსაც ვიზეს სახელი
ეწოდა.

„ქვის ბალები“

კილომეტრს აჭარბებს სიგრძით ვიწრო,
მიხვეულ-მოხვეული, მიწისქვეშა კორიდო-
რი. გულშემადონებელ სიჩუმეს მხოლოდ
ფხვის ხმა არღვევს. ჩქარობენ ადამიანები,
რომ დღის სინათლეზე გააღწიონ. მაგრამ
აი, კორიდორი ფართოვდება და ტურისტე-
ბის თვალწინ ვეებერთელა მიწისქვეშა დარ-
ბაზია. იხილება ჯიბის ნათურები და უცებ
თვალს აოცებს არაბუნებრივად თეთრი,
ფანტასტური ფორმის კრისტალური „ყვა-
ვილები“, რომელნიც კირის კედლის შვერი-
ლებს გადმოჰკიდებიან.

ერთგან კრისტალური „მცენარეულობა“
პაწია დართვილულ ტყეს მოგვაგონებს, მე-
ორგან — მარმარილოს ქაღალს, სხვაგან —
ელფარე ნემსებს, ბასრ ხანჯლებს, ყაჭის
ფუმფულა ფთილებს — ჰკიდიან ქერზე
და ქანქარებივით ირხვებიან.

ბუნების მიერ შექმნილი ეს ფანტასტური
ბალები ახლახან აღმოჩინეს საფრანგეთის
პირინეებზე, არეის მდვიმეში. ამ აღმოჩე-
ნამ დიდი ინტერესი გამოიწვია მეცნიერთა
შორის. გამოიჩინა, რომ სახიანი სტალაქტი-
ტები ქიმიური შემადგენლობით არ განირ-
ჩევიან ჩვეულებრივი სტალაქტიტებისაგან,
მაგრამ მათი წარმოშობის საკითხი პირდა-
პირ თავსატეხი გახდა. მინერალოგები ვარა-
უდობენ, რომ მათი წარმოშობა დამოკიდე-
ბული უნდა იყოს მდვიმეში მწვეთავი კი-
რის ხსნარის სხვადასხვა კონცენტრაციაზე.
გარდა ამისა, ფიქრობენ მეცნიერები, დიდ
როლს უნდა ასრულებდნენ ჰაერის სუსტი
ნაკადები, რომლებიც მდვიმეში ტემპერატუ-
რის უმნიშვნელო განსხვავებით წარმოიქმნე-
ბა და აურაცხელი მიმართულებით მოძრა-
ობს.

„გერმანული ჰაერი“

სახელგანთქმული ფრანგი ქიმიკოსი და
ფიზიკოსი, რუსეთის მეცნიერებთა აკადე-
მიის საპატიო წევრი უ. ლ. გეი-ლიუსაკი
უმეტესად გაზეხს სწავლობდა. რუსი ქიმი-
კოსის ზახაროვის შემდეგ, მეცნიერთა შო-
რის იგი მეორე კაცი იყო, რომელიც საჰა-
ერო ბურთით 6.000 მეტრზე ავიდა და იქ
აიღო ჰაერი გასასინჯად.

გეი-ლიუსაკს ერთი ასეთი სასიერო ამბა-
ვი შემთხვევა: ერთხელ, თავისი ცდებისათ-
ვის თხელი შუშის მრავალგვარი ჭურჭელი
დასჭირდა. ასეთი განსაკუთრებული ჭურჭე-
ლი იმ ხანად მხოლოდ ავსტრია-უნგრეთში
მზადდებოდა. მეცნიერის დაკვეთა შესრუ-
ლებული იქნა, მაგრამ საზღვარზე გადატა-
ნისას მებუფებმა მინის ჭურჭელს, როგორც
ლაბორატორიულ მოწყობილობას, ისეთი
გაუგონარი ბაჟი შეაწერეს, რომ მეცნიერს
შესაძლებლობა არ ჰქონდა გადაეხადა და
უარი განაცხადა გზავნილის გამოხსნაზე.

გეი-ლიუსაკი ისხნა მისმა მეგობარმა —

პრაქტიკულმა, მოხერხებულმა ადამიანმა —
ალექსანდრ ჰუმბოლდტმა. მან გულმოდგი-
ნედ დააღუქინა უკანვე დაბრუნებული
ჭურჭელი, ზედ წააწერა — „შიგ გერმანუ-
ლი ჰაერია. ფრთხილად მოექცით!“. —
და ისევ გაუგზავნა გეი-ლიუსაკს საფრან-
გეთში.

ბევრი ქვეს მებუფებმა თავიანთი წეს-
დება-ინსტრუქციები, მაგრამ არსად იყო
მუხლი, რომლის ძალითაც შესაძლებელი გა-
ხდებოდა ჰაერზე ბაჟის დაწესება.

საჭირო ჭურჭელმა დაუბრკოლებლივ გაი-
არა საზღვარი და გეი-ლიუსაკს საშუალება
მიეცა ჩაეტარებინა თავისი ცდები.

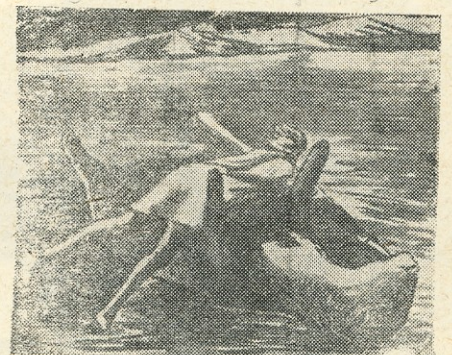
პენჯაბური ნავტიკები

V საუკუნის (ჩვენს ერამდე) ერთერთ
ასურულ ბარელიეფზე გამოსახულია ლაშქ-
რის გადაყვანა მდინარე ეფრატზე. სადესა-
ნტო ოპერაციებისათვის ასურელები ცხვრის
გაბერილ ტყავებს — ნავტიკებს იყენებ-
დნენ. ასურელებმა შექმნეს უძველეს დროში
თანამედროვე გასახვრი ნავებისა და სა-
პონტონო ხიდების წინაპარი.

მაგრამ მსგავსი ნავტიკები არა მარტო
ძველთაძველ ბარელიეფებზე შეიძლება
ვნახოთ. ჩვენს დროშიც იყენებენ მათ მთის
მდინარეებზე პენჯაბელი მეტივეები, რომ-
ლებიც ჰიმალაის მთებიდან ბარისაკენ აცუ-
რებენ ხე-ტყეს.

ასურელთაგან განსხვავებით, ცხვრის
ტყავის ნაცვლად, ხარის ტყავს ბერავენ
პენჯაბელები. გაბერილი ხარის ტყავი, რა
თქმა უნდა, უფრო მოკლეა, საიმედო „ნა-
ვი“. ბავშვიც კი თავისუფლად მართავს მას
„წია ნიჩბის დახმარებით.

ადრეულ გაზაფხულზე, როცა მდინარეები
განსაკუთრებით ჩქარია, ინდოელი მეტივე-
ება თხის ნავტიკებს იყენებენ. თხის ნავტი-
კებით ჩქარ მდინარეში გაცილებით იოლია
მანევრირება.

გივი ბარამიძე

ფოტო დ. იაკობაშვილისა

ფესტივალს მიუძღვნეს

წითელყელსახევიანი გოგონებითა და ბიჭვებით სავსე დარბაზში პიონერთა საორკესტრო ანსამბლის მხიარული მუსიკა მიჩუმდა. ყველამ პატარა სცენისაკენ მიაპყრო ყურადღება. ფარდის ფახსნისთანავე ნორჩ მა-

ყურბლებს სახეზე ღიმილი აუთამაშდათ, რომელიც სპექტაკლის დასასრულს ერთსულოვანი ტაშის გრი-ალში გადაიხარდა. ასეთი გულწრფელი მოწონება და-იმსახურა თბილისის გორკის სახელობის კულტურის სახლთან არსებული თოჯინების თვითმოქმედი თეატრის პირველმა სპექტაკლმა — „ხათუნა და დათუნა“-მ.

ნორჩ მაყურებლებს იტაცებდათ ლამაზი პეიზაჟი, ტყეში ჩამდგარი, მოჩუქურთმებული ხის სახლი, სა-დაც ხათუნა ცხოვრობდა. ისინი სიცილ-ხარხარით ავ-სებდნენ დარბაზს, როცა მსუნაგმა დათუნამ ხაჭაპუ-რებით სავსე კალათი მოიგდო ზურგზე. ერთმა სულ პატარა მაყურებელმა კი ტირილი წამოიწყო, ისე შე-ეცოდა ტყეში მარტოდმარტო დარჩენილი ხათუნა. სა-მაგიეროდ, რა დიდი იყო მაყურებელთა სიხარული, როცა მოხერხებული ხათუნა კვლავ ბებიასა და ბა-

— შენი გასვლის დროა დათუნის ნუ ლეღავ!... — ამზვიდებს
← სრულიად დამზვიდებულ დათუნას ნამდვილად ადევნებული პატარა ტექრუისორი — გიორგი ბრაგვაძე.

ბუას დაუბრუნდა. გახარებული მოხუცები ეხვევიან უვნებლად გადარჩენილ ხათუნას, მადლობას უხდიან დათუნას, რომ მათი შვილიშვილი ასე კარგად შეინახა ტყეში. დათუნა ისევ ტყეს უბრუნდება, ოდნავ გულდაწყვეტილი იმით, რომ პატარა ხათუნა აღარ დატრიალდება მის ქოხში, აღარ დაგვის სახლს და აღარ გამოუცხოვს გემრიელ ნამცხვრებს. მთელი ოჯახი აცილებს დათუნას. პატარა მაყურებლებიც აცილებენ მათ სკამებიდან წამოიწიეს. აი, ერთი მათგანი სკამზეც კი შედგა. დაიხურა ფარდა... ხმაურით წამოიშალნენ მაყურებლები. ერთმანთს შთაბეჭდილებებს უზიარებდნენ. მათ განსაკუთრებით ის ამბავი მოწონდათ, რომ სპექტაკლში მსახიობები კი არ ათამაშებდნენ თოჯინებს, არამედ ი. ჭავჭავაძის სახელობის 23-ე სკოლის მეხუთეკლასელები: ქეთევან ნატროშვილი (ბებია,) იზოლდა პაიჭაძე (ხათუნა), დათუნა კუჭაიძე (დათუნა და ბაბუა). სპექტაკლი მიყავდა გიორგი ბრავაძეს. ისინი ოსტატურად ამეტყველებდნენ თოჯინებს. მოსწავლეებისაგან შემდგარი თოჯინების თვითმოქმედი თეატრი, რომელსაც რეჟისორი სერგო ცაგარეიშვილი ხელმძღვანელობს, ჩვენს რესპუბლიკაში პირველი და სამაგალითო დასაწყისია. ეს პირველი სპექტაკლი პატარა მსახიობებმა თბილისის პიონერთა I საქალაქო ფესტივალს მიუძღვნეს.

სურათებზე, ზევით, მარცხნიდან მარჯვნივ თოჯინები: ხათუნა, ბაბუა დათუნა და ბებო; ქვევით, მარცხნიდან მარჯვნივ: აი, როგორ ანსახიერებენ გმირებს ნორჩი შემსრულებლები:

სოკოს საკრეფად წასულმა ხათუნამ ტყეში ვზა დაკარგა. იგი შემთხვევით დათვის ქოხში აღმოჩნდა.

— ვაი, დათვი! მეშინია, არ შემეჭამო! — წამოიძახა ელდანაცემმა ხათუნამ — მოსწავლე იზოლდა პაიჭაძემ. (სურათი პირველი).

ხათუნას დაკარგვამ დიდად დაამწუხრა ბებია და ბაბუა.

— დაგვეკარგა შვილიშვილი, აღარ გვეყავს ჩვენი მზეთუნახავი! ვაიმე! ვაიმე! — ქეთინებს ბაბუა. — მოსწავლე დავით კუჭაიძე (სურათი მეორე).

ჭკვიანმა ხათუნამ გადაწყვიტა მოხერხებით დაეღწია თავი დათვისგან. მან დათვს ბებიასა და ბაბუასთან კალათით გაატანა ნამცხვრები, თვითონ კი ნამცხვრების ქვეშ ჩაიმალა.

— ოხ, კი არ დავიდალე, მომშვივდა. რა კარგი სუნი აქვს ამ კალათს. — ბურღლუნებს მსუნავი დათვი — მოსწავლე დავით კუჭაიძე (სურათი მესამე).

— დაგვიბრუნდა საყვარელი ხათუნა, დაგვიბრუნდა! — ამბობს გახარებული ბებია — მოსწავლე ქეთევან ნატროშვილი (სურათი მეოთხე).

საყვარელი მსახიობი

ოცდაათი წელია ქართულ სცენას უანგაროდ ემსახურება გოგუცა კუპრაშვილი. მისი სახელი განუყრელადაა დაკავშირებული თბილისის მოზარდ მაყურებელთა სახელმწიფო თეატრთან, რომელი მოსწავლე არ აღტაცებულა გოგუცას მიერ განსახიერებული ბიჭუნებით. მისი ვახუშტი, კოწო, პავკა და სიომა მულამ იტაცებენ მაყურებელს.

პოეტმა ი. გრიშაშვილმა ასეთი სტრიქონები უძღვნა გოგუცას:

„სად ისწავლე, ქალო მითხარ,
ბიჭუნების ეგ სამყარო,
ვინ გაგთალა ჭიანჭურად,
სად მიიღე ცოდნის წყარო?

— საბჭოეთში!... ჩვენმა მხარემ
გაგზარდა და დაგაფასა.
შენც ამშვენებ ოქროს ბეჭდით
მსახიობთა ძველ დაფასა“.

ძეგლები მოგვითხრობენ

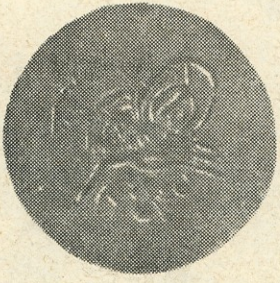
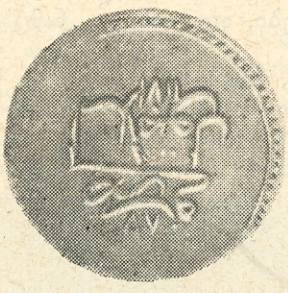
მრავალსაუკუნოვანი და სახელოვანი ისტორია აქვს თბილისს. დროთა ხანგრძლივ მსვლელობაში ჩვენი წინაპრების მიერ შექმნილი მატერიალური კულტურის ბევრი ძეგლი განადგურდა და უკვალოდ გაქრა. ბევრიც მიწის ქვედა ფენებში მოექცა. ამ ძეგლებს პოულობენ და მეცნიერულად სწავლობენ არქეოლოგები; გამოაქვთ დღის შუქზე წინაპართა ცხოვრება და საქმიანობა, მათი კულტურის დონე.

ჩვენი დედაქალაქის არქეოლოგიური შესწავლა დიდი ხანია დაიწყო და კვლავაც წარმატებით გრძელდება. ამ მხრივ მეტად მნიშვნელოვანია კიროვის რაიონის ტერიტორიაზე წარმოებულნი გათხრები, რომელიც ჯერაც არ დამთავრებულა. აი, როგორ დაიწყო იგი: გასული წლის აპრილში ავლიევისა და მამაცაშვილის ქუჩებში წყალსადენის ახალ მილებს აწყობდნენ. მიწის გათხრისას თიხის ჭურჭლის ნაშთებს წააწყდნენ. საქმეში ჩაერია საქართველოს მეცნიერებათა აკადემია და თბილისის ისტორიულ-ეთნოგრაფიული მუზეუმი და სულ ცოტა ხანში მიჩქეფარე კვლევადიებითი მუშაობა გაჩაღდა.

ისტორიულ-არქეოლოგიური თვალსაზრისით ყველაზე მნიშვნელოვანი გამოდგა ბაღი, რომელიც ერეკლე მეორეს სახელობის მოედანზეა. მართალია, ჯერჯერობით ბაღის ფართობის მხოლოდ ნახევარი გათხარეს, მაგრამ აქაც უამრავი ექსპონატი აღმოაჩინეს. გამოირკვა, რომ შესასწავლი უბანი ოთხი ფენისაგან შედგებოდა. განსაკუთრებით საინტერესო იყო მესამე ფენა, რომელიც მე-9—მე-14 საუკუნეებს მიეკუთვნება. ამ ფენაში აღმოჩნდა კერამიკისა და მინის დამამუხადებელი სახელოსნოების ნაშთები, და მასთან დაკავშირებული ოცდაათი სამეურნეო ორმო. უფრო ძველი დროის ექსპონატებს შეიცავს მეოთხე ფენა, სადაც არქეოლოგებმა იპოვეს თხელკედლიანი თეთრი თიხის ჭურჭელი, ბრინჯაოს ნივთები, აქატის ქვის საბეჭდავი, რომელზედაც გამოსახულია წარჩინებული პირის პორტრეტი.

„უზემოსავლიანი“ შეიქნა ერეკლეს მოედანზე წარმოებულნი გათხრები. ნახევარი წლის მუშაობით აქ სულ მცირე ფართობზე აღმოჩენილი იქნა ასოთხმოცი მონეტა — სპილენძისა და ვერცხლის ფული.

კიროვის რაიონის ტერიტორიაზე ჩატარებულ გათხრებისას სულ 4.000 სხვადასხვა ნივთი აღმოაჩინეს. ამ მონაპოვარს გულდასმით შეისწავლიან მკვლევარები, რის შედეგადაც კიდევ უფრო ნათელი გახდება თბილისის წარსულთან დაკავშირებული მრავალი საკითხი.

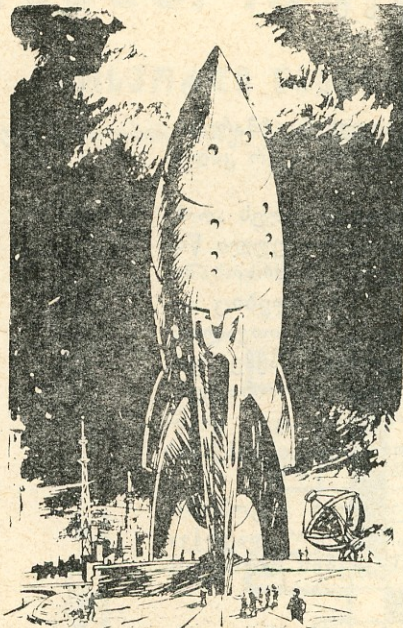

ზიგანტური კოშკი

ეს უცნაური ნაგებობა, რომელიც უფრო გიგანტურ მახათს, ან სალოცავ მეჩეთს გვაგონებს, დასავლეთ გერმანიის ქალაქ შტუტგარტში ააგეს სატელევიზიო ანტენისათვის. კოშკი აგებულია რკინა-ბეტონის მზარგოლებიდან, რომლებიც ერთიმეორეზე დადგმული და დაბარგებული; ასე, რომ, იქმნება 160 მეტრის სიმაღლის მილი, რომლის თავზე 15 მეტრის დიამეტრის ხუთსართულიანი შენობაა ბუდესავით დადგმული. აქ სატელევიზიო სადგური, რესტორანი, გალერეა და გადმოსახედა მოწყობილი. მილის შიგნით ლიფტი მოძრაობს, რომელსაც 60 წამში აპყავს ხალხი მაღლა; მიუხედავად იმისა, რომ კოშკი საკმაოდ მკვრივად არის ნაკები, როდესაც ქარი ამოვარდება მისი წვერი მეტრნახევრით იხრება.

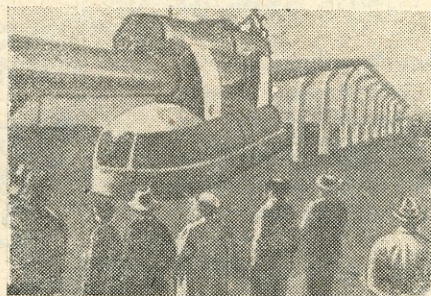
კოშკის აგება ყოველგვარი ამწეს და ხარაჩოების გარეშე სწარმოებდა. დაბალ სართულებზე ბეტონის მზარგოლები ერთმანეთზე დაყრდნობით აიტანეს, ხოლო მაღლა პელიკატერების საშუალებით. ამიტომ შენობა საკმაოდ იაფი დაჯდა.

მანქანი საშუალოში

ახალი სატრანსპორტო საშუალება

გზა „ცასა და დედამიწას შორის“ — ასე დაარქვეს ტრანსპორტის ახალ საშუალებას, რომელიც ახლახან ამერიკაში გამოცადეს. საკმაოდ მაღალ ბოძზე გადებულ რელსზე ჩამოკიდებულია და სწრაფად მოძრაობს პატარა ვაგონები. გაჩერების აღვილებზე რელსი იღუნება და მგზავრი ყოველგვარი კიბის გარეშე გადადის ბაქანზე.

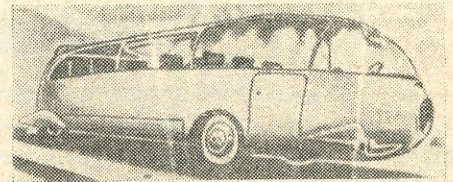

ახალი გამოგონების უპირატესობას იმაში ხედავენ, რომ იგი დამოკიდებული არ არის ხმელეთის ტრანსპორტზე, ძალზე სწრაფია და თითქმის სრულიად უხიფათო. კონსტრუქტორები ირწმუნებიან, რომ ტრანსპორტის ეს ახალი საშუალება მალე განდევნის ტრამვაისა და ტროლეიბუს ქაღაპის ქეჩებიდან.

ოქროს დელფინი

გამოჩენილი იტალიელი მენციერი და გამოგონებელი ა. ვიბერტი ამთავრებს საქალაქთშორისო მოგზაურობისათვის განკუთვნილ „მომავლის ავტობუსის“ აგებას. წონის შემცირების მიზნით, ავტობუსი ითქმის მთლიანად პლასტმასისგანაა აგებული, სხურავისა და ფანჯარების ნაცვლად კი პოლარიდის (პოლარიდი — მინასავით გამჭვირვალე პლასტმასა) ხუფით არის დახურული.

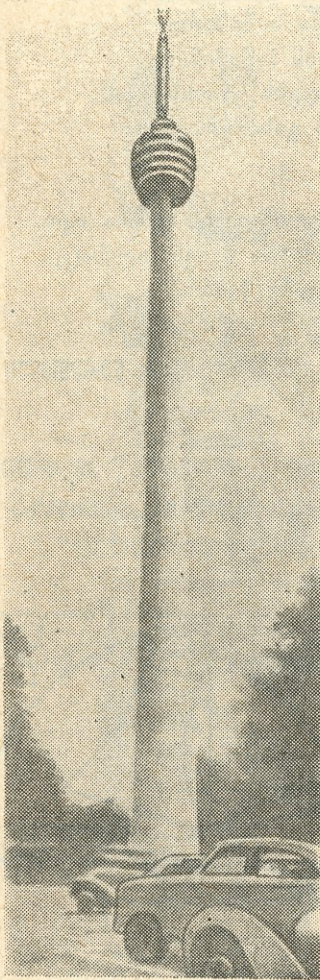
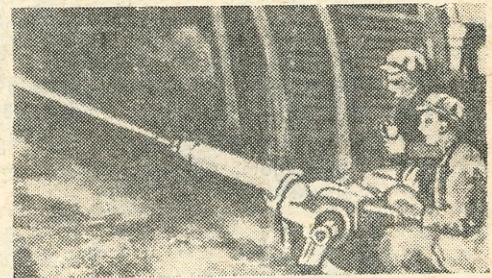
საბურავები ისე აქვს მოწყობილი, რომ მძღოლს მათზე ზრუნვა არ სჭირდება. — დაზიანების შემთხვევაში ისინი თავისთავად რემონტდებიან. ავტობუსში დაცულია „ხელოვნური კლიმატი“. საჯდომი საგარძლები ირგვლივ ბრუნავს და მგზავრს სურვილისამებრ წოლითი მდგომარეობის მიღებაც შეუძლია. მგზავრების კეთილმომსახურების მიზნით აქვე რადიო, ტელევიზორი და ელექტროსამზარეულოა მოთავსებული.

ავტომანქანას, რომელსაც ოქროს დელფინი უწოდეს, ერთი დიდი „ნაკლი“ აქვს. იმის გამო, რომ მასზე გაზის ტურბინაა დადგმული, მისი სისწრაფე ძალზე დიდი — საათში 200 კილომეტრია. რაც დღევანდელ საგზაო პირობებში ავტობუსს თითქმის გამოუყენებლად ხდის.

ქვანახშირის მოპოვების ახალი მეთოდი

ჩეხოსლოვაკიის ერთერთი ყურნალი გვიყვება, რომ იქ მაღაროებში სულ უფრო ფართოდ ინერგება ქვანახშირის თხრა წყლის ჭავლით. 40 ატმოსფეროს წნევის ქვეშე, წყალი ისეთი ძალით გამოდის სპეციალური დანადგარიდან, რომ ფშვინის და ანგრევს ყველაფერს: მიწას, სახშირს, ქვას. ასეთი მანქანა, წუთში ორ ტონა წყალს უშვებს და მოთხრილ ქვანახშირთან ერთად ავსებს მაღაროში მოთავსებულ რეზერვუარებს.

ს ი ტ ყ ვ ი ს მ ა ტ ი ა ნ ე

შ რ ფ ე რ ი

დღეს ძველი სიტყვა „შოფერი“ თანდათან იდევენება ხმარებიდან ახალი სიტყვით — „მძღოლი“. მაგრამ „შოფერი“ ჯერ კიდევ ცოცხლობს.

ავტომობილი თავიდანვე ისეთი არ იყო, როგორც დღეს არის. მე-17-18 საუკუნეებში დღევანდელი ავტომობილის შორეული წინაპარი, კუნთების ძალით თვით ადამიანს მოყავდა მოძრაობაში. უფრო მოგვიანებით შეიქმნა „ორთქლის ურმები“, რომლებიც ავტომანქანების უახლოეს წინაპრებად შეიძლება ჩაითვალოს. ასეთი მანქანების მართვა, მაშინ, არც ისე ადვილი საქმე იყო. მძღოლს ჯერ ქურა უნდა აენთო, გაეწია რეგულირება ორთქლისათვის, შეემოწმებინა წყლის დონე ქვაბში და შეეცაო იგი, გაეწმინდა ცეცხლქურა. ასე რომ მაშინდელი ორთქლის მანქანის მძღოლი ფაქტიურად მეცეცხლური იყო.

ამიტომ გასაკვირი არ უნდა იყოს, რომ პირველი ავტომობილის მძღოლს, მეცეცხლური — ფრანგულად „შოფერი“ დაერქვა. შემდეგ ეს სახელწოდება ბენზინისძრავიანი მანქანების მძღოლებზედაც გადავიდა.

ზ ა ლ კ ი

სიტყვა „ზალკი“, რომელიც იარაღით ერთდროულ გასროლას ნიშნავს, ლათინური სიტყვიდან „სალვიდან“ არის წარმოშობილი. (სალვი — გამარჯობა). ამ სიტყვის დღევანდელ და ძველ მნიშვნელობას შორის ასეთი განსხვავების მიზეზი შუა საუკუნეებში უნდა ვეძიოთ.

იმ მრისხანე საუკუნეებში, ადამიანები რომ ერთმანეთს შეხვდებოდნენ, იმის დასამტკიცებლად, რომ მათ იარაღი არ ჰქონდათ თან, შემხვდურს გაშლილ ხელს გაუწოდებდნენ ხოლმე. ასე, ხელის მოსინჯვით წარმოიშვა ხელის ჩამორთმევა.

მშვიდობიანი განწყობილების დადასტურების მიზნით: მაშინდელი ქალაქები სტუმრებს ერთდროული გასროლით ეგებებოდნენ. შემდეგ, იარაღიდან ერთდროული გასროლა საზეიმო მისაღებების ნიშნად გადაიქცა.

ბ ა ნ კ ი

შუა საუკუნეებში არა მარტო იმპერატორები და მეფეები, არამედ ბევრი თავადი და ეპისკოპოსიც თავის საკუთარ ფულს უშვებდა.

ამიტომ ფულის გამოცნობა, მისი ღირსების შეფასება და გადაცვლა საკმაოდ ძნელი საქმე იყო. მაგრამ არსებობდა ხალხი, რომლებიც კარგად იყვნენ დაუფლებულნი ფულის ცნობას და სპეციალურად ამ საქმიანობას ეწეოდნენ. დადიოდნენ ადგილიდან ადგილზე და მოსახლეობას ფულს უცვლიდნენ. ფულის შესანახავად მათ პატარა კიოსკები დაჰქონდათ თან, იტალიურად ასეთ კიოსკს ბანკას უწოდებდნენ.

ამ სიტყვამ თანდათან სახე იცვალა, შემდეგ, დროთა განმავლობაში მნიშვნელობაც თითქმის სავსებით შეეცვალა და ახლა „ბანკი“ ძალზე ფართე მნიშვნელობის სიტყვად არის ქცეული.

ფულისმცვლელებს ხშირად ავაზაკები ესხმოდნენ თავს, ძარცვავდნენ, არბევდნენ მათ კიოსკებს. დამსხვრეულ კიოსკს იტალიურად „ბანკა როტა“ ეწოდება. აქედან შემოვიდა ხმარებაში „ბანკროტი“ — უქონებო, გაღატაკებული, ღარიბი.

გ ა ს ა რ თ ო ბ ი

გ ა მ ო ც ა ნ ა მ ი

1

უსარკმლო და უკარგო თეთრი ციხე ღარბაზია, საკვებადაც იხმარება, შესახედად ღამაზია.

თუ გაათბეს ციხე თეთრი ერთი ფრთოსნის მეოხებით, განა დიდხანს? სულ ერთი თვის მხოლოდ სამი მეოთხედი.

ყმაწვილებო, საკვირველი მაშინ იცით რა მოხდება? დაიმსხვრევა თეთრი ციხე და ფრთოსანი გადმოხტება.

გ. ირეპაპილი

2

საჭირო და საშიშარი ჩხირი არის პაწაწინა; თავს იკიდებს ერთიბეწვას, ნათესავის გასაწირად.

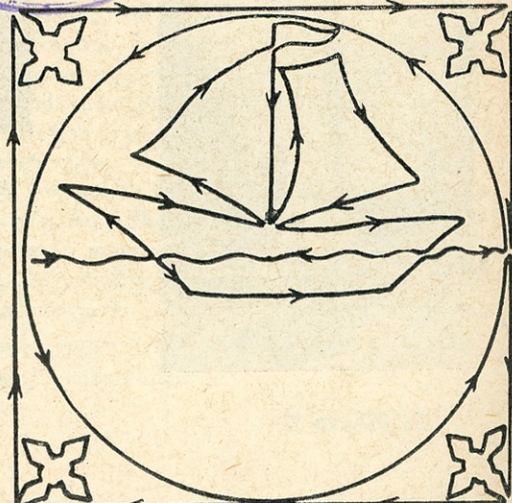
3

ძველად ფრინველის ფრთა იყო, მის ნისკარტსა ჰგავს დღესაც; თავის კეუაზე ბანაობს, კაცის კეუაზე თესავს.

გ. ნარეთელი

პასუხი „პიონერის“ № 6-ში მოთავსებულ გასართობზე „ხალის აულებლად“.

რ ე დ ა ქ ც ი ა შ ი შე მ ო ს უ ლ ი მ ა ს ა ლ ე ბ ი ა ვ ტ ო რ ე ბ ს ა რ უ ბ რ უ ნ დ ე ბ ა თ

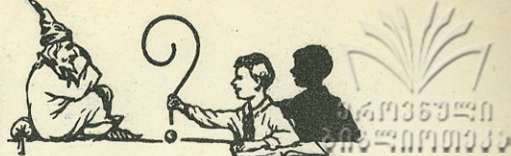
ფასი 2 მან.

„ПИОНЕРИ“ детский журнал Центрального Комитета ЛКСМ Грузии. № 7 1957 Тбилиси, Плеханова, 91. მისამართი: თბილისი, პლუხანოვის პრ. 91. ტელ. 3—81—85

უგ 01267, ტირ. 13.000, ხელმოწ. დასაბ. 18/VIII-57 შ. სტამბის შეკვ. № 745, გამომც. შეკვ. № 255 საქ. კბ. ც. კ-ის გამომცემლობის პ/კომბინატი „კომუნისტი“.

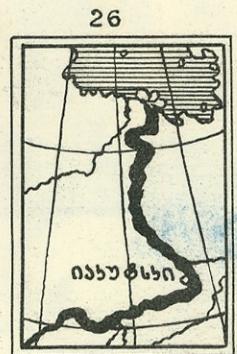
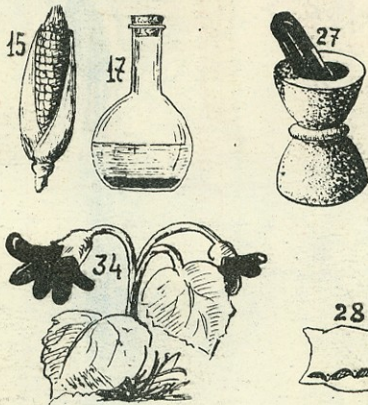
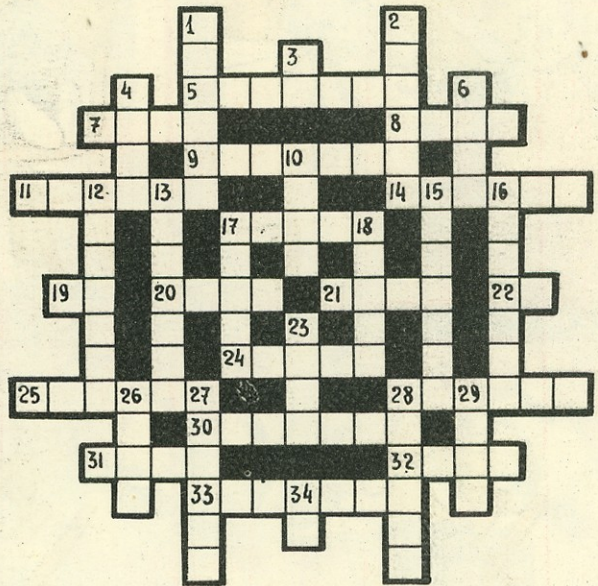
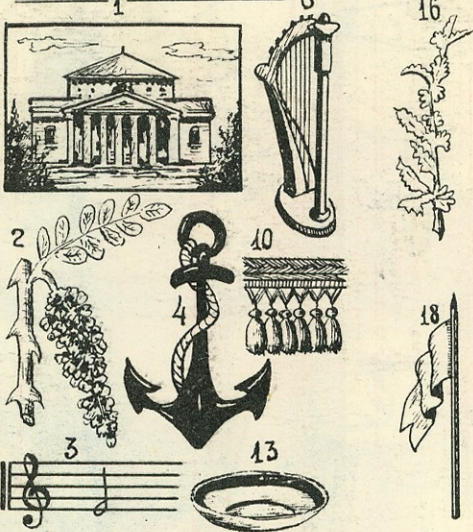
ბასართობი

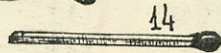
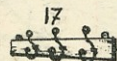
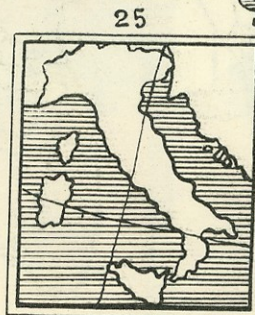
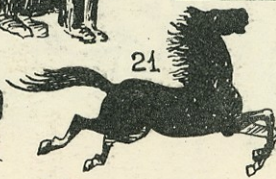
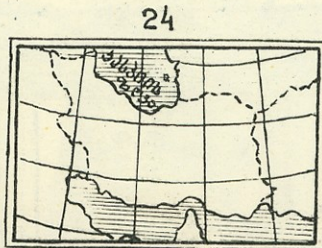
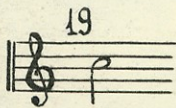
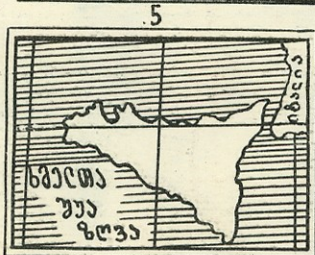
ქროსვორდი ნახაჯეზი

ბავშვებო, მოცემული ნახატების სახელების მიხედვით შეავსეთ ქროსვორდი.

ვერტიკალურად:

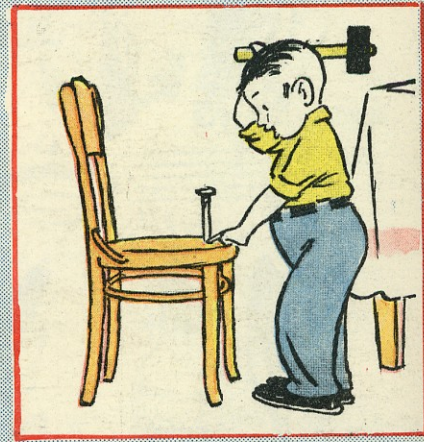
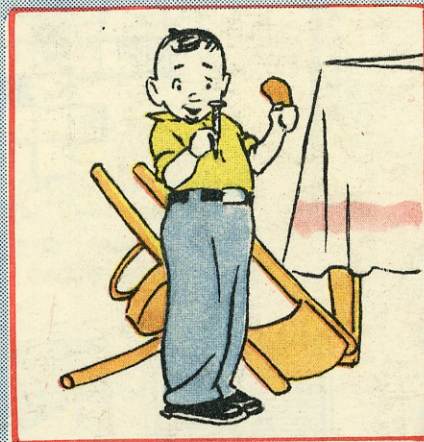
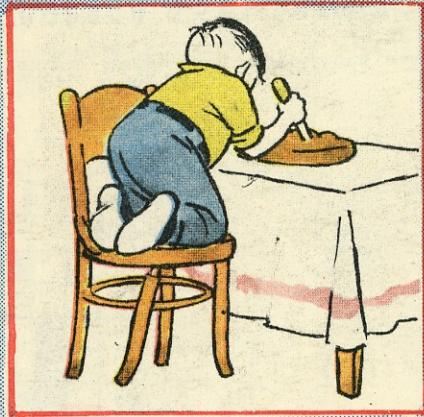
ჰორიზონტალურად:

6.145/147

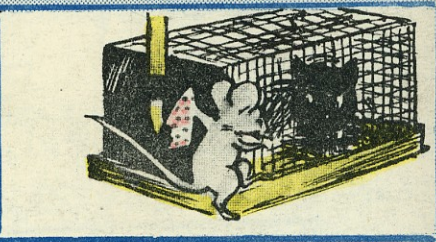
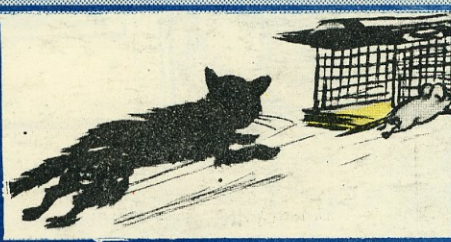
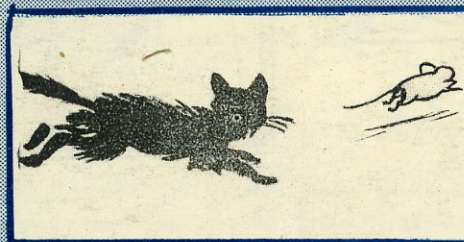
საქართველოს
საბავშვო ჟურნალი

თემა რუშინელ ჟურნალ „ურზიკადან“.

„ზოგი კირი მარგებელია“

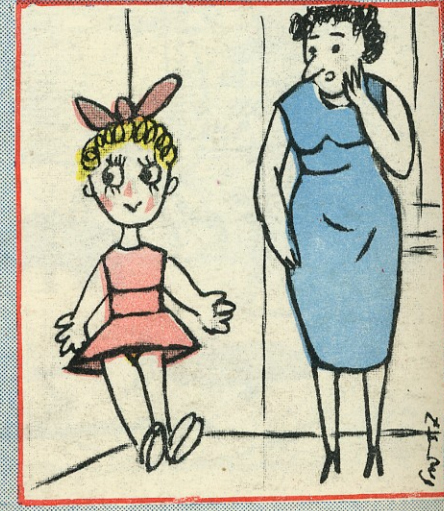
ნახ. რ. ცუცქირიძისა

თემა ა. თაყაიშვილისა

ხაფანგმა გადაარჩინა.

ნახ. რ. ცუცქირიძისა

თემა ა. თაყაიშვილისა

გოგის მაგიერ

ნახ. ნ. მალაზონისა